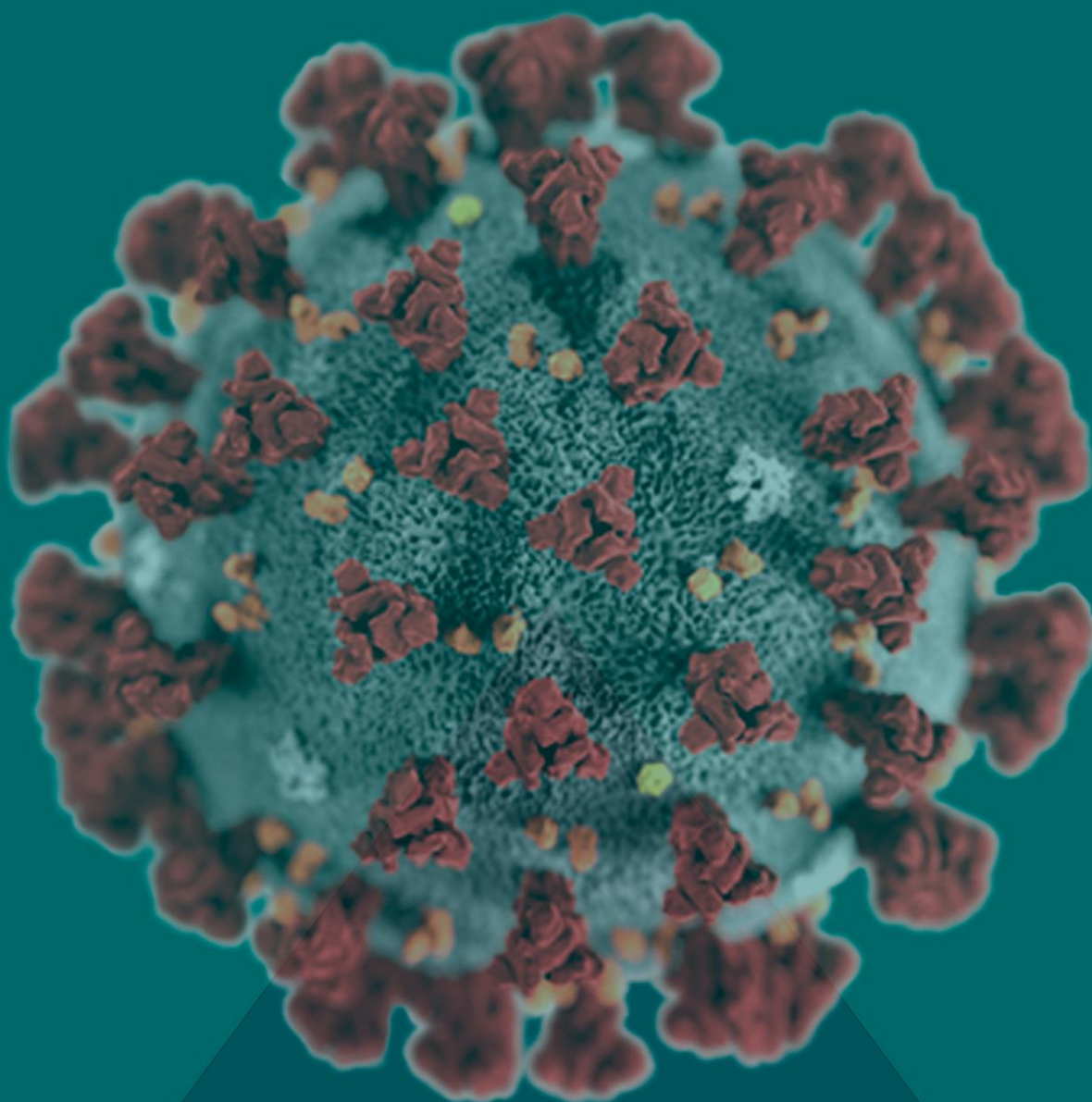

"VI SKAL PASSE PÅ HINANDEN"

En diskursiv undersøgelse af
regeringens og Sundhedsstyrelsens
kommunikation under første bølge af
Covid-19 i Danmark

TITELBLAD

Titel: "Vi skal passe på hinanden" – en diskursiv undersøgelse af regeringens og Sundhedsstyrelsens kommunikation under første bølge af Covid-19 i Danmark

Semester: 10. semester

Afleveringsdato: 4. januar 2021

Temaramme: Kandidatspeciale

Anslag: 208.148

Studieretning: Kommunikation

Normalsider i alt: 86,7

ECTS: 30

Antal bilag: 6

Vejleder: Mette Marie Roslyng

Gruppenummer: 22

Gruppemedlemmer:

Studienummer:

Studiemails:

Anton Castro Bøjgaard

20181903

Aboiga18@student.aau.dk

Nynne Selene Juel Munk

20182132

Nmunk18@student.aau.dk

Anton Castro Bøjgaard

3. januar 2021

Nynne Munk

3. januar 2021

ABSTRACT

This thesis investigates how the Danish government and the Danish Health Authority communicate about Covid-19 in Denmark in the period from February 2020 until July 2020. With a point of departure in discourse theory as articulated by Ernesto Laclau and Chantal Mouffe as well as Norman Fairclough, the thesis uncovers a hegemonic discourse articulated by the two authorities as a discourse we choose to call 'control'.

Through a case study of 12 press meetings held by the Danish government and 56 news released by the Danish Health Authority, the thesis utilizes a range of tools from the discourse theoretical standpoint. By including Ernesto Laclau and Chantal Mouffe's contribution to discourse analysis, the thesis identifies a range of moments and nodal points that form chains of equivalence. These nodal points include concepts such as 'community' and 'the proper behaviour', which are all in support of the hegemonic control discourse.

The thesis identifies these nodal points through Norman Fairclough's three-dimensional model. The text and discursive dimensions support the understanding of Laclau and Mouffe's vocabulary and continues to unfold both the communicative events and the underlying discourses that are articulated from the two authorities. Simultaneously, the thesis deals with Fairclough's three functions, identity, lexical and ideational to understand how the hegemonic discourse presents itself in different ways.

To successfully uncover Fairclough's third dimension, the social context, the thesis draws upon German sociologist Ulrich Beck. His theory of the risk society aids the analysis of the risk assessments as articulated by the two authorities. Furthermore, Beck's theory provides us with an understanding of how reflexive modernity can challenge the hegemonic discourse. This means that it is necessary for the Danish government and Danish Health Authorities to create a depoliticizing control discourse in order to minimize potential antagonisms and floating signifiers.

The thesis is written from a post structural point of view. While this to some extent provides a few disagreements between the chosen theorists, it is also discussed how they complement each other,

allowing for a deeper understanding of the communicative events that are being investigated. It is concluded that this scientific standpoint allows us to properly answer the chosen research question.

A finding worth mentioning is that while there are no major antagonisms found in the data, one is identified internally in the communication from the Danish Health Authority. This is uncovered through a division of the chosen timeframe where it becomes apparent that their rhetoric changes from a scientific, neutral style to resemble that of the Danish government. This is found to underline the hegemony of the control discourse.

Lastly, it is discussed how the lack of antagonisms in the chosen data would have been different, had the analysis been conducted with data from the second wave of Covid-19 in Denmark. If this type of research is of interest, the process and mode of sampling is thoroughly described in the methodology section of the thesis.

1.0 INDLEDNING	1
1.1 PROBLEMFELT.....	1
1.2 FORMÅL MED UNDERSØGELSEN.....	2
1.3 LÆSEVEJLEDNING	3
2.0 LITTERATURREVIEW.....	5
2.1. SØGNING OG TEMATIKKER.....	5
2.1.1 RISIKOOPFATTELSE.....	5
2.1.2 MYNDIGHEDSKOMMUNIKATION	7
2.1.3 TILLID	9
2.1.4 MEDIER	10
3.0 TEORI	12
3.1 DET DISKURSTEORETISKE BEGREBSAPPARAT	13
3.2 LACLAU & MOUFFE.....	13
3.2.1 ARTIKULATION OG MOMENTER.....	13
3.2.2 NODALPUNKTER	14
3.2.3 TOMME TEGN	15
3.2.4 ÆKVIVALENSKÆDER OG DIFFERENSKÆDER	15
3.2.5 ET MOMENT ELLER EN FLYDENDE BETEGNER.....	16
3.2.6 KONKRETISERING AF LACLAU & MOUFFES BEGREBER.....	17
3.3 NORMAN FAIRCLOUGHS KRITISKE DISKURSANALYSE	17
3.3.1 DISKURSANALYSEN SOM METODE OG FORTOLKNING AF VERDEN	18
3.3.2 FAIRCLOUGHS TREDIMENSIONELLE DISKURSMODEL	20
3.3.2.1 TEKST	21
3.3.2.2 DISKURSIV PRAKSIS.....	21
3.3.2.3 SOCIAL PRAKSIS	22
3.4 REFLEKSIONER OVER VORES TEORETISKE AFGRÆNSNING	25
3.4.1 DISKURSTEORIEN SOM EN POLITISK ORIENTERET TEORI	25
3.4.3 KOMBINATIONEN AF LACLAU & MOUFFE OG FAIRCLOUGH.....	26
3.4.4 FAIRCLOUGHS DIVERGENS FRA LACLAU & MOUFFE.....	26
4.0 VIDENSKABSTEORETISKE IMPLIKATIONER	27
4.1 POSTSTRUKTURALISME	27
4.2 SUBJEKTET I DISKURSTEORIEN	29
5.0 RISIKOSAMFUNDET – DISKURSANALYSENS SOCIALE PRAKSIS	31
5.1 RISIKOSAMFUNDETS PARADIGME – EN ANDEN MODERNITET.....	31

5.2 PARALELLER FRA RISIKOSAMFUNDET TIL LACLAU & MOUFFE OG FAIRCLOUGH	35
5.3 ULRICH BECK I EN POSTSTRUKTURALISTISK RAMME	37
6.0 METODOLOGI	39
6.1 FORSKNINGSSTRATEGI	39
6.2 FORSKNINGSDESIGN.....	40
6.2.1 CASESTUDIET	41
6.2.2 VORES CASE	41
6.3 DATAINDSAMLING.....	42
6.3.1 VALG AF DATA	44
6.3.2 BEARBEJDNING AF DATA	45
6.4 KRITERIER FOR KVALITETSSIKRING	46
7.0 ANALYSE	48
7.1 TIDSLINJE	51
7.1.1 SUNDHEDSSTYRELSEN	51
7.1.2 REGERINGEN.....	52
7.2 ‘VI’ ‘SKAL’ ‘DANMARK’ – EN KVANTITATIV TILGANG TIL DATABEHANDLING	53
7.2.1 DELKONKLUSION	56
7.3 “I SKAL IKKE HAMSTRE” – EN KVALITATIV TILGANG TIL DIKSURSANALYSE.....	56
7.3.1 SUNDHEDSSTYRELSEN – MYNDIGHED ELLER MEDBORGER?	57
7.3.1.1 DELKONKLUSION	61
7.3.2 ‘VI’ – MEDBORGER, MYNDIGHED ELLER?	61
7.3.2.1 DELKONKLUSION	64
7.3.3 RISIKOVURDERINGER OG SELVOPFATTELSE.....	65
7.3.3.1 DE TIDLIGE VURDERINGER – SITUATIONEN ER UNDER KONTROL	65
7.3.3.2 DELKONKLUSION	68
7.3.3.3 RISIKOVURDERINGER OG DEN SUNDE FORNUFT	68
7.3.3.4 DELKONKLUSION	69
7.3.4 SUNDHEDSSTYRELSEN SOM NOGEN, DER SKAL OVERBEVISE NOGEN OM NOGET	70
7.3.4.1 DELKONKLUSION	71
7.3.5 REGERINGEN – OPDAGELSESREJSENDE ELLER GENERAL?	72
7.3.5.1 DELKONKLUSION	73
7.4 IDENTIFICEREDE DISKURSER.....	74
7.5 KONTROLDISKURSEN OG RISIKOSAMFUNDET	76
7.5.1 BOOMERANGEFFEKTEN.....	76

7.5.2 AFPOLITISERINGEN AF RISICI	77
7.6 OPSAMLING	79
8.0 DISKUSSION	81
8.1 POSTSTRUKTURALISMENS RELEVANS FOR KONTROLDISKURSEN.....	81
8.2 OVERVEJELSER OM VORES ANVENDELSE AF BECKS TEORI	83
8.3 KRITISKE REFLEKSIONER OVER FAIRCLOUGHS DISKURSMODEL	84
8.4 POLITIK ELLER VIDENSKAB?	88
8.5 PERSPEKTIVERING.....	90
9.0 KONKLUSION	94
10.0 LITTERATURLISTE	96
10.1 HJEMMESIDER	98

1.0 INDLEDNING

Det er vist ikke en vovet påstand, at hvert eneste menneske på planeten har 'corona' på sin top-10-liste over mest anvendte ord i 2020. Der er gået godt og vel et år, siden corona bevægede sig fra at være en læskende øl til at være en verdensomspændende trussel, som ingen havde forstand på eller vidste, hvordan de skulle håndtere. Efterhånden som coronavirussen indtog land efter land verden over, kom viden og politisk handling også i endnu højere grad under luppen, og der findes ikke to metoder til håndteringen af coronavirussens dominans, der er ens.

Derfra spirede også vores nysgerrighed på, hvordan håndteringen af og særligt kommunikationen om Covid-19 blev varetaget i Danmark. Vi har set og mærket på egen krop, hvordan retningslinjer og restriktioner har været med til at forme opfattelsen af den risiko og fare, Covid-19 indebar, og netop derved opstod også hurtigt en antagelse om, at risici skabes og forstærkes gennem kommunikation.

Selvom der på nuværende tidspunkt er langt flere dimensioner at tilføje til vores valgte undersøgelsesfelt, har vi koncentreret os om at afdække regeringens og Sundhedsstyrelsens kommunikation om Covid-19 under de første måneder af virussens indtog i Danmark. Netop i denne periode oplevede vi selv kommunikationen som værende ensartet, overbevisende og i overensstemmelse aktørerne imellem, og formålet med nærværende speciale er derfor at analysere de to aktørers kommunikation i den pågældende periode med den hensigt at afdække den eller de herskende diskurser.

Ud fra disse overvejelser og betragtninger har vi indsnævret vores interesseområde til det undersøgelsesfelt, vi beskriver i det følgende afsnit.

1.1 PROBLEMFELT

Som beskrevet ovenfor, vil vi i dette speciale arbejde ud fra en antagelse om, at regeringens og Sundhedsstyrelsens måde at kommunikere om Covid-19 på har formet den forståelse, vi har af pandemien. Helt konkret har vi defineret denne hypotese som følger: Regeringen og Sundhedsstyrelsen artikulere en hegemonisk diskurs, der afspejler deres respektive opfattelser af de risici, Covid-19 medfører. Samtidig er det også vores hypotese, at der opstår antagonismer i deres kommunikation, hvilket skaber et hegemonisk spændingsfelt.

Hypotesen er i sin spædste form opstået på baggrund af vores personlige oplevelse af, at de risici, Covid-19 har medført i samfundet, er skabt af de udmeldinger, der har været fra regeringen og Sundhedsstyrelsen. Dette førte til en faglig nysgerrighed på, hvordan myndigheder kommunikerer i krisetider og hvilken effekt, den valgte kommunikation har. Vores ønske er derfor, gennem diskursteorien, at belyse en case, som verden oplever uendeligt mange sider af i øjeblikket, og som derfor kan være svær at konkretisere. Vores hensigt er dermed at bidrage til en bedre forståelse af et samfundsfænomen og forstå, hvordan nogle af samfundets vigtigste aktører kan skabe og påvirke risikoopfattelser gennem deres kommunikation. For at be- eller afkræfte vores hypotese, har vi derfor arbejdet ud fra en ambition om at besvare følgende undersøgelsesspørgsmål:

Hvilken diskurs skabes og reproduceres af regeringen og Sundhedsstyrelsen om Covid-19 krisen under virussens første bølge i Danmark, og hvordan afspejles risikosamfundet i de to aktørers kommunikation?

1.2 FORMÅL MED UNDERSØGELSEN

Vores ambition er at undersøge, hvilken diskurs der skabes af regeringen og Sundhedsstyrelsen i omtalen af Covid-19. Vi tager udgangspunkt i regeringens pressemøder og Sundhedsstyrelsens nyheder fra den første bølge af Covid-19 i Danmark, nærmere bestemt i perioden februar til juni. Al vores data er indsamlet direkte fra de to aktørers respektive hjemmesider. Ved hjælp af diskursteoretikerne Ernesto Laclau & Chantal Mouffe, samt Norman Fairclough, vil vi først redegøre for, hvordan vi forstår diskursteorien, samt hvordan vi agter at operationalisere den. Dernæst vil vi udfolde vores videnskabsteoretiske ståsted med anker i diskursteorien.

For at nuancere vores forståelse af diskursteorien i den case, vi arbejder med, inddrager vi Ulrich Beck med sin teori om risikosamfundet. Med dette er det vores intention at sætte vores diskursanalyse i perspektiv til en anden samfundsteori, der hjælper os med at stille skarpt på, hvordan Covid-19 som en risiko i samfundet bliver formidlet og præsenteret i de diskursive begivenheder, vi afslører i den indsamlede data.

Derved er det vores hensigt at afdække den hegemoniske diskurs under den første bølge af Covid-19 gennem et casestudie af regeringens og Sundhedsstyrelsens udmeldinger, som belyses og

undersøges gennem de ovennævnte teoretikere. Formålet vil være et bidrag til forståelsen af, hvordan myndighedskommunikation operationaliseres og former eller fjerner risikopfattelser i krisetider.

1.3 LÆSEVEJLEDNING

Vi vil i dette afsnit opridse, hvordan nærværende speciale er udformet, samt hvilke begreber eller terminologier kan være nyttige for læseren at stifte bekendtskab med.

Specialet følger en struktur, der tager læseren fra en indledende indkredsning af problemfeltet og tilhørende litteraturreview til det teoretiske ståsted. Her udfoldes først det diskursteoretiske grundlag, hvorefter vores videnskabsteoretiske ståsted følger direkte efter, da disse to ligger naturligt i forlængelse af hinanden. Det efterfølgende afsnit beskæftiger sig med Becks teori om risikosamfundet, som skal give et samfundsrelevant perspektiv på diskursteorien. Herefter vil vi udfolde vores metodiske tilgang til undersøgelsesfeltet, der leder op til analysen. Denne rundes af med en diskussion af de forskellige indholdspunkter i specialet, hvorefter vi til sidst vil sammenfatte vores resultater og refleksioner i konklusionen. Gennem hele specialet stræber vi efter at forklare hvert skridt, vi har taget i processen, og vi samler løbende op på de resultater, vi kommer frem til undervejs.

For læsevenligheden vil vi uddybe anvendelsen af bestemte ord og begreber igennem specialet, da nogle ord optræder med synonymer for et mere nuanceret sprog.

- Coronavirus omtales både som corona, coronavirus og Covid-19.
- Sundhedsstyrelsen forkortes til SST, primært i analysen, for overskuelighedens skyld.
- Yderligere er det vigtigt for os at understrege, at vi i vores data har brugt Mette Frederiksens taler fra pressemøderne. Derfor er det hendes udlægninger, der bruges i undersøgelsen. Det betyder, at 'regeringen', 'Mette Frederiksen' og 'statsministeren' refererer til den samme aktør, når disse omtales som afsenderen af vores data fra bilag 3.

Tillagt vores undersøgelse er seks bilag. Første bilag præsenterer den søgeproces, der har ligget til grund for vores litteraturreview. Andet bilag er en samling af Sundhedsstyrelsens nyheder fra 1. februar til 29. juni. Tredje bilag er ligeledes en samling af regeringens pressemeddelelser fra d. 6.

marts til den 29. maj. Bilag 2 og bilag 3 udgør tilsammen den data, vi bygger vores diskursanalyse på. Bilag 4 og 5 er to wordclouds genereret ud fra bilag 2 og 3. Bilag 6 er godkendelsen af den litteratur, vi har anvendt som belæg for udformningen af dette speciale.

Rigtig god læselyst.

2.0 LITTERATURREVIEW

Med følgende litteraturreview tager vi afsæt i et traditionelt litteraturreview som beskrevet af Cronin, Ryan og Coughlan (2008). Litteraturreviewets primære funktion er at afdække den litteratur, der allerede eksisterer omkring vores valgte problemfelt, for at vi kan positionere os i forhold til denne og bidrage med ny viden på området. Den præcise fremgangsmåde og strategi for vores litteratursøgning kan som tidligere nævnt findes i bilag 1, hvorfor vi ikke går i dybden med den her, men blot giver en overordnet skitsering. I stedet fokuserer vi på at beskrive de tematikker og dertilhørende artikler, vi fandt gennem vores litteratursøgning.

2.1. SØGNING OG TEMATIKKER

Vores søgning strukturerede sig omkring en række nøgleord, vi udvalgte, som sikrede en grundig research ind i alle aspekter af vores undersøgelsesfelt. I deres grundform var disse søgeord 'virus', 'myndigheder', 'risiko' og 'diskurs'. Efterhånden som vi arbejdede os igennem søgeordene og deres synonymer, begyndte vi at kunne afdække nogle bestemte tematikker, der gik igen igennem alle vores søgninger. Disse tematikker er 'risikoopfattelser', 'tillid', 'myndighedskommunikation' og 'medier'. Den eksisterende litteratur fremhæver alle disse tematikker på hver sin måde, hvorfor de også er med til at positionere vores forskning i feltet. I det følgende bliver de fire tematikker præsenteret med fokus på, hvad der understøtter vores eget emne, hvorefter vi vil diskutere vores tilgang til forskningsfeltet.

2.1.1 RISIKOOPFATTELSE

Et af vores søgeord omhandlede risiko, hvorfor det naturligt fyldte meget i vores litteratursøgning. Det viste sig dog også hurtigt, at risikoopfattelser var et tema i vores andre søgninger, og det er vores erfaring, at det optager en stor rolle i den eksisterende litteratur. I det følgende vil vi præsentere, hvordan det kom til udtryk.

Måden, hvorpå vi håndterer pandemier på, kan vi argumentere for ikke er en, vi har fundet på for nylig. Siden coronavirus først begyndte at vise sig i form af SARS, fugleinfluenza og svineinfluenza, er der blevet etableret forskellige retningslinjer for, hvordan man mest effektivt mindsker

smittespredning (Leppin & Aro, 2009, s. 7). Succeskriteriet for disse retningslinjer afhænger dog af den risiko, den enkelte opfatter ved den pågældende fare.

For at kunne placere forskellige risici i forhold til hinanden, fremlægger Leppin og Aro en skala til at definere bestemte typer risiko, som rækker fra ukendt risiko (*unknown risk*) til rædselsrisiko (*dread risk*). Ukendt risiko henviser til nye, uobserverbare og videnskabeligt ukendte risici med forsinket effekt, der typisk påvirker på individniveau (eks. rygning, dårlige madvaner), mens rædselsrisiko forstås som ukontrollerbare, af katastrofale dimensioner og med fatale konsekvenser (eks. naturkatastrofer) (Leppin & Aro, 2009, s. 7). En pandemi såsom SARS eller Covid-19 kan derfor antages at rangere højt i rædselsrisikofaktoren, da den rent konceptuelt læner sig mere op ad en naturkatastrofe end en livsstilssygdom. Dette skyldes den hast og grundighed, virussen kan sprede sig med, den manglende mulighed for bekæmpelse man har, mens man venter på en vaccine, samt uvisheden om, hvor mange mennesker, der potentielt kan blive smittet, syge eller værst af alt, dø. Samtidig er denne type risiko særligt afhængig af menneskelig adfærd i forhold til at mindske spredningen, hvorfor formidlingen af risikoen er altafgørende for at opnå den rigtige risikoopfattelse i befolkningen (Leppin & Aro, 2009, s. 8). I praksis betyder det, at det kræver en indsats fra mere end et enkelt individ til at påvirke, hvordan virussen spreder sig og påvirker samfundet.

Zwart et al. er også interesserede i risikoopfattelser i relation til smittespredning ved infektioner. Ligesom Leppin og Aro lægger de vægt på, at opfattelsen af risiko påvirker tilbøjeligheden til at efterleve de foreskrevne retningslinjer (Zwart et al., 2009, s. 31). De bevæger sig dog meget hurtigt ind i et specifikt studie af risikoopfattelser ved forskellige sygdomme, men kommer ikke nærmere ind på, hvilke faktorer, der udløser disse risikoopfattelser. Her supplerer Kim & Kreps (2020) til gengæld, at individer baserer deres risikoforståelse på en række parametre såsom alder, køn og tidligere erfaring (s. 7). Derfor handler håndteringen i højere grad om, hvordan det enkelte individ søger information i forhold til den risikoopfattelse, denne besidder (Kim & Kreps, 2020, s. 8).

Et andet aspekt, Leppin og Aro fremhæver, er den sociale kontekst omkring risikoopfattelse. De forklarer, at dette er et område, der er forsket meget lidt i, men understreger dog, at virus af særlig smitsom grad i højere grad end andre involverer en social dimension på baggrund af, at den smitter på social basis (Leppin & Aro, 2009, s. 9). Med dette menes der, at virussen smitter, når folk tilbringer

tid sammen med tæt kontakt. Derved spiller det sociale liv også en rolle, når risiko vurderes, og hvilket blandt andet er en af de måder, Covid-19 forsøges inddæmmet på.

2.1.2 MYNDIGHEDSKOMMUNIKATION

Gennem vores undersøgelse af risikoopfattelser fremgik det, at risikoopfattelser primært opstår gennem den kommunikation, der kommer fra myndighederne, hvorfor vi har inkluderet dette som et tema i litteraturreviewet.

Når en pandemi som Covid-19 bryder ud, sætter det både regeringer og sundhedsmyndigheder verden rundt under pres (Habersaat et al., 2020, s. 678). Der lukkes ned og tages alle tænkelige forholdsregler for at forhindre spredningen af virussen, men det skaber også usikkerhed og frustration i samfundet. Habersaat et al. (2020) fremstiller den hypotese, at når et samfund gennemgår længere tids isolation, og borgerne ikke bliver inkluderet i de forandringsprocesser, de gennemgår, opstår der en række negative konsekvenser. Nogle af disse konsekvenser inkluderer blandt andet en sænket følelse af tryghed, mistillid rettet mod autoriteter og et stærkt behov for tæt samvær - alle sammen trusler mod den kontinuerlige forebyggelse af smittespredning gennem social distancering (Habersaat et al., 2020, s. 678). Samtidig vil en konstant justering af retningslinjer og normer medføre øget debat omkring uforløste dilemmaer, eksempelvis hvordan man må bære sig i det offentlige rum, hvilke forholdsregler, man skal tage og deslignende. Udfordringen ved disse uafklarede dilemmaer og foranderlige retningslinjer er, at individer selv skal vurdere, hvordan de skal navigere i dem. Samtidig kan vira og sygdomme vække frygt og usikkerhed, som kan få individer til at distancere sig fra andre, der er smittede (Habersaat et al., 2020, s. 678).

For at undgå alle disse utilsigtede konsekvenser af denne 'limbo-tilstand', fremsætter Habersaat et al. en række råd til regeringer, som et forsøg på at afhjælpe disse negative konsekvenser af den situation, vi nu engang står i. Et af de råd, forskerne giver, handler i særlig grad om opbygningen og vedligeholdelsen af tillid (Habersaat et al., 2020, s. 682). De lægger vægt på, at:

A strong sense of public trust is critical for harnessing public cooperation and achieving the high rates of behaviour adherence necessary for pandemic management. Therefore, actions and communication should aim to maintain or increase trust (Habersaat et al. 2020, s. 682)

Dette inspirerer os til at se på, hvorvidt regeringens og Sundhedsstyrelsens kommunikation formår at etablere denne tillid, og hvordan den tilstræber at gøre det. Overordnet set hjælper artiklen os til at kortlægge de processer, der finder sted under en pandemi, så vi bedre kan forstå hvilket spændingsfelt, regeringen og Sundhedsstyrelsen navigerer i. Samtidig giver det os en klar indikation af, at vi kan undersøge hvilken praksis, der fører til en diskurs med fokus på tillid og tryghed i befolkningen.

Hvis vi kigger på de artikler, vi indtil nu har gennemgået, kan man argumentere for, at der findes forskellige tilgange til at kommunikere om Covid-19 til befolkningen. Den franske præsident Emmanuel Macrón trådte på talerstolen den 16. marts med en retorik, der afspejlede den, man hørte under Første Verdenskrig (Opillard, Palle & Michelis, 2020, s. 242). I denne artikel ligger fokus primært på den måde, hvorpå Macrón som statsleder fremstiller coronavirussen som en trussel på lige fod med en fjende i krig. Her er det interessant for os at have den retorik, Macrón anvender, in mente, da den ikke afspejler den form for retorik, myndighederne i Danmark præsenterede under nedlukningen af Danmark. Vi kommer ikke til at lave en komparativ analyse af Danmarks og Frankrigs statsledere, men vi kan bruge teksten til at forstå én form for diskurs, der fokuserer på mere militante strategier. Artiklen kommer også ind på, hvordan vokabulariet omkring risikoopfattelser er blevet anvendt til at etablere institutionel handling på international skala (Opillard, Palle & Michelis, 2020, s. 245). Den koncentrerer sig dog mere om risiko og farer i rumlig forstand, navnlig ved naturkatastrofer eller lignende, hvorfor artiklen ikke har yderligere relevans for vores undersøgelsesfelt.

En vigtig pointe i kampen mod coronavirus er måden, hvorpå myndigheder kommunikerer om bekæmpelsesstrategier til befolkningen på (Hu & Qiu, 2020, s. 168). Hu og Qiu præsenterer begrebet RCCE, Risk Communication and Community Engagement som afgørende for, hvorvidt der kan opnås succes med inddæmningen af smitte. Sandsynligheden for succes er dog størst, hvis der etableres en samlet arbejdsgruppe, som styrer processerne for kommunikation, forbehold og tidsplaner. Artiklen nævner, at dette ikke blev gjort i Kina i de indledende faser af Covid-19, hvorfor udbredelsen af smitte ikke blev inddæmmet tids nok (Hu & Qiu, 2020, s. 171). Den samme pointe bakker Kim og Kreps (2020) op om i deres undersøgelse af myndighedskommunikation i USA under Covid-19. Her understreger de myndighedernes rolle som afgørende for at mindske smittespredning

såvel som at samle befolkningen (Kim & Kreps, 2020, s. 2). Ligesom Hu og Qui fokuserer på situationen i Kina, undersøger Kim og Kreps myndighedernes kommunikation i USA. Begge cases understreger, at en samlet indsats fra alle myndigheder har den største effekt i forhold til at håndtere en sundhedstrussel af denne karakter. Samtidig kritiseres den amerikanske regering for ikke at have reageret hurtigt nok og etableret de rette systemer i tide på trods af at coronavirussen allerede havde bredt sig i adskillige andre lande, før den ramte USA (Kim & Kreps, 2020, s. 4).

Gennem disse eksempler på typer af myndighedskommunikation i en række nationer forstår vi, at hver enkelt lands situation er unik, og at vores undersøgelse af kommunikationen om Covid-19 i Danmark derfor også er en unik case i sig selv, som ikke kan sidestilles med andre nationers håndtering af pandemien.

2.1.3 TILLID

Som Habersaat et al. fremlagde, er der en række råd, regeringer kan følge for at bevare og styrke tilliden fra befolkningen til regeringen. Samtidig ser vi Olagnier og Mogensen (2020), der beskriver, hvordan Danmark oplevede stor succes med at mindske smittespredning ved hjælp af den hurtige nedlukning af landet sammenlignet med andre, lignende europæiske lande. En af artiklens vigtigste pointer, som gør den relevant for os, er den vægt, der bliver lagt på vigtigheden af, at den danske befolkning har tillid til deres politikere og til regeringen (Olagnier & Mogensen, 2020, s. 11). Dette kommer vi til at kigge nærmere på i analysen, da vi har en antagelse om, at 'tillid' kommer til at spille en rolle i vores undersøgelse af risikoopfattelser. Af andre vigtige faktorer for en succesfuld smittebegrænsning, nævner artiklen velfærdssystemet med et velfungerende sundhedsvæsen samt den danske kultur, hvor man respekterer hinandens privatsfærer og generelt holder mere afstand, end man eksempelvis gør i Italien eller Frankrig (Olagnier & Mogensen, 2020, s. 12).

Kim og Kreps beskriver en lignende tilgang til, hvordan befolkningen kan motiveres til at efterleve myndighedernes retningslinjer og bidrage til en positiv håndtering af Covid-19 pandemien (Kim & Kreps, 2020, s. 7). De lægger særligt vægt på klar kommunikation og inklusion af befolkningen som middel til at indføre nye procedurer, som gennem den tydelige kommunikation vil blive efterlevet. Derved skabes der også tillid til myndighederne, som, ikke overraskende, er en tungtvejende faktor for at myndighedernes anbefalinger følges og adlydes (Newton, 2020, s. 502). De studier vi har

fundet om tillidsskabende kommunikation har dog primært været lokationsbestemte (USA, England), og de har overvejende koncentreret sig om de elementer af myndighedernes kommunikation, der ikke har fungeret. Da disse typisk har været unikke for henholdsvis den amerikanske og den britiske regering, har vi ikke draget endegyldige konklusioner ud fra disse studier, men haft dem for øje, når vi har forholdt os relationen mellem de danske myndigheder og befolkningen.

2.1.4 MEDIER

Et andet aspekt af risikopfattelser af corona, er den rolle, medierne spiller i formidlingen af information om Covid-19. Et studie i Brunei undersøgte, hvordan unge menneskers kommunikation om Covid-19 på sociale medier påvirkede delingen af information, men også skabte visse risikopfattelser i modtagerne (Mohamad, 2020, s. 347). Samtidig fremhæver artiklen også, hvordan myndigheder som WHO har brugt sociale medier til at vidensdele og understrege, hvilke risici der er ved coronavirussen. Her understreger artiklen, hvordan der både kan findes information, data og råd i det digitale landskab, men i lige så høj grad misinformation og tilmed konspirationsteorier (Mohamad, 2020, s. 348). I forhold til vores eget interesseområde tilbyder artiklen viden om de narrativer, der findes i medierne, og hvordan officielle dokumenter og lignende bliver 'oversat' til det sprog, der hersker i medierne (Mohamad, 2020, s. 350). Det samme sker, når folk søger information gennem medierne. Politiseringen af forskellige medier medfører en homogenisering af visse befolkningsgrupper, hvilket kan besværliggøre og endda forhindre deling af relevant information (Kim & Kreps, 2020, s. 9).

Da vi beskæftiger os med førstehåndskilder (pressemøder og nyheder direkte fra regeringen og Sundhedsstyrelsen), vil vi primært bruge vores viden fra disse artikler til at forholde os til, hvilken mediering der sker på regeringens og Sundhedsstyrelsens egne kanaler. Derudover fokuserer artiklerne på hver deres nationale case, hvorfor man kan forvente, at der vil være forskelle fra disse cases til vores.

Herved har vi kortlagt de mest gennemgående tematikker, der rører sig inden for vores undersøgelsesfelt. Hvert undersøgelsesområde vi har beskæftiget os med, indeholder hver især en langt mere omfattende viden, men når vi kombinerer de forskellige områder for at afdække vores

nøjagtige undersøgelsesfelt, er litteraturen stadig sparsom. Vi mener derfor, at vi har belæg for at kombinere den eksisterende viden på disse områder for at være i stand til at skabe ny viden og forståelse af myndighedskommunikation i krisetider.

3.0 TEORI

I det følgende afsnit vil vi redegøre for den teoretiske ramme for vores undersøgelse, som primært vil være i form af diskursteori. Når man beskæftiger sig med diskursteori og diskursanalyse, findes der mange forskellige definitioner og opfattelser af diskursbegrebet. I vores undersøgelse er det primært diskursteorien, som den formuleres af Ernesto Laclau & Chantal Mouffe, samt Norman Fairclough, der danner vores teoretiske ramme. Valget af netop disse teoretikere skyldes den måde, de formår at supplere hinanden på i deres tilgang til diskursanalysen, som tillader os at folde vores undersøgelsesfelt ud gennem den valgte data. Formålet med teoriafsnittet er at kortlægge vores forståelse og definition af diskursbegrebet. Det vil ligeledes være denne teoretiske ramme, vi baserer vores analyse på. Foruden diskursteorien vil vi inddrage Ulrich Becks teori om risikosamfundet for at knytte vores diskursanalyse til en anden teori. Argumentet for dette uddyber vi i løbet af teoriafsnittet, da det er en del af Faircloughs kritiske diskursanalyse, at den bliver holdt op imod en anden, samfundsrelateret teori. Derudover har vi med supplement fra Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips (2005) reflekteret over og diskuteret koblingen af Laclau & Mouffe og Fairclough. Disse overvejelser uddyber vi i afsnit 3.4, 'Refleksioner over vores teoretiske afgrænsning'.

Fænomenet 'diskurs' kan beskrives som dækkende over forskellige sproglige mønstre, som vi følger, når vi indgår i forskellige sociale sammenhænge (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 9). Diskursanalyse er derfor en analyse af disse mønstre, men da ordet 'diskursanalyse' spænder meget bredt, giver det os ikke én bestemt fremgangsmåde eller analysemetode. Derfor har det været vigtigt for os at udvælge de diskursteoretikere, der giver os den bedste mulighed for at besvare vores problemformulering.

I det følgende vil vi først præsentere Laclau & Mouffes fremstilling af diskursteorien. Herefter dykker vi ned i Faircloughs kritiske diskursanalyse for så at demonstrere, hvordan de to teorier divergerer fra og komplimenterer hinanden med henblik på at argumentere for, hvorfor de danner et solidt grundlag for vores videre analyse. Slutteligt vil vi introducere Ulrich Becks forståelse af risikosamfundet og forklare, hvordan det spiller sammen med diskursteorien, samt hvordan vi forventer at operationalisere det i vores diskursanalyse.

3.1 DET DISKURSTEORETISKE BEGREBSAPPARAT

På trods af at vores valgte diskursteoretikere opererer inden for det samme felt, bruger de ikke nødvendigvis de samme begreber, selvom de i vid udstrækning har til formål at dække over de samme fænomener. Vi vil derfor i det følgende forklare de begreber, vi kommer til at beskæftige os med i specialets analyseafsnit.

3.2 LACLAU & MOUFFE

En af de mange grene inden for diskursanalyse er diskursteorien, som præsenteres af de to politiske teoretikere, Ernesto Laclau & Chantal Mouffe. Deres teori udspringer fra en præmis om, at det sociale liv er en diskursiv konstruktion, og at enhver diskurs er underlagt en tidslig kontingens, altså at den har en begrænset levetid. Det skyldes, at diskurser "konstruerer den sociale verden i betydning, og at betydning aldrig kan fastlåses på grund af sprogets grundlæggende ustabilitet" (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 15), deraf også begrebet *diskursiv kamp*. De forskellige diskurser kæmper derfor om magt og dominans i samfundet, hvorfor vi også vil komme ind på begrebet *hegemoni* senere i dette afsnit. Grundlæggende er udgangspunktet dog, at ingen diskurs kan fastlåses og etableres fuldstændigt, da den altid kolliderer med andre diskurser, som definerer virkeligheden anderledes og derfor opfordrer til alternative retningslinjer for social handlen (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 60). For at operationalisere diskursteorien vil vi dog først redegøre for de vigtigste elementer i teorien, som den præsenteres af Laclau & Mouffe.

3.2.1 ARTIKULATION OG MOMENTER

Laclau & Mouffe beskriver en række begreber, som er værktøjer til at forstå og anvende diskursteorien, som vi her vil udfolde. Ifølge de to arbejder man som diskursteoretiker med artikulationer, der kan brydes op i mindre dele. En af disse dele er *momenter*, der defineres som enkelte tegn, der ikke på forhånd hænger sammen (Laclau & Mouffe, 2001, s. 105). Momenter står i dette begrebsapparat i modsætning til *elementer*. Hvor momenter er dele af artikulationer, der ytres inden for en bestemt diskurs, er elementer dele af artikulationer, der endnu ikke er tilknyttet en diskurs (Laclau & Mouffe, 2001, s. 113). Dette medfølger, at den reelle diskurs først opstår og bliver sammenhængende gennem *artikulationen*:

(...) we will call articulation any practice establishing a relation among elements such that their identity is modified as a result of the articulatory practice. The structured totality resulting from the articulatory practice, we will call discourse (Laclau & Mouffe, 2001, s. 105)

Artikulationer skal dermed forstås som alle former for sproglig italesættelse, der reproducerer en forståelse af, hvordan noget er eller bør være. Sammenkoblingen af alle disse italesatte momenter kaldes *nodalpunkter*, og det er netop nodalpunkterne, der afslører de dominerende diskurser i samfundet (Laclau & Mouffe, 2010, s. 24). Når vi undersøger regeringens pressemøder og Sundhedsstyrelsens udmeldinger, vil det være disse nodalpunkter, ansamlinger af artikulationer, der retter sig mod en bestemt holdning og bagvedliggende ideologi, der vil være centrale i vores analyse. Ideologibegrebet uddybes senere i dette afsnit.

3.2.2 NODALPUNKTER

Laclau & Mouffe definerer nodalpunkter som privilegerede, diskursive punkter af fikseret mening (Laclau & Mouffe, 2001, s. 112). Denne definition fremstår os ikke som entydig, så vi forklarer endvidere nodalpunkter på følgende måde: En gruppe individer, der interagerer socialt, har en masse, individuelle karaktertræk med dertilhørende holdninger og udtryk. Men hvis der opstår en situation, hvor en *antagonisme*, en interessekonflikt, forårsager, at en ny diskurs fremprovokeres, vil det kun være de holdninger og udtryk, der er relevante for antagonismen, der reproducerer denne nye diskurs. Det er samlingen af disse holdninger og udtryk, og hvordan disse bliver sat i verden gennem individernes artikulation, der danner nodalpunktet (Laclau & Mouffe, 2010, s. 81). Et eksempel, der kan relateres til vores case, kan være, at samfundet er underlagt en diskurs, der lyder på, at 'man ikke må motionere i det fri af fare for smittespredning'. Denne opfattelse er den dominerende, indtil uenigheden om den er dominerende nok til, at en modsatrettet holdning, at 'man må gerne motionere i det fri med behørig afstand' bliver den nye diskurs. Denne nye diskurs opstår gennem den måde, hvorpå samfundet taler om motion under Covid-19, og når der er nok momenter, der retter sig mod den diskurs, skabes et nyt nodalpunkt, og en ny diskurs bliver den dominerende. Eksemplet har til hensigt at skabe en forståelse for den mekanisme, der ligger til grund for, at en samfundsdiskurs udskiftes med en anden, samt hvordan det er gennem artikulationer og nye nodalpunkter, at udskiftningen finder sted.

Hertil er det vigtigt at understrege, at de strukturer, der danner samfundsmæssige realiteter, blot er resultatet af et midlertidigt nodalpunkt (Laclau & Mouffe, 2010, s. 62). Når nye ansamlinger af momenter tager form og til sidst danner et nodalpunkt, vil det ske i opposition til en i forvejen dominerende diskurs. Det nye nodalpunkt kan dermed blive et nyt skue, gennem hvilket vi forstår vores omverden og danner mening gennem (Laclau & Mouffe, 2010, s. 62-63). Denne pointe er relevant for diskursteoriens videnskabsteoretiske implikationer, hvilke vi uddyber i afsnit 4.0.

3.2.3 TOMME TEGN

Hvad vi her forklarer som et nodalpunkt er en del af tredelingen *nodalpunkter*, *mester-betegnere* og *myter* (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 63). Af denne tredeling kommer vi i analysen kun at fokusere på nodalpunkter, der er en del af de artikulationer, som definerer og organiserer en diskurs (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 63), og vi går derfor ikke i dybden med definitionen af de andre to. Fælles for de tre ovenstående kategorier er, at de er *tomme tegn* (empty signifiers) (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 63). Tomme tegn dækker over tegn, der ikke har nogen betydning i sig selv, men bliver fællesnævner for mange momenter, der giver dem betydning. Denne betragtning er relevant, da den implicerer, at nodalpunktet isoleret set ikke er et udtryk for noget konkret i verden. Det er gennem alle artikulationerne og momenterne, som knytter sig til nodalpunktet, at nodalpunktet får sit indhold (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 63). Denne pointe er vigtig for vores videnskabsteori og fremgangsmåde. Med denne pointe som præmis for vores undersøgelse, bliver vi nemlig nødt til at udfolde en diskursanalyse, hvor vi ikke blot kan etablere nodalpunkterne i vores data, vi vil også bestræbe os på at identificere de delelementer, der har skabt dem.

3.2.4 ÆKVIVALENSKÆDER OG DIFFERENSKÆDER

Når et nodalpunkt skabes, er det som nævnt ovenfor et resultat af mange forskellige delelementer, der inden for diskursteorien kaldes momenter. Dannelsen af et nodalpunkt opstår, når der dannes en meningsfiksering af mange momenter. De sammenkædes dermed, hvilket kaldes en *ækvivalenskæde* (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 63). Laclau & Mouffe opererer med ækvivalensbegrebet, da det er med til at forklare meningsfikseringen som kontingent: "Equivalence is never tautological, as the substitutability it establishes among certain objects is only valid for determinate positions within a given structural context" (Laclau & Mouffe, 2001, s. 63). Når vi udfører vores analyse, vil det altså ikke være tilstrækkeligt at finde momenterne, når vi skal definere nodalpunkter

og diskurser. Vi bliver nødt til at se på hvilken sammenkædning af momenter, der giver nodalpunkterne betydning, hvilket er afhængigt af konteksten. Når vi udfører analysen, vil vi derfor også illustrere, hvordan vi sammenkæder de momenter i regeringens og Sundhedsstyrelsens data, vi mener er centrale for skabelsen af diskurser.

En vigtig pointe i forhold til, hvordan ækvivalenskæderne afsløres, består i, at ækvivaleringen afslører modsætningsforhold og derved antagonismer (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 66). Det vil sige, at nodalpunkterne i vores analyse opbygges af momenter, der er med til at afsløre hvad disse momenter, samt de artikulationer de fremsiges som en del af, står i opposition til.

Når vi udfører vores analyse, agter vi også at vise, hvordan vi fremfinder momenter og nodalpunkter gennem ækvivalenskæder. På den måde kan vi tydeliggøre, hvordan nodalpunkterne, og herigennem diskursen, får sin mening.

3.2.5 ET MOMENT ELLER EN FLYDENDE BETEGNER

I en antagonisme, striden mellem to diskurser, er det ud fra vores teoretiske ramme tydeligt, at der forekommer en kamp om betydningsdannelse af ord (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 40). Når ytringer artikuleres og tildeles forskellige meninger af forskellige individer, opstår der implicit en kamp om, hvordan ytringerne skal opfattes, og dermed hvordan et nodalpunkt skal dannes. I den sammenhæng er der i begrebsapparatet et vigtigt skel mellem momenter og *flydende betegnere*. Hvor momenter er relativt fastlagte i relation til en bestemt diskurs, er flydende betegnere stadig underlagt denne kamp om at få fastlagt en betydning (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 40). Dette kan blive relevant for vores undersøgelse, da det er vores antagelse, at regeringen og Sundhedsstyrelsen kan have forskellige indikationer på, hvilken diskurs forskellige artikulationer skal indgå i. Vi forestiller os eksempelvis, at en flydende betegnere kunne være 'forholdsregler'. Regeringen, kunne man forestille sig, tænker på forholdsregler i relation til økonomiske udfordringer i erhvervslivet, mens Sundhedsstyrelsen kunne tænke forholdsregler som dagligdags ændringer i befolkningens hygiejneadfærd. Dette vil dog først stå klart i analysen, når vi bearbejder data.

3.2.6 KONKRETISERING AF LACLAU & MOUFFES BEGREBER

For at opsummere Laclau & Mouffes begrebsapparat definerer vi de begreber, der er relevante for vores analyse, således:

Artikulation	Enhver ytring, skriftlig eller mundtlig.
Elementer	De dele af en artikulation, der ikke er relevante for skabelsen eller vedligeholdelsen af en diskurs.
Flydende betegnere	De dele af en ytring, der er relevante for skabelsen eller vedligeholdelsen af en diskurs, men endnu ikke har fået en fast betydning.
Momenter	De dele af en ytring, der er skabende eller vedligeholdende for en given diskurs.
Nodalpunkter	De tematikker, nøglebegreber eller fænomener der er afgørende for forståelsen af en given diskurs.
Ækvivalens-kæder	Sammenkædningen af de momenter, der skaber nodalpunktets betydning.

Figur 1: Begrebsafklaring af analyseværktøjer

Det vil være ovenstående begreber, der danner vores apparatur, når vi skal analysere regeringens og Sundhedsstyrelsens udmeldinger fra foråret. Som nævnt tidligere, vil vi kombinere disse begreber med Norman Faircloughs tilgang til diskursanalysen, som vi vil redegøre for i det følgende.

3.3 NORMAN FAIRCLOUGHS KRITISKE DISKURSANALYSE

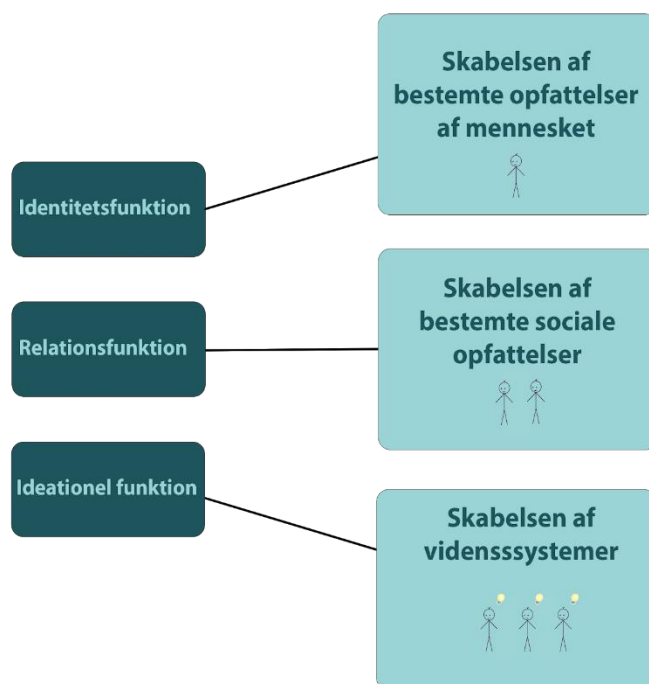
En lidt anderledes tilgang til det diskursive felt finder vi hos Fairclough (2008), som har forandring som det primære fokus i hans kritiske diskursanalyse. Her understreger han vigtigheden af tekst som indikator for reproduktion af diskurser såvel som forandring af diskurser, når nye sammensætninger forekommer (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 16). Inden for den kritiske diskursanalyse, som Fairclough opererer under, er diskurs en praksis, som både *konstituerer* og *konstitueres* (Fairclough, 2008, s.

20). Det kritiske aspekt af kritisk diskursanalyse slår sig på at afsløre den diskursive praksis' rolle i opretholdelsen af ulige magtforhold i den sociale verden. Samtidig er det også intentionen, at den kritiske diskursanalyse kan bruges til at skabe social forandring (Fairclough, 2008, s. 7).

3.3.1 DISKURSANALYSEN SOM METODE OG FORTOLKNING AF VERDEN

Diskurser skaber *identitetsfunktion*, *relationsfunktion* og *ideationel funktion* (Fairclough, 2008, s. 18). Identitetsfunktion dækker over individers forståelse af sig selv, altså er diskurserne med til at skabe subjektets selvforståelse. Vores forståelse af subjektbegrebet uddyber vi i afsnit 4.0, der handler om specialets videnskabsteoretiske implikationer. Relationsfunktionen bidrager til, at man gennem diskurser skaber relationer mellem mennesker - altså diskursernes sociale funktion. Sidstnævnte, den ideationelle funktion, er et udtryk for, at man ved hjælp af diskurser kan danne videnssystemer, som man kan forstå og fortolke verden gennem (Fairclough, 2008, s. 18). I vores analyse vil det også være interessant at se på disse funktioner i den udvalgte data, samt hvorvidt og hvordan de kan være med til at forklare de diskurser, vi afslører gennem analysen.

For at tydeliggøre de tre funktioners karakteristika, har vi illustreret dem nedenfor og efterfølgende forklaret, hvordan de relaterer sig til vores case:

Figur 2: Faircloughs funktioner

Identitetsfunktion dækker over, når vi ser på, hvordan regeringen og Sundhedsstyrelsen appellerer til en særlig opfattelse af mennesket. Dette kan eksempelvis være i form af menneskets skrøbelighed over for Covid-19, eller hvilke individuelle, menneskelige behov man har, hvilket for eksempel kunne være knyttet til forskellige anbefalinger og påbud om restriktioner og forholdsregler.

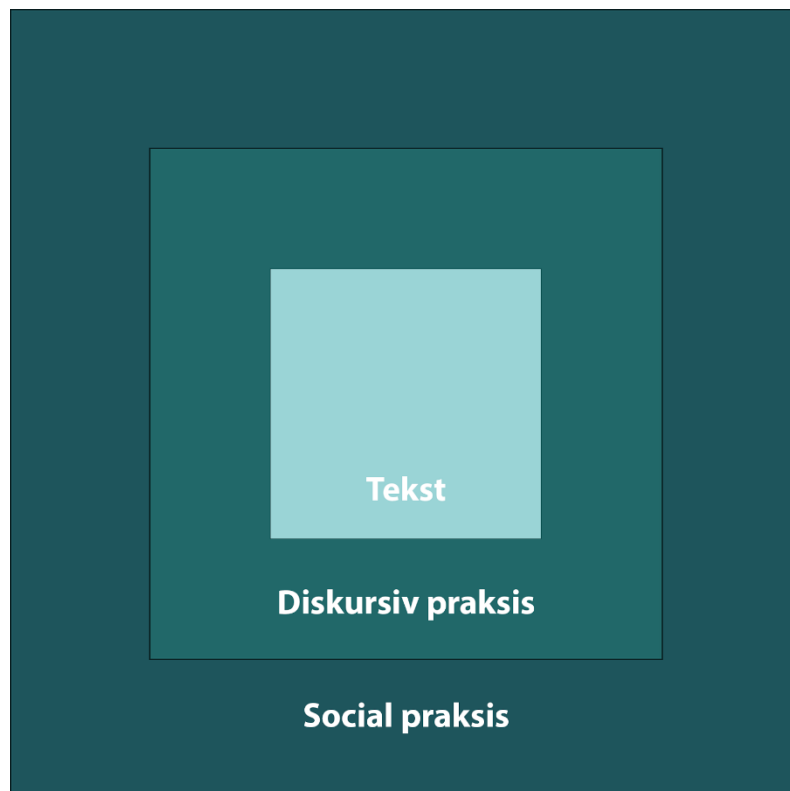
Relationsfunktionen er yderst relevant for vores case, når vi undersøger, hvilke opfordringer og holdninger regeringen og Sundhedsstyrelsen har til socialt samvær og offentlig adfærd i forbindelse med Covid-19. Når vi ser på, hvordan regeringen og Sundhedsstyrelsen artikulerer bestemte opfattelser af socialt samvær, normer, samt retningslinjer for offentlig adfærd, befinder vores undersøgelse sig inden for det relationsfunktionelle domæne.

Den ideationelle funktion beskæftiger sig overordnet set med skabelsen af videnssystemer. Pressemøder fra regeringen og nyhedsopdateringer fra Sundhedsstyrelsen er i deres grundform skabt til at generere et videnssystem, der skal danne forståelsesrammen for befolkningen i relation til Covid-19. Hvordan denne forståelsesramme opbygges diskursivt, bliver central for vores undersøgelse.

Disse tre dimensioner fremstiller overordnet set, hvilken forståelsesramme vi kan placere vores diskursanalyse i. Foruden denne tredeling, vil vi i næste afsnit uddybe en række andre aspekter af Faircloughs diskursteori, herunder hans tredimensionelle diskursmodel og dens anvendelighed i vores undersøgelse.

3.3.2 FAIRCLOUGHS TREDIMENSIONELLE DISKURSMODEL

De tre dele af Faircloughs tredimensionelle diskursmodel er henholdsvis *tekst*, *diskursiv praksis* og *social praksis*. Denne model bliver central i vores analysetilgang, idet den giver os konkrete værktøjer til at undersøge vores valgte data. For at illustrere den tredimensionelle diskursmodel, har Fairclough skabt følgende figur, som vi har tolket og illustreret på ny (Fairclough, 2008, s. 29):

Figur 3: Faircloughs tredimensionelle diskursmodel

Vores vurdering er, at modellen giver anledning til, at man først ser på den tekstnære dimension, dernæst forholder sig til den diskursive praksis, teksten indgår i og slutteligt forholder sig til den sociale praksis, der i vores undersøgelse vil være belyst ved hjælp af Ulrich Becks teori om risikosamfundet. Denne rækkefølge er dog ikke endegyldig eller givet på forhånd, og man kan undersøge de tre dimensioner i en hvilken som helst rækkefølge og orden, når man skal udføre analysen. I afsnit 7.0 vil vi præsentere og udfolde, hvordan vi arbejder med modellen.

3.3.2.1 TEKST

Som titlen muligvis afslører, handler den tekstlige dimension om ordet i talt og skreven form. Fairclough giver med sin tredelte analysemodel konkrete værktøjer til at analysere og afsløre diskurser. Inden for den tekstlige dimension er det ved hjælp af følgende specifikke lingvistiske værktøjer: *ordvalg, vokabular, grammatik, kohæsion og tekststruktur* (Fairclough, 2008, s. 31). Disse forskellige tekstlige værktøjer kan vi med Laclau & Mouffes teori yderligere analysere ved at undersøge ordene som momenter, elementer og nodalpunkter. Dermed har vi både midlerne til at finde ud af, hvad der skaber diskurs i vores data, samt hvordan.

3.3.2.2 DISKURSIV PRAKSIS

Den diskursive praksis er også en delvist tekstnær undersøgelse, men Fairclough understreger med denne dimension, at man bliver nødt til at se på konteksten af tekstproduktionen for at forstå tekstens indhold, herunder tekstens afsender og medium. Disse aspekter kan være med til at afsløre elementer af tekstens mening, man ikke vil kunne finde ved blot at lave en tekstnær analyse (Fairclough, 2008, s. 44). Når vi undersøger regeringens og Sundhedsstyrelsens pressemøder og nyhedsopdateringer, er det eksempelvis vigtigt for vores helhedsforståelse, at vi har deres status og autoritet for øje. Derudover vil vi som led i at forstå den diskursive praksis også forholde os kritisk til, hvilken rolle aktørernes afsenderplatforme spiller for tolkningen af deres budskab. Et andet vigtigt element i den diskursive praksis er at undersøge *intertekstualiteten*, altså hvordan tekster drager på elementer og diskurser fra andre tekster (Fairclough, 2008, s. 43). Når vi analyserer vores udvalgte data, måske særligt statsministerens pressemøder, vil det være interessant at undersøge, hvordan diskursen bliver forstærket gennem referencer til andre tekster eller fænomener. Hvorvidt der intertekstuelt forekommer en dialog mellem Sundhedsstyrelsen og statsministerens udmeldinger, og hvorvidt data viser divergerende holdninger og risikoopfattelser, vil også være interessant at undersøge i vores analyse. Det vil det være, fordi det ikke er givet på forhånd, at regeringen og Sundhedsstyrelsen er uenige eller taler ind i hinandens kommunikation. Vi antager dog, at vi finder indhold i vores data, hvor de to parter kommenterer på og refererer til hinandens udmeldinger.

3.3.2.3 SOCIAL PRAKSIS

I undersøgelsen af den sociale praksis bevæger man sig ifølge Fairclough ud over grænserne for, hvad man kan undersøge med et lingvistisk afsæt (Fairclough, 2008, s. 10). Den sociale praksis er dog nødvendig at have med i diskursanalysen for at forstå den sociale kontekst, diskursens tekstuelle fremstilling er skrevet i. Det kan gøres ved at inddrage andre begreber eller teorier, der kan kaste et forståelsens lys over den undersøgte data (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 98). I vores undersøgelse bliver det primært ved hjælp af Laclau & Mouffes teori, såvel som Ulrich Becks teori om risikosamfundet, at vi opnår et helhedsbillede af regeringens og Sundhedsstyrelsens diskurser, samt den sociale kontekst de er blevet skabt i. Ifølge Fairclough er begreberne *ideologi* og *hegemoni* en del af dimensionen social praksis (Fairclough, 2008, s. 45). Derfor udfolder vi begreberne i de følgende afsnit. Her trækker vi dog også på Laclau & Mouffes begrebsapparat, da både ideologi og hegemoni er centrale i deres diskursteori.

3.3.2.3.1 IDEOLOGI, HEGEMONI OG ANTAGONISMER

Fælles for Laclau & Mouffe og Fairclough er, at de alle har dannet en teori, der i nogen grad er baseret på teoretikeren Antonio Gramsci, og det begrebsapparat, han forud for diskursteoretikerne har præsenteret (Fairclough, 2008, s. 45). Blandt disse er *ideologi* og *hegemoni* særligt repræsenterede i diskursteorien. Begreberne, samt deres relation til vores case, uddybes nedenfor.

3.3.2.3.2 IDEOLOGI

Ideologi forstås af Fairclough som den bagvedliggende mening og verdensopfattelse, der impliceres i diskursen (Fairclough, 2008, s. 47). Dertil mener han også, at en af agendaerne bag at artikulere en diskurs er at fremlægge en ideologi som common sense: "De ideologier, som er indlejrede i diskursive praksisser, er mest effektive, når de bliver naturaliserede og opnår status af 'common sense'..." (Fairclough, 2008, s. 47). Samtidig mener han, at diskursive praksisser er med til at reproducere og skabe ulighed mellem sociale grupper, hvilket han kalder 'ideologiske effekter' (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 75). Som det muligvis fremgår af ovenstående citat, er Faircloughs arbejde i høj grad et politisk projekt, der har haft til hensigt at gøre op med social ulighed og kapitalismens undertrykkelse (Fairclough, 2008, s. 7). Det er dog ikke grundet hans politiske ståsted, at vi vælger at bruge hans teori i vores undersøgelse. Af denne grund kommer vi ikke nærmere ind

på hans politiske overbevisninger, men forholder os udelukkende til den del af hans teori, der hjælper os til at besvare vores problemformulering.

I Faircloughs ideologibegreb er der et delvist opgør med en strukturalistisk verdensopfattelse, idet han mener, at diskursiv praksis både reproducerer og udfordrer eksisterende strukturer (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 77). Poststrukturalismen og opgøret med strukturalismen uddyber vi i afsnit 4.0. Både Laclau & Mouffe og Fairclough ser til dels ideologier indlejret i diskurserne som flydende og dynamiske størrelser, og ikke som fænomener, der er repræsenteret gennem faste strukturer (Fairclough, 2008, s. 48). Fairclough anerkender dog også ideologier som værende indlejrede i en struktur og ser derfor, at begge opfattelser af ideologi kan sameksistere:

Jeg foretrækker at se ideologi som placeret både i strukturerne (for eksempel diskursordenerne), som er resultaterne af fortidige begivenheder og betingelserne for nuværende begivenheder, og i selve begivenhederne, som de reproducerer, samtidig med at de transformerer deres betingelses-strukturer (Fairclough, 2008, s. 49)

Når vi analyserer vores data fra regeringen og Sundhedsstyrelsen, kan de ideologiske implikationer i deres diskurser være afgørende for vores forståelse af deres risikoopfattelser. Dertil er det dog vigtigt at understrege at vi, ud fra den diskursanalytiske tilgang, Fairclough præsenterer, ikke antager, at hverken statsministeren eller Sundhedsstyrelsen har haft en fremtrædende bevidsthed om deres egne ideologiske islæt i deres pressemøder eller nyheder (Fairclough, 2008, s. 50). Selvom der fra begge aktører ud fra et politisk øjemed muligvis godt kan anskues politisk-ideologiske islæt, som de forsøger at forstærke gennem deres nyheder og pressemøder, er det altså ikke en forudsætning.

3.3.2.3 ANTAGONISMER OG HEGEMONI

Med Faircloughs udlægning af Gramscis hegemonibegreb er der tale om en erkendelse af, at man i de fleste diskursive artikulationer forsøger at skabe, vedligeholde eller ændre magtrelationer (Fairclough, 2008, s. 52). Som Fairclough udtrykker det: "Hegemoni betyder både lederskab og dominans inden for økonomiske, politiske, kulturelle og ideologiske domæner i samfundet" (Fairclough, 2008, s. 52). Ud fra vores case er det relevant at arbejde med denne definition af

hegemoni som et magtbegreb, da den lægger op til, at en diskursanalyse også er en analyse af lederskab og dominans. Denne opfattelse falder desuden godt i spænd med Laclau & Mouffe, da de som politisk funderede diskursteoretikere ligeledes opfatter udviklingen af nye diskurser i samfundet som en dynamisk proces, hvori diskurserne kæmper om at være de dominerende (Laclau & Mouffe, 2001, s. 88). Det forårsager konflikter mellem to diskurser, og det er denne form for konflikt, der kaldes en *antagonisme*. Antagonisme opstår, når to diskurser støder sammen. Dette kan både være eksternt i form af to forskellige afsendere, der har en interessekonflikt, eller internt i form af samme afsender, der artikulerer forskellige, modsatrettede diskurser.

Et eksempel på dette kan være, når Mette Frederiksen fungerer som 'statsminister' og som 'borger'. De to diskurser kan godt fungere sammen, indtil der opstår en interessekonflikt, en antagonisme, som gør, at hun ikke længere kan være begge identiteter. Det vil være tilfældet, hvis dissonansen mellem de to diskurser bliver for stor. Det kunne eksempelvis være, hvis landet lukker ned som følge af Covid-19, og alle borgere pålægges at blive hjemme. I denne situation vil hun skulle vægte rollen som statsminister og passe sit embede, hvilket potentielt betyder, at hun ikke kan blive hjemme, hvorfor hun af mange borgere ikke vil blive betragtet som en almindelig borger på lige fod med dem selv. Derved står diskursen om hende som 'statsminister' i opposition til diskursen om hende som 'borger'.

På denne måde skabes en antagonisme, som kun kan opløses gennem *hegemoniske interventioner* (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 60), som er artikulationer, der genopretter entydigheden gennem en *kraft*. Derfor bliver diskursen 'statsminister' i det ovenstående eksempel den dominerende, fordi kraften undertrykker muligheden 'borger'. Hegemoniske interventioner forekommer, fordi forskellige grupper i samfundet nødvendigvis har forskellige meninger og værdier og dermed også forskellige ideologiske opfattelser. Disse ideologiske opfattelser forandres gennem diskursive artikulationer og produktionen af subjekter (Laclau & Mouffe, 1997, s. 77). Sidstnævnte uddyber vi i afsnit 4.3.

3.4 REFLEKSIONER OVER VORES TEORETISKE AFGRÆNSNING

Som afslutning på vores teoretiske afklaring vil vi i dette afsnit reflektere over de valg, vi har truffet som led i definitionen af det teoretiske fundament for vores undersøgelse. Det gør vi med henblik på at tydeliggøre, hvorfor vi har valgt som vi har gjort, hvordan Laclau & Mouffe og Fairclough divergerer fra hinanden, samt hvordan kombinationen af deres teori hjælper os med at besvare vores problemformulering.

3.4.1 DISKURSTEORIEN SOM EN POLITISK ORIENTERET TEORI

På trods af at Laclau & Mouffe og Faircloughs diskursteoretiske udgangspunkter ikke er ens, mener vi, at kombinationen af disse teoretikere danner et konstruktivt fundament til besvarelsen af vores problemformulering.

Laclau & Mouffes indgangsvinkel til diskursteorien har et politologisk afsæt (Laclau & Mouffe, 2010, s. 12). Derudover mener de, som tidligere nævnt, at samfundet er under konstant udvikling, og at realiseringer af nye diskurser altid er muligt. Dermed bliver alt ifølge dem politisk, da alt kan indgå i en diskursiv praksis, der kan blive en del af et nodalpunkt, der vil forme virkeligheden og det samfund, vi lever i (Laclau & Mouffe, 2010, s. 26). En konstant udvikling skal dog ikke forstås som en umuliggørelse af temporale fikseringer af mening. Samfundsudviklingen sker med skift fra et nodalpunkt til et andet, når en ny diskurs bliver dominerende fremfor en anden (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 62-63). Det politiske fokus er relevant for besvarelsen af vores problemfelt, da vi i spændingsfeltet mellem regeringen og Sundhedsstyrelsen i høj grad kan anskue vores undersøgelsesområde som værende politisk.

Som tidligere nævnt, har Fairclough også udarbejdet sin kritiske diskursanalyse med et politisk-ideologisk afsæt. Han deler ligeledes den holdning med Laclau & Mouffe, at diskursernes ideologiske implikationer som regel er politiske (Fairclough, 2008, s. 21). På trods af, at vi ikke anvender Faircloughs politiske projekt i hans teori, mener vi af ovenstående årsag stadig, at der overordnet er en god synergi mellem vores teori og vores case, da vi med regeringen og Sundhedsstyrelsen i fokus også beskæftiger os med en politisk arena.

3.4.3 KOMBINATIONEN AF LACLAU & MOUFFE OG FAIRCLOUGH

Som vi har til hensigt at demonstrere med vores undersøgelse, kan man med fordel kigge på tværs af feltet diskursteori og kombinere forskellige perspektiver, da denne fremgangsmåde er med til at give en bredere forståelse af diskursteori som et generelt fænomen (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 12). Fordelen ved at kombinere Laclau & Mouffe med en anden teoretiker er, at Laclau & Mouffes primære teoretiske rammeværktøj ikke er med et lingvistisk fokus, hvorfor deres teori ikke kan anskues som en konkret opfordring til lingvistisk orienteret analyse (Torfing, 1999, s. 12). Derfor er det oplagt for os at bruge Faircloughs teori som supplement, da han med sine modeller og beskrevne fremgangsmåder giver os redskaberne til selv at organisere og udføre en diskursanalyse (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 34).

3.4.4 FAIRCLOUGHS DIVERGENS FRA LACLAU & MOUFFE

En afgørende divergens mellem Laclau & Mouffes og Faircloughs teori er, at Fairclough anser samfundets strukturer og samfundets diskurser som havende et vekselvirkende forhold (Fairclough, 2008, s. 48-49). Med det menes, at samfundets strukturer er skabt af diskurser, men samtidig er selvsamme strukturer med til at influere og udvikle diskurserne. Man kan altså ud fra Faircloughs teori ikke isolere diskurserne fra de strukturer, de eksisterer i. Denne opfattelse af diskurserne afviger fra den typiske, poststrukturalistiske tænkning, som diskursteorier oftest er udsprunget fra (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 74). Den poststrukturalistiske tænkning og dens implikationer for vores undersøgelse uddyber vi i næste afsnit. På trods af at Laclau & Mouffes diskursteori ikke tydeligt ekspliciterer det, anerkender de, at diskurser ikke udelukkende er indlejret i sproget (Laclau & Mouffe, 2010, s. 58). Dette er også en af grundene til, at det er oplagt for os at inddrage Faircloughs teori i vores undersøgelse i kombination med Laclau & Mouffe.

4.0 VIDENSKABSTEORETISKE IMPLIKATIONER

I dette afsnit vil vi uddybe, hvilke videnskabsteoretiske implikationer vores undersøgelse indeholder. Vi har med vores diskursteoretikere primært arbejdet med et poststrukturalistisk afsæt. Vi vil som følge heraf forklare, hvad poststrukturalismen har af betydning for vores undersøgelse, samt hvordan dette kommer til udtryk gennem vores teori. Derudover vil vi forsøge at tydeliggøre subjektets rolle i vores teori, da vi mener, at denne opfattelse er vigtig for begrundelsen for det teoretiske afsæt i vores undersøgelse.

4.1 POSTSTRUKTURALISME

Vores undersøgelse er foretaget med en underliggende præmis om, at virkeligheden, i den udstrækning den præsenteres for mennesket, forstås ud fra de diskurser, der dominerer samfundet (Laclau & Mouffe, 2010, s. 24). Selvom Fairclough selv anskuer sit arbejde som opererende inden for kritisk realisme, anvender vi i vores undersøgelse hans teori i et samspil med Laclau og Mouffes diskursteori, hvorved vi behandler den måde, vi søger og analyserer regeringens og Sundhedsstyrelsens diskurser med en poststrukturalistisk opfattelse af videnskab (Fairclough, 2010, s. 202). Denne lægger særligt vægt på, at man ikke kan definere virkeligheden som en fast, ubevægelig størrelse, men derimod en konstruktion, der hele tiden ændres og udvikles (Stormhøj, 2011, s. 35). Det er inden for denne opfattelse, at vi søger en forståelse af diskurserne i vores indsamlede data, og derigennem en forståelse af, hvordan kommunikation kan være med til at konstruere betydninger, idealer og opfattelser af virkeligheden (Stormhøj, 2011, s. 35).

Store dele af Faircloughs teori er endvidere også operationaliserbare ud fra et poststrukturalistisk afsæt. Den klassiske, strukturalistiske måde at forstå sproget på er ifølge Fairclough defineret af sprogets dikotomi mellem udtryk og indhold. Begge forklares som faste størrelser. Fairclough kritiserer denne sprogforståelse (Fairclough, 2008, s. 30-32). Han påpeger, at sprogets udtryk og indhold, og den relationelle forståelse af disse to defineres af de pågældende sociale betingelser, som ytringerne befinder sig i. Det er af denne årsag, at Faircloughs tredimensionelle diskursanalyse tager sit afsæt. Man bliver nødt til at forholde sig til den diskursive og den sociale praksis, når man skal forstå en ytring, hvad end den er skriftlig eller mundtlig (Fairclough, 2008, s. 30-32).

Det kan være udfordrende at skulle fremstille poststrukturalismen som et sammenfattet videnssystem, da det ikke som sådan udgør en klar teori (Stormhøj, 2011, s. 13). I forsøget på at forklare, hvad poststrukturalisme er, giver det god mening at tage udgangspunkt i den dekonstruerende fremgangsmåde, og dermed klargøre hvad poststrukturalisme *ikke* er (Stormhøj, 2011, s. 14).

Poststrukturalisme kan som nævnt ikke defineres entydigt (Stormhøj, 2011, s. 14). Grunden til dette er, at en entydig definition vil opstå som resultat af en underliggende struktur, der er en del af, hvad poststrukturalister forsøger at bryde op med og se ud over. Af samme årsag er poststrukturalisme ikke en videnskabsteoretisk gren, der er sat i system med en dertilhørende metodelære og endeligt defineret videnssyn (Stormhøj, 2011, s. 14). Det er en præmis for poststrukturalister, at et såkaldt endeligt defineret videnssyn ikke er udredt, og der er heller ikke ét særligt genstandsfelt eller interesseområde, der er fælles for alle dem, man har defineret som poststrukturalistiske tænkere. Indlejret i poststrukturalismens vidensopfattelse er, at sandhed ikke har en universel karakter (Stormhøj, 2011, s. 19). Som det også er en grundlæggende præmis i både Laclau & Mouffes og Faircloughs teori, er de etablerede sandheder i samfundet ud fra poststrukturalismens dogmer blot et resultat af den dominerende diskurs i samfundet (Laclau & Mouffe, 2001, s. 105). Det kan ligeledes forklares ved, at den etablerede idé om sandhed i samfundet er resultatet af en vellykket hegemoniseringsbestræbelse (Laclau & Mouffe, 2010, s. 62). Som følge af dette er det også ud fra en forudsætning om kritik, at man kan ændre hegemonisk og diskursiv dominans, og dermed også sandhedsopfattelser, i samfundet (Laclau & Mouffe, 2010, s. 62). Kritik kan skabes med forskellige tilgange, men i vores undersøgelse bruger vi diskursteori som værktøj til at besvare vores problemformulering og dermed stille os kritiske overfor vores case.

4.2 SUBJEKTET I DISKURSTEORIEN

For at tydeliggøre diskursernes rolle som sandhedsskabende i samfundet, finder vi det relevant at definere forholdet mellem diskurserne og *subjektet*. Laclau & Mouffe lader sig inspirere af den franske filosof Louis Althusser (1918-1990), der mente, at subjekter bliver *interpelleret*, hvilket i en diskursteoretisk sammenhæng betyder, at de bliver placeret i bestemte ideologiske positioner af diskurserne (Laclau & Mouffe, 1997, s. 192). I diskurser findes forskellige roller, som subjektet kan udfylde, og disse roller kommer med bestemte forventninger til den givne rolle om, hvordan man skal opføre sig, og hvad man skal sige. Fordi Laclau & Mouffe så samtidig ikke mener, at en diskurs nogensinde er fastlåst, implicerer det også, at subjektet heller aldrig er fastlåst, men er determineret af den diskurs, det indgår i.

Inden for den poststrukturalistiske, diskursteoretiske tradition kan man sige, at subjektet i sig selv ikke er et interessant udgangspunkt for erkendelse. Det er først gennem sproget, at subjektet opnår erkendelse (Stormhøj, 2011, s. 16). Det er også ud fra denne pointe, at der er et opgør med strukturalismen, da man heraf udleder, at sproget er dynamisk og altid udvikler sig. Dermed er sandhedsopfattelser og strukturer dynamiske og ikke fastgroede. Fairclough bidrager yderligere til vores forståelse af subjektet med hans dikotomi mellem konstitueret og konstituerende. Man er som individ med til at konstituere verden gennem sproglige artikulationer, men man er samtidig underlagt de dominerende diskurser i samfundet, som er med til at forme ens tænkning og erkendelsesapparat (Fairclough, 2008, s. 48-49). Når vi foretager vores analyse af regeringens og Sundhedsstyrelsens data, vil det være med den forståelse af subjektet, som vi har skitseret ovenfor. I relation til vores case forstår vi det således, at vi undersøger regeringens pressemøder med Mette Frederiksen som afsender, men at vi som sådan ikke forholder os til hende som subjekt i verden. Det er artikulationerne, der er centrum for vores analyse, og dermed ikke de aktører, som ytrer dem.

På trods af at subjektet ikke isoleret set er en del af det diskursteoretiske genstandsfelt, som det fremstår i vores undersøgelse, kan det dog stadig vise sig at være relevant for os at se på, hvilke subjektpositioner der har relevans for de indlejrede diskurser:

Når man skal undersøge kollektiv (såvel som individuel) identitet diskursanalytisk, er det konkrete udgangspunkt at identificere hvilke subjektpositioner - individuelle eller kollektive - som de diskursive strukturer udpeger som relevante. Det kan man gøre ved at lede efter de nodalpunkter, identiteten er organiseret omkring: Hvad er det for en flydende betegnelse, der er 'overskrift' for identiteten? Man kan så undersøge, hvordan nodalpunktet indholdsudfyldes relationelt ved at blive ækvivaleret med henholdsvis modstillet andre betegnelser (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 59)

Vi kan altså i vores undersøgelse af data bruge udpegelsen af relevante subjektpositioner som en markør for, hvordan en diskurs er organiseret. På denne måde kan vi ved opdagelsen af, hvordan bestemte subjekter italesættes i en diskurs også lære mere om selve diskursen.

I det følgende vil vi udfolde Ulrich Becks teori om risikosamfundet, idet denne fungerer som supplerende teori til forståelsen af den sociale praksis inden for Faircloughs diskursteori.

5.0 RISIKOSAMFUNDET – DISKURSANALYSENS SOCIALE PRAKSIS

For at nuancere vores diskursanalyse med en anden teoretisk forståelsesramme bruger vi Ulrich Beck og hans teori om risikosamfundet. Dette gør vi primært af to årsager. For det første er det en central del af vores undersøgelsesspørgsmål at forstå de underliggende implikationer af, hvordan coronavirussen opfattes som en risiko af henholdsvis regeringen og Sundhedsstyrelsen. For det andet er det et vigtigt element i Faircloughs diskursteori, at man som en del af arbejdet med den sociale praksis inddrager anden teori til at anskue og forstå de undersøgte diskurser gennem.

En tydeliggørelse af vores belæg for Becks relevans for vores diskursanalyse kan formuleres med følgende to argumenter:

- For det første kan vi med den tidlige Beck, som han præsenterer sin teori i *Risikosamfundet* danne os en strukturel forståelse af en ny modernitet, og hvordan vores data kan belyses gennem denne.
- For det andet bruger vi Becks teori som et fyldestgørende element i vores kritiske diskursanalyse, som præsenteret af Fairclough, da vi med hans teori forklarer den sociale praksis, som diskurserne i vores data er en del af.

Vi er opmærksomme på, at Beck udvikler sin teori over tid, blandt andet i respons til kritikere af *Risikosamfundet* (1997). Vi læser med inddragelsen af *World Risk Society* (1999) en senere Beck, der indtager et mere konstruktivistisk synspunkt og dermed positionerer sig nærmere vores diskursteori og den teoretiske ramme, vi bruger i vores undersøgelse. I det følgende vil vi redegøre for Ulrich Becks teori, samt hvordan vi sætter den i relation til vores case.

5.1 RISIKOSAMFUNDETS PARADIGME – EN ANDEN MODERNITET

I de postmoderne, vesteuropæiske samfund er der ikke en kamp for overlevelse, som der tidligere i historien har været (Beck, 1997, s. 29). Derfor har samfundets risici skiftet form, hvilket Ulrich Beck eksemplificerer med skiftet fra en problematik om sult til “den tykke voms problemer” (Beck, 1997, s. 29). Dette er en mere proaktiv måde at forholde sig til samfundsproblemer på, da man med risici

og inddæmningen af dem grundlæggende forholder sig til skader, der endnu ikke er sket (Beck, 1997, s. 46).

Generelt kan man forklare det sådan, at der er brug for et skift fra at se på fordelingen af samfundets rigdom til at fokusere på samfundets risici og fordelingen af disse. Det er nemlig dem, der dikterer værdier og politik i samfundet. I kraft af, at samfundsproblemer ikke afspejler et behov for at skaffe fornødenheder, men snarere at vedligeholde den velstand, der i dag er opbygget, advokerer Beck for et skift i måden, man opfatter samfundet på. Dette skift skal være hen imod, hvad han kalder 'Det nye paradigme om risikosamfundet' (Beck, 1997, s. 28). Dette paradigme forklarer Beck også ved at skiftet, som vi skildrer det gennem Becks samfundsforståelse ovenfor, er rettet mod en modernisering, der er 'refleksiv' (Beck, 1997, s. 28). Det betyder for Beck, at der indtages et fokus rettet mod politisk og videnskabelig håndtering af risici i samfundet, som derved taler direkte ind i vores undersøgelsesfelt. Beck beskriver endvidere, at denne 'anden modernitet' fokuserer på globalisering, individualisering, kønsrevolution, ledighed og globale kriser som de processer, der skaber udfordringerne i det moderne samfund (Beck, 1999, s. 2).

Med coronavirussens indtog i Danmark er det med denne del af Becks teori in mente vores overbevisning, at risikoteorien kan nuancere den måde, vi forstår vores valgte data fra regeringen og Sundhedsstyrelsen. Vi ser vores case som en udfordring, der med udgangspunkt i Becks ovenstående kategorisering kan forstås som en global krise, der er opstået på baggrund af de udfordringer, globaliseringen har medført. Med Becks forståelse af det moderne samfund, får vi derfor et indblik i baggrunden for vores valgte case, og kaster samtidig lys på det spændingsfelt, der hersker mellem videnskab og politik, som netop er kilden til vores data.

Selvom coronavirussen er en ny udfordring, er sundhedsrelaterede, globale udfordringer dog ikke et nyt fænomen. Ideen om sundhedsrelaterede risici i samfundet er dermed heller ikke en nyligt opstået problemstilling (Beck, 1997, s. 31). Dertil påpeger Beck, at sundhedsrisici har været med til at forme rationaliseringsprocesser, samfundskonflikter, sikkerhedsforanstaltninger og forskning (Beck, 1997, s. 31). Det er derfor interessant for os at undersøge risikoopfattelsen i regeringens og Sundhedsstyrelsens diskurser, da det er en velkendt problemstilling aktualiseret gennem en ny, diskursiv sammenhæng. Dette giver dog anledning til først at afklare, hvordan begrebet *risiko* skal

forstås. Vores udlægning bliver med udgangspunkt i Becks fem teser om risici, hvilke vi uddyber i det følgende:

1. Risici er baseret på den viden, man har om dem i samfundet

Den viden, vi har om risici i samfundet, er ikke kun skabt gennem videnskabelig forskning og med videnskabelig evidens (Beck, 1997, s. 32). Ud fra den viden der er tilgængelig, kan man forandre, mindske, øge, dramatisere eller bagatellisere risici. På baggrund af denne erkendelse definerer Beck risici som værende foranderlige størrelser, der er åbne for samfundsmæssige definitionsprocesser (Beck, 1997, s. 32). Denne tese gør vores problemstilling relevant, da det netop er ovenstående måder at rammesætte risici, der er centrale i vores undersøgelse.

2. Risici opløser klassesamfundets sædvanlige fordelingsprincipper

Denne tese er relevant for os af to årsager, når vi ser på vores case og coronavirussen i Danmark. For det første tolker vi tesen som en erkendelse af, at en virus ikke diskriminerer og ingen viden har om sociale klasser. I tråd med dette introducerer Beck også 'boomerangeffekten', der dækker over det fænomen, at dem, der er med til at skabe eller forstærke en risiko, med tiden også vil blive udsat for den selv (Beck, 1997, s. 51). Vi kender denne effekt fra den måde coronasmitten i Danmark spreder sig og forebygges. Derfor bliver det også et element i vores analyse at undersøge hvilke dele af vores data, der omhandler specifikt smitte og inddæmning. Boomerangeffekten implicerer hos Beck også, at når magthavere introducerer samfundet for nye risici, vil de som udgangspunkt først ramme socialt skævt og være værst for samfundets lavere klasser (Beck, 1997, s. 32). Det er i forlængelse af denne præmis, at boomerangeffekten kan forklare, at selvom risici indledningsvist vil ramme de svagest stillede i samfundet, vil de efterhånden også falde tilbage på dem, der har italesat eller skabt dem.

På den anden side vil fordelingsprincipperne i samfundet være dikteret af regeringen, og hvorvidt regeringen har ændret principper i deres måde at føre fordelingspolitik på, er ikke givet for os på forhånd. Vi forestiller os eksempelvis, at en del af vores analyse kan være med til at afsløre, om der er aspekter af regeringens pressemøder, der henvender sig til den danske økonomi og fordelingspolitik, eksempelvis i form af hjælpepakker. I tilfælde af at et eventuelt skift i disse

fordelingsprincipper forekommer over tid i den undersøgte data, kan vi muligvis tolke det som en del af en skiftende risikoopfattelse fra regeringen.

3. Risici er genstand for markedsføring

Med udgangspunkt i en kapitalistisk udviklingslogik er det Becks tese, at der forekommer en industrialisering af risici som genstand for salg og markedsføring (Beck, 1997, s. 32). Dette ville være interessant at undersøge i forhold til, hvilke sundhedskampagner og produkter, der er blomstret op i forlængelse af coronavirussens indtog i Danmark. Det strækker sig dog ud over det område, vores undersøgelse fokuserer på, hvorfor vi ikke uddyber denne tese nærmere.

4. Risici præsenterer sig ikke for mennesket som noget materielt, man kan besidde

Risici er ifølge Beck snarere noget, man bliver udsat for (Beck, 1997, s. 33). Da risici ikke er synlige for mennesker, er det nødvendigvis også gennem italesættelsen af dem, at deres eksistens grundlægges og forstærkes (Beck, 1997, s. 39). Af denne grund er det oplagt for os at bruge diskursanalysen som værktøj.

Hvorvidt man kan opfatte coronavirussen som usynlig er dog ikke entydigt, da virussen på den ene side ikke kan opspores med det blotte øje, mens den på den anden side materialiserer sig igennem mennesker, der bliver syge eller gennem smittetal, kurver og lignende. Når risici opstår som en anerkendt eksistens i samfundet, er det blandt andet som følge af, at de anerkendes videnskabeligt (Beck, 1997, s. 96). De er dog stadig spekulative trusler i samfundet, hvis eksistens primært bliver forstærket gennem italesættelsen af dem og værnet mod dem. Beck sammenligner risikosamfundets trusler med oldtidens onde dæmoner; de er usynlige, og man bliver nødt til at gå til samfundets højeste og helligste instans, der førhen var i religiøs form, men i dag er manifesteret i form af videnskaben (Beck, 1997, s. 97-98). Af denne årsag bliver det et relevant aspekt af vores undersøgelse at zoome ind på de steder, hvor regeringen og Sundhedsstyrelsen appellerer til videnskaben, med andre ord samfundets højeste instans, i deres tiltag, påstande og argumenter i den udvalgte data.

5. Når risici anerkendes af samfundet, bliver de politiseret

Med dette skal forstås, at et politisk forsøg på at afværge potentielle katastrofer en given risiko måtte medføre, giver et potentiale for regeringen til at 'reorganisere magt og ansvar' (Beck, 1997,

s. 33). Denne tese er central i vores undersøgelse, da vi netop undersøger et aspekt af regeringens håndtering af de risici, coronavirusen medførte (Beck, 1997, s. 33). Reorganiseringen af magt og ansvar ræsonnerer for os også med diskursteorien, da vi derigennem også vil undersøge de idealistiske og hegemoniske forhold, der er repræsenteret i vores data.

Politiseringen i samfundet medfører også en reorganisering af forskellige fællesskaber: "Risikosamfundet rummer en *grænseoverskridende, basisdemokratisk udviklingsdynamik*, som sætter menneskeheden i en fælles situation, som er skabt af civilisationens selvødelæggelse" (Beck, 1997, s. 64). Når der forekommer denne form for fællesskab i kamp mod en given risikofaktor, karambolerer fællesskabet altså med den normale orden og dens dertilhørende strukturer, herunder politiske partier og interesseorganisationer (Beck, 1997, s. 65). Hvorvidt denne reorganisering finder sted i vores undersøgelse, vil vise sig i relation til, hvordan regeringen og Sundhedsstyrelsen samarbejder eller arbejder kontradiktorisk. Derudover er det også muligt, at vores undersøgelse viser en reorganisering af værdier i vores data over tid. Da den valgte data dækker en tidsperiode på fem måneder, er det ikke usandsynligt, at udmeldingerne fra regeringen og Sundhedsstyrelsen ændres og udvikles på en måde, der er iøjnefaldende.

Ifølge Becks teori er social adfærd under normale omstændigheder ikke anset for at være et politisk domæne. I krisesituationer ændres denne dynamik dog, og social adfærd bliver særligt fremhævet og politiseret (Beck, 1997, s. 105). Denne pointe bliver interessant at undersøge i vores data, da vi har oplevet et stigende fokus på social adfærd i årets løb i takt med, at der er blevet konstateret flere smittede i Danmark.

5.2 PARALELLER FRA RISIKOSAMFUNDET TIL LACLAU & MOUFFE OG FAIRCLOUGH

Risici beror ifølge Beck blandt andet på spekulative antagelser om dem. Dette kan være en udfordring for videnskabeliggørelsen af dem (Beck, 1997, s. 40-41). Det dynamiske og uigennemsigtige forhold mellem videnskaben og samfundet, der generelt influerer risici, danner i det hele taget nogle begrænsninger i forhold til, hvilken viden der skabes om den pågældende risiko (Beck, 1997, s. 43). Det skyldes på den ene side, at samfundets diskussioner om en given risiko ofte vil være stærkt påvirket af de relevante myndigheders offentliggjorte fakta herom. På den anden side er det ofte de aspekter af en risiko, som er dominerende i den offentlige debat i samfundet,

der vil være nødvendige for den pågældende videnskabelige myndighed at forske i (Beck, 1997, s. 43).

Ud fra denne betragtning kan vi foretage en interessant kobling mellem Ulrich Becks teori og Faircloughs syn på diskurserne som værende både konstituerede og konstituerende. Vi ser en mulighed for at sidestille denne pointe fra Fairclough med den vekselvirkning, Ulrich Becks teori skildrer mellem samfundsdebatten om risici som dikterende for forskellige institutioners skabelse og deling af fakta, samtidig med at denne faktadeling også er med til at diktere samfundsdebatten.

En anden dikotomi, vi drager en parallel til Faircloughs teori med, er Becks opfattelse af risici som både et 'ægte' fænomen, men på samme tid konstitueret af opfattelserne af dem: "So - once again - risks are at the same time 'real' *and* constituted by social perception and construction" (Beck, 1999, s. 143). I dette uddrag af Becks teori opfatter vi dog også en afvigelse mellem Becks forhold til viden og det poststrukturalistiske afsæt, som er indlejret i vores diskursteori. Denne afvigelse bunder i, at når Beck forholder sig til risici som både værende ægte og konstitueret af social perception, mener vi, det implicerer en erkendelsesinteresse, der strækker sig ud over sociale konstruktioner.

De risici, der er opstået med coronavirussens indtog i det danske samfund, er ikke entydige. Det betyder, at forskellige aktører i krisen vil have forskellige udlægninger af, hvad der er en risiko, og hvor stor en risiko forskellige aspekter af virussens påvirkning udgør. Sat i en samfundspolitisk og mere kommerciel ramme er det Becks teori, at man ud fra forskellige overbevisninger om, hvilke risici der er i samfundet, kan skabe nye behov for samfundet og for borgerne (Beck, 1997, s. 75). Når man foretager en ytring om risici i samfundet, vil den derfor være værdiladet. Den vil have en underliggende tilkendegivelse af, hvordan man mener, samfundet burde være i sin sikreste tilstand (Beck, 1997, s. 77). Disse aspekter af Becks teori ræsonnerer stærkt med den diskursteoretiske forståelsesramme, vi udarbejder vores undersøgelse gennem. Når Becks teori fokuserer på værdiladede ytringer, forstår vi det som artikulationer, der indeholder ideologiske implikationer. Dermed er de i en diskursteoretisk ramme ikke kun med til at afsløre, hvordan de artikulerende subjekter er konstitueret af samfundets diskurser, men også selv med til at reproducere eller ændre de etablerede konstitutioner.

5.3 ULRICH BECK I EN POSTSTRUKTURALISTISK RAMME

Når vi bruger Becks teori om risikosamfundet til at afsløre regeringens og Sundhedsstyrelsens diskurser samt risikoforståelserne indlejret i dem, placerer vi ham i en poststrukturalistisk ramme. Dette gør vi, da vi med vores diskursteoretikere arbejder ud fra en poststrukturalistisk forståelse af viden. Hvordan denne præmis kan forenes med Becks teori, har dette afsnit til hensigt at udrede.

Beck forklarer, at risikosamfundet både kan anskues ud fra en socialkonstruktivistisk og en realistisk videnskabsteori (Beck, 1999, s. 23). I relation til vores undersøgelse forholder vi os til teorien som socialkonstruktivistisk, sat i en poststrukturalistisk ramme. Beck underbygger sin forklaring om risikosamfundet som en social konstruktion ved at forklare, at risikosamfundet hviler på diskurskoalitioner (Beck, 1999, s. 24). Denne del af Becks teori ræsonnerer stærkt med vores diskursteori og deres poststrukturalistiske implikationer. Dette mener vi af følgende årsag: Præmissen om risikosamfundet som konstitueret af de dominerende diskurser er et udgangspunkt, der gør det nemt for os at bruge Becks teori sammen med Laclau & Mouffe og Fairclough. Særligt Faircloughs teori er forenelig med risikosamfundet, da begge teorier hævder, at alt ikke kan forklares gennem den diskursive praksis. Med Becks bidrag til vores analyse er det yderligere vores hensigt at lave en helstøbt diskursanalyse, som Fairclough formulerer den, hvor det er nødvendigt at inddrage anden teori til at nuancere forståelsen af den sociale praksis, diskurserne er indlejret i.

En af grundene til at vi mener, at Becks teori kan anvendes som supplement til poststrukturalistisk teori, er, at risikosamfundet præsenteres med en indbygget mekanisme, der skaber muligheden for strukturelle ændringer og udviklinger:

Unlike most theories of modern societies, the theory of risk society develops an image that makes the circumstances of modernity contingent, ambivalent and (involuntarily) susceptible to political rearrangement (Beck, 1999, s. 147)

Vores tolkning af dette uddrag fra Becks teori implicerer, at han ligesom Laclau & Mouffe og Fairclough opfatter det moderne samfund som kontingent og foranderligt. Derudover tilskriver han også diskursen som grunden til, at samfundet forandres (Beck, 1999, s. 147).

Vi kan dermed konstatere, at det, der gør det muligt for os at se Becks teori gennem en poststrukturalistisk ramme, er hans konstatering af, at risici er, hvad de defineres som i samfundet (Beck, 1999, s. 135). Det gør Becks teori relevant, når vi skal analysere de definitioner af risiko, der konstitueres og reproduceres af regeringens og Sundhedsstyrelsens diskurser i vores data. Som tidligere nævnt, har vi valgt at afgrænse os fra at anskue Becks teori gennem en kritisk realistisk ramme, og bruger i vores undersøgelse hans teori med et poststrukturalistisk afsæt, da hans teori gennem dette skue er oplagt at arbejde med i samspil med Laclau & Mouffe og Faircloughs diskursteori.

Det følgende afsnit vil beskæftige sig med vores metodiske tilgang til undersøgelsesfeltet. Her gennemgår vi vores valgte forskningsstrategi og begrundet vores valg samt bearbejdning af data.

6.0 METODOLOGI

Særligt for diskursanalyse gælder det, at selvom den kan bruges på mange forskellige områder, kan den ikke sættes ind i enhver teoretisk ramme, men skal i stedet følges ad med diskursteorien (Jørgensen & Phillips, 2005, s. 12). Teorien kan med andre ord ikke adskilles fra metoden, hvorfor dette afsnit også er placeret i forlængelse af vores teoriafsnit, da det er teorien, der har formet vores metodiske fremgangsmåde.

For at kunne besvare vores problemformulering, har vi valgt at arbejde med casestudiet som metode. Vores valgte case kalder vi 'regeringens og Sundhedsstyrelsens kommunikation om Covid-19 i Danmark', som søger at afdække, hvordan regeringens og Sundhedsstyrelsens kommunikation om Covid-19 afspejler visse risikoopfattelser, der taler ind i en eller flere overordnede diskurser. I det følgende vil vi derfor præsentere vores metodiske tilgang til anvendelsen af casen. Vi har valgt at inddele metodeafsnittet i to overordnede dele: Den første handler om vores tilgang til dataindsamling, mens den anden udfolder, hvorledes vi vil behandle den indsamlede data.

6.1 FORSKNINGSSTRATEGI

Som vi præsenterede indledningsvist i specialet, har vi taget udgangspunkt i en hypotese, der ser således ud: Regeringen og Sundhedsstyrelsen artikulerer en hegemonisk diskurs, der afspejler deres respektive opfattelser af de risici, Covid-19 medfører. Samtidig er det også vores hypotese, at der opstår antagonismer i deres kommunikation, hvilket skaber et hegemonisk spændingsfelt. Det er denne hypotese, vi stræber efter at be- eller afkræfte, og det er derfor den, der fungerer som rettesnor for både metode og analyse i de kommende afsnit.

Fordi vi arbejder ud fra en hypotese, følger vi overordnet set en deduktiv tilgang, som går ud på, at man først kortlægger det teoretiske felt, hvorefter man formulerer en hypotese, som man indsamler data om, således at den kan be- eller afkræftes (Bryman, 2016, s. 21). Helt konkret betyder det i vores tilfælde, at vi havde en antagelse om, at der herskede nogle bestemte diskurser i kommunikationen fra regeringen og Sundhedsstyrelsen, men for at være i stand til at identificere disse, måtte vi først etablere det teoretiske fundament og undersøge den eksisterende litteratur. Dette går godt i tråd med, at den deduktive fremgangsmåde ikke nødvendigvis følger den

rækkefølge slavisk, da man nødvendigvis først må starte med et problemfelt, som danner grundlag for gennemgangen af den teori og litteratur, der eksisterer. Derfor er vi også startet med et udgangspunkt, som vi, efter at have undersøgt teori og litteratur, har revideret, således at vi ikke reproducerer allerede eksisterende viden (Bryman, 2016, s. 15).

Denne form for 'væven frem og tilbage' kaldes en iterativ tilgang, og den er for både den induktive og deduktive tilgang svær at komme helt udenom, idet ny viden konstant opnås gennem dataindsamling og gennemgang af teori. Da vores primære mål ikke handler om at producere ny teori gennem dataindsamling, men rettere at undersøge en hypotese, som vi har fremført på baggrund af et solidt funderet teoretisk grundlag, kan vi dog definere vores tilgang som overvejende deduktiv (Bryman, 2016, s. 23). Den deduktive tilgang hører typisk oftere til en kvantitativ forskningsstrategi, hvilket også er grunden til, at vi gør det klart, at der stadig er induktive tendenser i vores arbejde. Dette ses ved at dataindsamlingen og den efterfølgende be- eller afkræftelse af vores problemformulering nødvendigvis vil generere en ny viden, som kan fødes ind i en udvikling af den eksisterende teori, hvorfor vores tilgang rummer elementer af den induktive (Bryman, 2016, s. 24). Derudover kan man ikke trække grænsen mellem kvalitativ og kvantitativ forskningsstrategi fuldstændig skarpt op, da nogle kvalitative studier kan drage nytte af kvantitative metoder og vice versa (Bryman, 2016, s. 36). Samtidig er kvantitative undersøgelser sværere at udføre, når emnet er relativt nyt, fordi mængden af tidligere research er begrænset (Bryman, 2016, s. 36), hvorfor vores tilgang til databehandling er overvejende kvalitativ.

Ved at anvende denne forskningsstrategi, stræber vi efter at afdække de diskurser, der produceres og reproduceres i regeringens og Sundhedsstyrelsens kommunikation om Covid-19. Dermed følger også naturligt en række metoder, som vi kan anvende for at besvare vores problemformulering (Bryman, 2016, s. 21).

6.2 FORSKNINGSDESIGN

Et studies forskningsdesign fungerer som rammen for indsamling og analyse af data (Bryman, 2016, s. 39). Dette indebærer udformningen af problemformulering, problemfelt og analyseområde, som vi redegjorde for indledningsvist i afsnit 1.1 og 1.2 (Yin, 2014, s. 36). Forskningsdesignet har, alt efter hvilket man vælger som sin overordnede ramme, en række metoder, som er selve måden, hvorpå man indsamler sin data (Bryman, 2016, s. 40). Dette indbefatter blandt andet også, at man ser på

konteksten omkring casen, hvilket vi vil gøre i analysen. I det følgende vil vi uddybe vores valgte forskningsdesign, nemlig casestudiet, som har til formål at hjælpe os med at besvare vores valgte problemformulering.

6.2.1 CASESTUDIET

Et casestudie er en detaljeret undersøgelse og analyse af en enkelt case (Bryman, 2016, s. 60), i vores tilfælde kommunikationen om Covid-19 fra regeringens og Sundhedsstyrelsens side under det, vi kender som den første bølge af corona. Typisk forbindes casestudier med undersøgelser af en bestemt lokation, såsom en organisation eller et segment af samfundet. Casestudiet behøver dog ikke knytte sig til en bestemt lokation, men kan også betyde, at casen i sig selv er et interesseområde, som det gør sig gældende i vores tilfælde. Fokuset for casestudiet i dette tilfælde er derfor at afdække de unikke karakteristika ved casen, hvilket også er kendt som en ideografisk tilgang (Bryman, 2016, s. 61). Det indebærer blandt andet, at undersøgelsen ikke stræber efter at generere konklusioner, der kan anvendes på tværs af tid og sted, men fokuserer på den pågældende case på det pågældende tidspunkt.

Der findes forskellige typer casestudier. Vores case indeholder elementer af to forskellige typer, nemlig den unikke og den afdækkende (Bryman, 2016, s. 62-63). Det kommer til udtryk ved, at vores case ikke er et hyppigt forekommende fænomen, som er karakteristisk for den unikke case, og vi har derfor som forskere mulighed for at undersøge et fænomen, der ikke tidligere har været mange muligheder for at forske i på nært hold, jævnfør den afdækkende case (Bryman, 2016, s. 62). I tråd med dette er vores casestudie da også af udforskende karakter, idet vi søger at forstå og afdække bestemte aspekter af en given hændelse (Yin, 2014, s. 11). Denne tilgang giver forskeren mulighed for at stille helt skarpt på specifikke detaljer, som tilsammen danner et større billede af det fænomen, det undersøger. Derved kan casestudiet også betegnes som en 'holistisk' metode, idet formålet er at forstå det større billede ud fra nærstudier af elementerne af det (Bryman, 2016, s. 63).

6.2.2 VORES CASE

For at forstå betydningen af, hvordan kommunikation om risici kan øge eller sænke risikopfattelser i samfundet, tager vores case udgangspunkt i regeringens og Sundhedsstyrelsens kommunikation

om Covid-19 under det, vi definerer som første bølge af pandemien i Danmark. Derved søger vi at forstå det større billede ved at undersøge et delelement af det, som beskrevet ovenfor. Vores definition af første bølge strækker sig fra den 1. februar 2020, inden corona blev registreret i Danmark, og indtil den 30. juni 2020, da smittetrykket igen var så lavt, at første bølge blev betragtet som værende overstået, og kommunikationen derfor snævrede ind til en sådan grad, at det virkede naturligt at slutte dataindsamlingen. Vi undersøger, hvordan de to aktører kommunikerer om Covid-19, og gennem en diskursanalyse stræber vi efter at afdække, hvordan deres retorik og kommunikationsform potentielt skaber risikoopfattelser og derigennem bestemte diskurser. Derved afgrænser vi vores casestudie til en bestemt hændelse inden for en bestemt tidsperiode, som tillader os at koncentrere vores dataindsamling (Yin, 2014, s. 34).

6.3 DATAINDSAMLING

Nu da vi har kortlagt, hvad vores case omhandler, vil vi forholde os til indsamlingen af data. Vi havde fra starten af et ønske om at arbejde med så 'ufiltreret' data som muligt, så vi ikke skulle forholde os for meget til den indflydelse, de forskellige bearbejdninger måtte have på data. Med det mener vi, at vi har hentet vores data så direkte fra kilderne som muligt for at undgå flere grader af mediering. Regeringens kommunikation stammer fra regeringens hjemmeside, hvor transskriptioner af pressemøderne kan findes, mens Sundhedsstyrelsens kommunikation stammer fra deres hjemmeside, hvor de lægger nyheder op i en lind strøm. Vi har valgt at tage transskriptionerne fra pressemøderne, fordi det er i de situationer, statsministeren har talt så direkte som muligt til befolkningen, og det er derfor i de situationer, vi mener, at der er færrest mulige påvirkninger på det budskab, hun ønsker at komme ud med.

Vores samlede data ser derfor således ud:

- 56 nyheder fra Sundhedsstyrelsens hjemmeside
- 12 transskriberinger af pressemøder hentet fra regeringens hjemmeside

Selvom der er langt flere kommunikative begivenheder fra Sundhedsstyrelsens side, er vi alligevel endt med nogenlunde samme mængde data fra hver aktør, henholdsvis 68 normalsider fra Sundhedsstyrelsen (Bilag 2) og 66 fra regeringen (Bilag 3). Dette skyldes, at selvom

Sundhedsstyrelsen kommunikerer ved en højere frekvens, er deres nyheder relativt korte og adresserer typisk et enkelt emne ad gangen. Derfor ser vi også eksempler på, at der kommunikeres adskillige gange i løbet af en enkelt dag, som for eksempel den 4. februar 2020, hvor Sundhedsstyrelsen deler tre nyheder, der hver især handler om et specifikt emne.

Som nævnt strækker vores valgte tidsperiode sig fra den 1. februar 2020 indtil den 30. juni 2020, da den dækker over første bølge af Covid-19 i Danmark. Selvom regeringen først begyndte deres kommunikation i marts måned og afsluttede den sidst i maj, har vi valgt at starte vores dataindsamling allerede fra den 1. februar 2020, da det var der, Danmark potentielt kunne begynde at opleve spredningen af corona. Sluttidspunktet er valgt ud fra samme devise, idet der stort set ikke sås nogle tilfælde af corona sidst i juli. Ved at vælge dette tidsspænd får vi dermed også mulighed for at undersøge, om kommunikationen ændrede sig, efterhånden som coronavirussen spredte sig og fortog sig igen.

Selvom Sundhedsstyrelsen har haft taletid ved flere af regeringens pressemøder, har vi valgt ikke at inkludere Søren Brostrøms udtalelser ved disse lejligheder, da de er formidlet gennem regeringens platform og ikke Sundhedsstyrelsens egen kommunikationsplatform. Dette afspejler igen ønsket om at få data så direkte som muligt fra kilderne uden påvirkning fra eksterne faktorer.

Vi er naturligvis bevidste om, at det ikke er til at komme fuldstændig uden om en form for mediering. Så snart kommunikationen bevæger sig gennem et medie, i dette tilfælde regeringens og Sundhedsstyrelsens respektive hjemmesider, kan en mediering finde sted (Hjarvard, 2009, s. 10). Vi har forsøgt at minimere dette ved at fokusere på det talte ord fra regeringen, som er gengivet verbatim på hjemmesiden og dermed ikke tilpasset til mediet. I Sundhedsstyrelsens tilfælde bliver dette lidt sværere at omgå, da de ikke deler transskriptioner fra pressemøder, men i stedet formulerer korte nyheder, som de deler på deres hjemmeside. Budskabet bliver derfor bearbejdet og tilpasset til det publikum, det henvender sig til. Det fremgår desuden, at de henvender sig til mange forskellige befolkningsgrupper, da de både deler generelle råd og vejledninger, men også deler konkrete retningslinjer til fx restaurationsbranchen, sundhedspersonale og ældre. Derved er kommunikationen ikke ligeså generaliseret og bredtfaende, som regeringens kommunikation er, og vi kommer derfor i vores bearbejdning af kommunikationen fra Sundhedsstyrelsen til at fokusere

på de nyheder, som henvender sig til befolkningen, så typerne af kommunikation fra de to indsatser afspejler hinanden. Netop på baggrund af ovenstående ønske om at indsamle data så direkte fra kilderne som muligt, valgte vi tidligt i processen ikke at inkludere data fra diverse medier såsom DR eller TV2, da vi mente, at det tilføjede yderligere et lag at skulle forholde sig til. Vi har for overskuelighedens skyld samlet regeringens transskriberinger af pressemøderne i bilag 3, mens Sundhedsstyrelsens nyheder er at finde i samlet form i bilag 2. I forhold til Sundhedsstyrelsens data har vi valgt udelukkende at forholde sig til deres nyheder, og ikke til de pjecer, der er vedhæftet nogle af nyhederne.

6.3.1 VALG AF DATA

En af de ting, vi brugte lang tid på at diskutere og endelig beslutte, var afgrænsningen af data. Som vi beskrev i afsnittet ovenfor, ønskede vi at foretage analysen ud fra så 'uforstyrret' data som muligt. Derfor valgte vi at indsamle data direkte fra de to aktørers hjemmesider, da vi derved kunne sikre så lidt påvirkning fra eksterne platforme som muligt. Inden vi tog denne beslutning, overvejede vi dog kraftigt at inddrage data indsamlet fra henholdsvis DR1 og TV2 for at se, hvad der skete, når denne ekstra dimension blev tilføjet data. Tilføjelsen af mediernes kommunikation om Covid-19 ville dog have fået hele specialet til at se ganske anderledes ud, da vi både skulle tage højde for medieringen teoretisk, men også i forhold til dens betydning for den hegemoniske diskurs. Vi har en antagelse om, at inddragelsen af mediernes fremstilling både ville have tydeliggjort kontroldiskursen yderligere, men potentielt også have fjernet fokus fra afdækkelsen af den. Vi forstår tydeliggørelsen på den måde, at mediernes rolle ville have talt ind i de samme fund, vi gjorde i regeringens og SST's kommunikation, hvorfor kontroldiskursen ville forstærkes. Samtidig har vi en formodning om, at mediernes fremstilling og den mediering, der forekommer her, ville fremhæve nogle andre aspekter af Covid-19 kommunikationen, som ikke ville relatere sig til selve afdækkelsen af diskursen. Vi ser dette i form af, at medierne ikke blot kommunikerer om Covid-19, men også om regeringens håndtering heraf, meningsmålinger af prominente personer under krisen samt en række andre vinkler på Covid-19, som ikke omhandler de risikopfattelser, vi ønskede at afdække gennem diskursanalysen. Netop derfor besluttede vi kun at forholde os til de to aktørers kommunikation direkte fra deres egne kanaler.

6.3.2 BEARBEJDNING AF DATA

For at være sikre på at vi ikke overser noget i vores bearbejdning af data, behandler vi den på to forskellige måder. Først tager vi en kvantitativ tilgang, hvor vi genererer en wordcloud. Derved kan vi danne os et overblik over, om der er nogle bestemte ord, der anvendes hyppigt, som er med til at forme diskursen eller diskurserne. Dermed kan vi også opnå indikationer på intertekstualitet, da hyppigt forekommende ord forventeligt må blive brugt gennem flere pressemøder eller nyheder. Denne dimension hjælper os med at forholde os til den tekstuelle dimension af Faircloughs diskursanalyse, idet man isolerer ordene fra deres kontekst og kigger på det enkelte ords betydning. Vi har udeladt visse typer ord, såsom bindeord (og) eller forholdsord (ved), da disse fungerer som Laclau & Mouffes elementer, der ikke har anden funktion end at skabe sammenhængende sætninger. Derudover inkluderer vi ikke ord, der er forekommet færre end 20 gange, da vi ikke mener, at det vil være med til at tegne et mønster, der kan analyseres på.

Når vi har udvalgt de ord, vi finder interessante og potentielt relevante, vil vi søge dem frem i de valgte tekster (bilag 2 og 3). Derved kan vi se, om ordenes kontekst er med til at producere diskurser, samtidig med at det giver os et indblik i den kvalitative del af analysen.

Efter en kvantitativ gennemgang af data, vil vi gå kvalitativt til værks. Dette indebærer en grundig gennemlæsning af materialet, så vi ikke overser ord og formuleringer, der er med til at forme diskursen eller diskurserne. Her forventer vi at starte i Faircloughs tekstmæssige funktion, som vi vil afdække ved hjælp af Laclau & Mouffes diskursteoretiske begrebsapparat. Dette giver os samtidig mulighed for at afdække ord og udtryk, som muligvis kun er brugt et fåtal af gange, men som har stor betydning for skabelsen af diskurser. Det tillader os desuden at reflektere over vores indledende, kvantitative fremgangsmåde. Ved kun at være kvantitative kunne en af faldgruberne nemlig være, at vi overser vigtige elementer ved at trække ordene ud af deres kontekst eller kun ser på mængden af bestemte ord.

I løbet af den tekstuelle gennemgang af vores data forventer vi, at vi løbende vil arbejde med den diskursive praksis også, da de ikke kan skilles fuldstændigt ad. Den diskursive praksis får os til at se på afsender og platform, såvel som den større kontekst for kommunikationen. Slutteligt vil vi sætte alt dette i relief gennem Faircloughs sociale praksis, som bringer diskursanalysen ud over det tekstbaserede og ser på den omkringliggende, samfundsmæssige kontekst. Her bruger vi Ulrich

Becks teori om risikosamfundet til at nuancere vores diskursanalyse og sætte den i en relevant teoretisk ramme.

6.4 KRITERIER FOR KVALITETSSIKRING

For at kvalitetssikre vores forskning, arbejder vi med en række kriterier for at kunne evaluere forskningen (Bryman, 2016, s. 41). Disse kriterier er reliabilitet, replikabilitet og validitet, og deres primære formål er at kvalificere forskerens arbejde i feltet. I det følgende vil vi kort gennemgå dem og kontekstualisere dem til vores eget arbejde.

Reliabilitet handler om, hvorvidt undersøgelsens resultater kan genskabes (Bryman, 2016, s. 41). Dette kriterie gør sig typisk gældende ved kvantitative undersøgelser, men anvendes også i kvalitative studier. Kriteriet læner sig kraftigt op ad replikabilitet, som handler om, hvorvidt studiet kan gentages af andre forskere på et senere tidspunkt. For at kunne replikere et studie, er det derfor vigtigt, at hvert trin i processen er grundigt beskrevet for at leve op til dette kriterium (Bryman, 2016, s. 41). Det er dog ikke tit, at studier gentages, hvorfor vigtigheden af netop dette skridt i udformningen af studiet virker ironisk (Bryman, 2016, s. 41). I relation til vores egen case, har vi i afsnit 6.2.2 og 6.3 beskrevet både fremgangsmåde og afgrænsning i forhold til definition af case og dataindsamling, og vores studie ville derfor kunne genskabes, skulle det ønskes. Vores studie opfylder derfor kravet om reliabilitet, idet hvert trin i udformningen af undersøgelsen er beskrevet undervejs.

Validitet beskæftiger sig med integriteten i de konklusioner, der drages fra studiet (Bryman, 2016, s. 41). Validitet måles på flere forskellige måder, hvoraf vi primært vil beskæftige os med den interne og eksterne validitet. Den interne validitet drejer sig om kausaliteten ved resultaterne af ens forskning og beskæftiger sig med, hvorvidt et resultat rent faktisk er resultat af en påvirkning af x, eller om der har været en anden påvirkning (Bryman, 2016, s. 41). Et af de helt store spørgsmål når det kommer til at anvende casestudiet som metode, er den eksterne validitet, eller generaliserbarheden (Bryman, 2016, s. 62). Generaliserbarhed handler om, hvorvidt casen er repræsentativ og dermed kan anvendes på et mere overordnet niveau eller kan påføres andre cases.

Når vi ser på vores eget casestudie, må vi nødvendigvis mene, at kriteriet om intern validitet er opfyldt. Havde Covid-19 ikke bredt sig til Danmark, ville dette studie aldrig være blevet foretaget, da i hvert fald regeringen ikke havde kommunikeret om Covid-19 på den måde, de har gjort. Vi antager dette, da regeringen først begyndte at afholde pressemøder, efter Covid-19 kom til Danmark (Bilag 3, linje 5-10), mens Sundhedsstyrelsen allerede kommunikerede om coronavirussen, inden den nåede Danmark. I forhold til den eksterne validitet, mener vi også, at dette parameter er opfyldt. Det skyldes, at vores grundlæggende fremgangsmåde i form af teori og metode ville kunne påføres på andre, lignende cases. Man ville, med vores tilgang, kunne undersøge en given regering og sundhedsmyndigheds kommunikation om en faretruende, verdensomspændende virus i et givent land, hvis man fulgte samme procedure, som vi har fulgt. Derved forstår vi, at vi opfylder kravene for validitet i casestudier.

Ud fra den ovenstående gennemgang af vores metodiske valg og fremgangsmåder, mener vi, at vores undersøgelse er kvalificeret og vil kunne anvendes til at forstå det valgte fænomen fra den givne vinkel. Vi vil derfor gå videre til analysen, som vi folder ud i det følgende afsnit.

7.0 ANALYSE

I det følgende vil vi præsentere vores diskursanalyse. Hertil vil vi anvende det begrebsapparat, vi præsenterede i teoriafsnittet for at sikre en grundig udførelse af analysen. Vi kommer derfor til at bevæge os gennem Faircloughs tre dimensioner: tekst, diskursiv praksis og social praksis. Vi har struktureret anvendelsen af de tre dimensioner således, at den tekstuelle og diskursive praksis supplerer og til tider overlapper hinanden, såvel som at de suppleres med Laclau & Mouffes diskursteoretiske begrebsapparat. Den sociale praksis står for sig selv i forlængelse af de to første, da det er her, vi inddrager Becks teori om risikosamfundet for yderligere at kontekstualisere vores case.

Rent praktisk har vi inddelt analysen i tre overordnede afsnit. Det første fokuserer på den kvantitative tilgang, vi indledningsvist har valgt at tage til vores data med udformningen af en wordcloud. Her undersøger vi, hvilke ord der har været dominerende i regeringen og Sundhedsstyrelsens kommunikation for at afgøre, om der er visse ordvalg, der har haft særlig indflydelse på den herskende diskurs. I den kvantitative analysedel arbejder vi primært lingvistisk, da vi tager udgangspunkt i de enkelte ord, deres dominans og de implikationer, der er i ordene i sig selv.

Det andet afsnit tager en kvalitativ tilgang ved hjælp af de to inderste trin i Faircloughs tredimensionelle diskursanalyse, nemlig tekst og diskursiv praksis. Vi bevæger os derfor fra en overvejende lingvistisk og tekstnær tilgang til at undersøge den diskursive praksis, der opstår som følge af de tekstuelle valg, der er truffet. Faircloughs to trin kombinerer vi med Laclau og Mouffes begreber, idet de to tilgange supplerer hinanden i en udfoldelse af data, hvor artikulationer undersøges både i sig selv, men også i deres kontekst. Gennem en kvalitativ læsning af al data, vil vi folde materialet ud pointe for pointe. Det skal forstås sådan, at vi har struktureret denne del af analysen på en måde, hvor vi har startet med de kommunikative begivenheder, der er sprunget os mest tydeligt i øjnene under bearbejdelsen af vores data, og analyseret dem gennem anvendelsen af de teoretiske begreber nævnt ovenfor.

Det tredje afsnit forholder sig til den sociale praksis og kontekstualiserer denne ved hjælp af Becks teori. Den sociale praksis vil dog også give sig til kende igennem første og andet afsnit i kraft af, at vi ikke mener, de forskellige dimensioner kan adskilles fuldstændigt. Denne anskuelse vil vi diskutere i forlængelse af analysen.

Gennem hele analysen samler vi løbende op med delkonklusioner, som vi sammenfatter og opsummerer til sidst, inden vi bevæger os over i diskussionen. Derudover vil vi sammenfatte vores fund til sidst i analysen, hvor vi kombinerer de momenter, vi afslører i løbet af analysen, for at navngive og definere de nodalpunkter, der er afgørende for den hegemoniske diskurs. Dette uddyber vi dog i afsnit 7.4.

Som beskrevet ovenfor, kombinerer vi Laclau & Mouffes og Faircloughs analysebegreber for bedre at afdække den herskende diskurs. Samtidig undersøger vi Faircloughs tre funktioner, identitet, relation og ideationel. For at opsummere og konkretisere de relevante begreber fra de forskellige teorier, har vi sammenfattet dem i figuren på næste side:

Artikulation	Enhver ytring, skriftlig eller mundtlig.
Flydende betegnere	De dele af en ytring, der er relevante for skabelsen eller vedligeholdelsen af en diskurs, men endnu ikke har fået en fast betydning.
Momenter	De dele af en ytring, der er skabende eller vedligeholdende for en given diskurs.
Nodalpunkter	De tematikker, nøglebegreber eller fænomener der er afgørende for forståelsen af en given diskurs.
Ækvivalens-kæder	Sammenkædningen af de momenter, der skaber nodalpunktets betydning.
Tekst	Ordvalg, vokabular, grammatik, kohæsion og tekststruktur.
Diskursiv praksis	Afsender, medium og intertekstualitet er i fokus.
Social praksis	Undersøgelse af ideologi, hegemoni og diskursens sociale kontekst.
Identitets-funktion	Skabelsen af individers selvforståelse gennem diskursive artikulationer.
Relations-funktion	Skabelsen af relationer mellem individer og grupper gennem diskursive artikulationer.
Ideationel funktion	Skabelsen af videnssystemer og forståelsesrammer gennem diskursive artikulationer.

Figur 4: Oversigt over analyseværktøjer

Det er begreberne i ovenstående figur vi bruger som analyseværktøjer, og som skal gøre os i stand til at afsløre den hegemoniske diskurs. Derudover har vi valgt at inddеле vores data i tre overordnede

faser, for at hjælpe læseren til at forstå, hvor vi befinder os kronologisk i løbet af vores analyse. Dem vil vi redegøre for i det følgende afsnit.

7.1 TIDSLINJE

Som nævnt i præsentationen af data i metodeafsnit 6.3, har vi valgt at arbejde med data fra den 1. februar 2020 til den 30. juni 2020. For at forstå hvor vi befinder os, når vi refererer til bestemte tidspunkter i løbet af perioden, har vi derfor delt hele perioden ind i tre overordnede faser: 1, 2 og 3. I det følgende vil vi forklare de forskellige faser for henholdsvis Sundhedsstyrelsen og regeringen, mens det fulde belæg for inddeling af faserne bliver foldet ud gennem analysen, hvor vi går i dybden med særskilte kendetegn fra hver fase. Vi har derfor ikke inddraget citater i gennemgangen af faserne, men blot refereret til bilagene for at understøtte vores redegørelse.

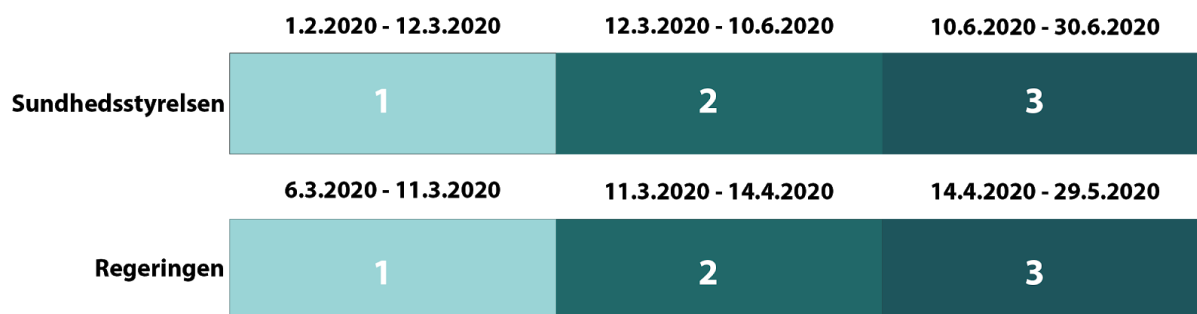
7.1.1 SUNDHEDSSTYRELSEN

- Fase 1 løber fra den 1. februar 2020 til den 12. marts 2020. Her opleves risikoen for corona som værende lav, retorikken er rolig (Bilag 2, linje 139-152) og der er et overordnet budskab om, at situationen er under kontrol, og at der ingen fare er på færde. Sidstnævnte uddybes særligt i afsnittet 'Risikovurderinger og selvopfattelser'.
- Fase 2 markeres af et skift den 12. marts 2020 (Bilag 2, linje 854-857) og strækker sig frem til den 10. juni 2020. Her er corona kommet til Danmark, og strategien er ændret fra inddæmning til afbødning. Retorikken er nu af advarende karakter og artikulerer, at der er reel fare på færde (Bilag 2, linje 1006-1009), men Sundhedsstyrelsen mener dog, at de stadig har situationen under kontrol, hvilket ses gennem den måde, de positionerer sig selv på i fasen.
- Fase 3 markeres den 10. juni 2020 med ordene "Covid-19 epidemien i Danmark er i ro" (Bilag 2, linje 1742), og fortsætter til vores afslutning på dataindsamlingen den 30. juni 2020. Retorikken er igen beroligende, og der er en helt klar diskurs om, at der er styr på situationen.

7.1.2 REGERINGEN

- Fase 1 ser vi fra den 6. marts 2020 til den 11. marts 2020. Ligesom med Sundhedsstyrelsen er denne fase karakteriseret ved en lav risikoopfattelse samt en klar retorik om, at situationen er under kontrol (Bilag 3, linje 20-24).
- Fase 2 løber fra den 11. marts 2020 til den 14. april 2020, hvor risikoen vurderes høj, og samfundsordenen trues, hvis ikke der handles (Bilag 3, linje 371-374).
- Fase 3 går fra den 14. april 2020 til den 29. maj 2020, hvor regeringen har sidste pressemøde inden for vores valgte tidsramme. Genåbningen er påbegyndt (Bilag 3, linje 1213-1219), og der er igen etableret orden.

For at illustrere faserne, har vi lavet nedenstående figur. Vi har ikke ladet faserne diktere af de datoer, der indrammer dem, men i stedet defineret dem igennem de diskursive begivenheder, der er afspejlet i dem hver især. I løbet af analysen vil vi referere til de forskellige faser for at tydeliggøre hvor i forløbet, vi befinder os.

Figur 5: Faseinddeling

Selvom regeringen er udkommet med kommunikation inden for en kortere periode end Sundhedsstyrelsen, mener vi ikke, at det påvirker faseinddelingen, da faserne afspejler forandringer i kommunikationen og ikke en identisk kronologi. Forskellen i skiftet mellem fase 2 og 3 for de to aktører vurderer vi både som en afspejling af forskellen i de to aktører og de roller, de udfylder, samt den kommunikationsform, de normalt følger. Med det mener vi, at pressemøder typisk kun forekommer, når der er forhold til stede, der berører hele befolkningen og er af særlig alvorlig karakter. Sundhedsstyrelsens nyheder er af en mere generel karakter, da de kommunikerer om alle sundhedsmæssige forhold uanset graden af alvor. Et eksempel herpå kan ses i tidligt i forløbet (Bilag

2, linje 180-199). Derudover har Sundhedsstyrelsen også en lavere risikoopfattelse parallelt med at regeringen skifter fra fase 2 til 3, hvilket dog ikke nødvendigvis er et tegn på en divergens. Sundhedsstyrelsen har i den periode blot fokuseret mere på at kommunikere om opdateringer af retningslinjer inden for forskellige områder, og vi har derfor valgt først at markere overgangen, da de specifikt udtaler, at der er ro på i Danmark. Faserne er derfor tænkt som et værktøj til at forstå, hvilken risikoopfattelse aktørerne hver især afspejler. Før vi giver os i kast med den kvalitative del af analysen, hvor faserne kommer i spil, vil vi dog først præsentere vores kvantitative tilgang til data.

7.2 'VI' 'SKAL' 'DANMARK' – EN KVANTITATIV TILGANG TIL DATABEHANDLING

I dette første afsnit vil vi præsentere den indledende, kvantitative tilgang til vores databehandling. Som beskrevet i metodeafsnittet, genererede vi to wordclouds, som fremhævede de ord, der forekom flest gange i henholdsvis Sundhedsstyrelsens nyheder og regeringens pressemøder. Som overskriften også indikerer, scorede visse ord højere end andre.

Når vi kigger på den wordcloud, der opstod fra regeringens pressemøder (Bilag 4), er der nogle ord, der træder helt tydeligt frem. 'Vi' scorer absolut højest med 785 anvendelser, men fordi vi folder brugen af 'vi' ud i afsnit 7.3.2, vil vi ikke fokusere på 'vi' i sig selv her, men blot se på ordet i kontekst med nogle af de ord, der scorer næsthøjest på listen, nemlig 'vores' (93 gange), 'også' (233 gange), 'skal' (233 gange) og 'Danmark' (159 gange) (bilag 4). Udelukkende baseret på hyppigheden af disse ord, forestiller vi os overordnet set to diskurser. Den ene kalder vi fællesskab, den anden kalder vi kontrol. Når vi behandler data fremadrettet, både kvantitativt og kvalitativt, vil det være med disse to muligheder for diskurser in mente. Dermed har vi et udgangspunkt for den kvalitative analyse, der foldes ud fra afsnit 7.3 og fremefter.

Fællesskabsdiskursen ser vi opstå gennem brugen af 'vi', 'vores', 'Danmark' og til dels 'også'. 'Vi' og 'vores' er personlige pronominer, som står i stedet for en fælles gruppe, som afsenderen er en del af. Ved at anvende disse pronominer i så høj grad, signalerer og understreger regeringen et fællesskab, som både de og befolkningen indgår i. Det er samlende ord, der inkluderer forskellige befolkningsgrupper og placerer dem i et fællesskab (Bilag 3, linje 55-57). Når vi søger ordene frem i

pressemøderne, kan vi se på den kontekst, de indgår i, at det netop er formålet med deres anvendelse (Bilag 3, linje 257-260). I nogle eksempler bliver denne funktion særligt tydelig, når ordene anvendes sammen med hinanden: “Vi er der nu, hvor vi skal gøre alt, hvad vi kan for at passe på Danmark, og det håber jeg på alles store opbakning til” (Bilag 3, linje 383-384). Netop effekten af at anvende ‘vi’ sammen med ‘Danmark’ skaber en patriotisk association, dette i kraft af at selv hvis vi ikke har andre fællesnævne, kan vi da være fælles om at være danskere. Dette stemmer godt overens med regeringens rolle som repræsentant for samfundet og for Danmark som et hele. Gennem disse ordvalg får de derfor etableret deres position og samtidig skabt en forbindelse mellem dem selv og resten af befolkningen.

Selvom ‘også’ indgår som et helt simpelt bindeord for at sikre mening i visse artikulationer, anvendes det også som en forstærkende faktor til at samle befolkningsgrupper og til at understrege bestemte argumenter. Samlingen af grupper har vi allerede afdækket, så vi fokuserer her på ‘også’, og dette ords måde at understrege argumenter på. Der er adskillige eksempler på, at Mette Frederiksen starter med at betragte et argument fra en vinkel, men efterfølgende tilføjer endnu en eller flere vinkler (Bilag 3, linje, 154-165, 520-521). Det tydeligste eksempel på det ser vi i dette citat, hvor Mette Frederiksen fremlægger og retfærdiggør strategien for håndtering af corona:

Den strategi, den de danske myndigheder har valgt, handler grundlæggende om at forsinke spredningen af virussen mest muligt. Det er en strategi, der selvfølgelig først og fremmest handler om at begrænse antallet, der bliver syge i Danmark. Men det er også en strategi, der er valgt for at afbøde de negative konsekvenser for det omkringliggende samfund – altså os alle sammen. Det handler også om arbejdspladser, det handler om danske virksomheder, eksporten, det handler om kapaciteten – den samlede kapacitet i vores sundhedsvæsen, og dermed også andre patientgrupper, vores dagligdag, men det handler også i stigende grad om vores samlede samfundsøkonomi. (Bilag 3, linje 25-31, egne understregninger)

Dette citat mener vi netop repræsenterer pointen om, at der er stort fokus på at understrege alle argumenter så grundigt som muligt. Brugen af ‘også’ fremstår nemlig hyppigst i forbindelse med eksempelvis indførsel af nye restriktioner eller opfordring til bestemte handlemønstre - se ovennævnte eksempel samt referencer. ‘Også’ gør afsenderen i stand til at lægge den ene byggeklod efter den anden ovenpå hinanden for at bygge et stærkt argument og derigennem forsøge at overbevise sin modtager. Ved at nævne alle disse forskellige elementer af samfundet,

som potentielt kan blive berørt, understreges vigtigheden af en fælles indsats derfor yderligere, og argumentet bygges stærkere gennem de mange tilføjelser. Her kæmper fællesskabsdiskursen med kontroldiskursen, da der både kommunikeres en stor risiko ved, at de mange forskellige områder af samfundet potentielt kan berøres. Samtidig nævnes samfundet dog også som et hele, der indbefatter 'os alle sammen'. Effekten af denne brug af personligt pronomen ('os') vil vi tage op senere i analysen.

Når vi vender blikket mod den wordcloud, vi genererede ud fra Sundhedsstyrelsens nyheder, danner der sig et lidt anderledes mønster, men vi ser samtidig også visse ligheder mellem de to aktørers kommunikation. Udover 'vi' med 257 anvendelser, ser vi 'skal' (175 gange), 'Covid-19' (147 gange) og 'personer' (75 gange) som nogle af de mest interessante topscorere.

Overordnet set oplever vi i Sundhedsstyrelsens nyheder et større fokus på virus og smittespredning. Der kan næsten laves en sammenkædning af corona-relaterede ord, startende med 'Covid-19' videre til 'coronavirus' (102 gange), 'symptomer' (74 gange), 'smitte' (67 gange) og 'smittespredning' (54 gange). Eftersom de er en sundhedsfaglig myndighed, kommer dette ikke som en stor overraskelse, da det afspejler det videnskabelige synspunkt, de tager afsæt i. Derved kan vi se, at henholdsvis regeringen og SST's retorik afspejler den rolle, de hver især skal opfylde som repræsentation for Danmark og som sundhedsfaglig myndighed.

Der, hvor det bliver rigtig spændende, er, når vi dykker ned i forskellene og lighederne i de to aktørers kontekst for de enkelte ord. En af de helt store markører vi fandt ved at søge på de dominerende ord, var Sundhedsstyrelsens anvendelse af 'personer' og 'vores'. I fase 1 forekommer 'personer' 41 ud af 88 antal gange i alt. 'Personer' forstår vi som et neutralt, anonymiserende ord, som ikke i sig selv indeholder retoriske virkemidler eller vækker følelser i modtageren (Bilag 2, linje 44-45). Derfor fandt vi det interessant, at det forekom så mange gange i fase 1, men blev udfaset i takt med overgangen til fase 2, hvor regeringen også påbegyndte sin kommunikation til befolkningen. Samtidig dykkede vi ned i anvendelsen af 'vores', hvor vi også oplevede et markant skift mellem fase 1 og de efterfølgende faser. Samtidig med at anvendelsen af 'personer' udfases, ændrer brugen af 'vores' sig også fra at dække over Sundhedsstyrelsen til at dække hele befolkningen (Bilag 2, linje 148-152, 318-323 (fase 1) samt linje 1082-1084, 1288-1292 (fase 2)). Retorikken ændrer sig altså fra en faglig, nøgtern kommunikation til at afspejle en mere empatisk,

inkluderende retorik i stil med den, regeringen anvender. Sundhedsstyrelsens kommunikation ændrer sig altså til at tage form af en mere politisk karakter i takt med at regeringen også begynder deres kommunikation.

7.2.1 DELKONKLUSION

Vi forstår gennem vores kvantitative tilgang til data, at der sker en tydelig forandring i Sundhedsstyrelsens kommunikation, idet regeringen også kommer på banen. Samtidig ser vi, at begge aktører taler ind i den diskurs, vi kalder fællesskab, men at der ligger en underliggende diskurs om kontrol, der tydeliggøres gennem fællesskabsdiskursen. Vi understreger her, at denne konklusion udelukkende er bygget på vores kvantitative tilgang til analysen ovenfor. I resten af analysen vil vi gå mere kvalitativt til værks med henblik på at undersøge, hvilken diskurs der egentlig er den hegemoniske, samt hvordan den forstærkes og reproduceres.

7.3 'I SKAL IKKE HAMSTRE' – EN KVALITATIV TILGANG TIL DISKURSANALYSE

I det følgende vil vi undersøge regeringens og Sundhedsstyrelsens konkrete måde at kommunikere på, samt hvordan der skabes diskursive begivenheder gennem denne kommunikation. Det talte ord har fra myndigheder og autoriteters side en enorm magt, særligt i krisesituationer, hvor folk søger tryghed og retning (Kim & Kreps, 2020, s. 8). Netop derfor har vi baseret disse følgende analyseelementer på de sproglige nuancer og anomaliteter, som vi har hæftet os ved under gennemlæsning af vores indsamlede data. Allerede inden påbegyndelsen af nærværende speciale så hele befolkningen, hvordan selv tilsyneladende ligegyldige hverdagsord kan have enorm betydning – i hvert fald hvis man er landets statsminister og nævner rugbrød og toiletpapir i samme sætning som 'hamstre' (Bilag 3, linje 289-290).

Den store værdi, der kan ligge i selv de mindste ord, stemmer også overens med principperne for diskursanalyse. Derfor har vi valgt at starte helt inderst i Faircloughs tredimensionelle analysemodel på det tekstlige niveau, hvor vi bearbejder de enkelte ord, sproglige nuancer og deres betydning først, for derefter at placere dem i en større kontekst, når vi ser på den diskursive praksis. Som nævnt supplerer vi undervejs med Laclau & Mouffes analysebegreber. Slutteligt bevæger vi os over i den sociale praksis, som vi kontekstualiserer ved hjælp af Becks teori om risikosamfundet.

7.3.1 SUNDHEDSSTYRELSEN – MYNDIGHED ELLER MEDBORGER?

En af de første pointer, vi vil præsentere i den kvalitative gennemgang, er måden hvorpå Sundhedsstyrelsen fremstiller sig selv på. Grunden til dette valg er, at vi hurtigt opdagede, at Sundhedsstyrelsens selvfremsstilling tydeligt ændrede sig, efterhånden som vi læste os igennem deres nyheder, hvilket også markeres af vores faseinddeling. Vores observation går på, at deres måde at omtale sig selv på ændrer sig markant fra fase 1 til fase 2, hvilket også blev afsløret i ovenstående afsnit 7.2, hvor vi undersøgte deres kommunikationsform kvantitativt.

I dette afsnit vil vi derfor undersøge den antagonisme, vi ser i SST's udmeldinger. Denne antagonisme oplever vi som en, der opstår gennem relationsfunktionen i deres kommunikation, da de både forsøger at italesætte sig selv som værende, hvad vi kalder en 'medborger', men også hvad vi kalder en 'myndighed'. Med denne opdeling er det ikke vores hensigt at argumentere for, at SST umyndiggør sig selv, og vi mener ligeledes heller ikke, at deres kommunikation stopper med at være inden for en kategori, vi kan kalde 'myndighedskommunikation'. Opdelingen har til hensigt at fremhæve, at vi opfatter deres skiftende kommunikation over tid som en retorisk strategi, der fremmer deres position som myndighed, og at denne strategi fremstår meget tydeligt. Skiftet ser vi i den måde, de udtrykker sig over for borgerne på, da den mellem fase 1 og 2 skifter henimod en mere politisk, fællesskabsorienteret diskurs, hvilket vi så tegn på allerede i afsnit 7.2.

Indikationer på denne skiftende, heterogene måde at kommunikere på ses eksempelvis i måden danskerne (altså alle andre end Sundhedsstyrelsen) omtales på. Som vi også kom ind på i den kvantitative gennemgang af vores data, omtales borgerne på en fremmedgørende måde særligt i fase 1. Ved en grundigere gennemlæsning af data så vi det eksempelvis udspille sig ved Sundhedsstyrelsens brug af momenter som 'de personer', 'man', 'borgerne' eller 'danskerne', samt i følgende citat:

I hele Danmark er strategien for håndteringen af coronavirus/COVID-19 ændret, så fokus nu er på at begrænse smittespredning og prioritere behandling til dem, der har mest brug for det. Det betyder, at borgere med lette symptomer ikke længere skal opsøge læge for at blive testet, men i stedet skal blive derhjemme (Bilag 2, linje 854-857)

I ovenstående citat fra den 12. marts (fase 1) fremgår det tydeligt, at Sundhedsstyrelsen er en dikterende myndighed, der omtaler borgerne som en separat gruppe fra dem selv. Momenter i form af 'dem' og 'borgerne' italesætter SST som en anden aktør, der er ekskluderet fra borgerskabet. Dette fremmer diskursen om SST som værende en myndighed, der er hævet over den almene befolkning. Et eksempel på antagonismen til denne diskurs ses derimod i nedenstående citat fra den 10. april (fase 2), hvor retorikken tydeligt har ændret sig: "Vi skal alle fortsat holde afstand og vise hensyn – men hvis vi holder høj hygiejne, så kan vi rykke en smule tættere sammen" (Bilag 2, linje 1540-1541). Senere i samme nyhed bruges 'vi' atter med denne inklusion af både Sundhedsstyrelsen og borgerne:

En væsentlig forudsætning for genåbningen er, at hygiejne bliver prioriteret endnu højere, end det allerede er blevet. Og vi skal generelt vænne os til at holde en meget højere håndhygiejne, end vi var vant til før COVID-19, og vi skal have et meget større fokus på rengøring af kontaktpunkter, og at finde kontaktfri løsninger, hvor mange mennesker møder, og overflader berøres af mange (Bilag 2, linje 1549-1552)

Denne skiftende måde at bruge 'vi' på, argumenterer vi for bliver et moment, der er med til at skabe en intern antagonisme mellem Sundhedsstyrelsen som henholdsvis en borgerservice og en myndighed. Denne antagonisme viser også skiftet fra en videnskabelig retorik og hen mod en mere politisk diskurs, hvilket vi vil vende tilbage til senere i analysen. Ordet dækker både over SST som en aktør, der står over resten af samfundet, men det bruges også på en måde, der sidestiller SST med borgerne. Brugen af 'vi' folder vi yderligere ud i næste afsnit, 7.3.2, hvorfor vi i dette afsnit kun undersøger det i forbindelse med Sundhedsstyrelsens positionering af sig selv.

Et andet eksempel, der tydeliggør ovenstående pointe om ændringen i Sundhedsstyrelsens selvpositionering, anskuer vi gennem en mere generel ændring i den måde, SST vælger at kommunikere i det tidsforløb, vores data repræsenterer. I fase 1 og indledningsvist i fase 2, nærmere bestemt gennem februar og marts måned, fremstår SST som en nøgtern, fagligt orienteret instans, der indrammer borgerne som en udenforstående modtager af deres informationer, hvilket ovenstående pointe også er med til at tydeliggøre. Derudover bed vi også mærke i, at der forekommer både grammatiske fejl og stavefejl i det tidlige indhold fra fase 1:

Med den aktuelle stigning i antallet af smittede i Danmark håndteres COVID-19 epidemien nu ud fra en afbødningsstrategi (...) Derudover er der fokus på anvende ressourcerne i sundhedsvæsenet til at tage sig af dem, der har mest brug for udredning og behandling (Bilag 2, linje 1030-1035)

Gennem tekstdimensionen ser vi de fejl, vi præsenterer i ovenstående eksempel (det manglende 'd' i COVID-19 og det manglende bindeord mellem 'på' og 'anvende') som en afspejling af, at SST ikke har vurderet, at mange borgere på daværende tidspunkt læste deres nyheder. Desuden mener vi, at det er atypisk for den slags myndighedskommunikation ikke at være gennemarbejdet og sikret mod den slags fejl. En anden årsag til disse fejl kan dog også være, at de er skrevet i en krisetid, og at det derfor er gået lidt for hurtigt med tekstproduktion og publicering. Vi finder det dog bemærkelsesværdigt, at denne form for fejl ikke forekommer i den senere kommunikation.

Det skift, der opstår i diskursen fra primært at være videnskabelig i sin retorik til at være rettet mod en mere politisk orienteret retorik, opfatter vi også som en stigende bevidsthed fra SST's side om, at deres nyheder i højere grad taler mere direkte til befolkningen end de tidligere har gjort, samt at deres rolle i samfundet har ændret sig til at være af en mere markant og betydningsfuld karakter. Dermed har deres kommunikation ikke kun til formål at være informativ, men har desuden også mulighed for at være politisk og ideologisk. Med dette er vores påstand også, at SST som en myndighed bliver mere magtfuld qua deres viden om sundhed, i takt med at Covid-19 bliver et dominerende fænomen i samfundet. Denne pointe vil vi uddybe yderligere, når vi inddrager Becks teori og den sociale praksis i afsnit 7.5.

Som vi skrider frem mod april måned og dermed fase 2 af vores data, forekommer det omtalte skift i deres kommunikation, der fortsætter gennem både fase 2 og fase 3. Som vi vil eksemplificere i det følgende, bliver kommunikationen mere tilrettelagt, mere korrekt og langt mere populistisk. Med dette mener vi, at der forekommer et skift fra en videnskabelig diskurs hen mod en politisk diskurs. For at uddybe denne påstand præsenterer vi nedenstående citat fra SST's nyhedsbrev udsendt den 15. april (fase 2):

Der er kontrol og overblik over epidemien i Danmark. Antallet af indlagte falder, og smittetrykket vurderes at være lavt. Det store ansvar, som alle dele af samfundet har vist, kan vi være stolte af.

Vi er lykkedes med at følge anbefalinger om at holde fysisk afstand, holde høj hygiejne og vise hensyn. På den baggrund er det sundhedsmæssigt forsvarligt at lave en gradvis og kontrolleret åbning og omstilling af de mange dele af samfundet, som er blevet reguleret for at kontrollere epidemien (Bilag 2, linje 1414-1419)

Den måde, hvorpå der i dette citat bliver kommunikeret fra SST, illustrerer, hvordan der skabes et nodalpunkt, vi kalder 'fællesskab', hvilket er et fællesskab, der både inkluderer SST og borgerne. Med denne betragtning ser vi også at fællesskabsdiskursen, som vi omtalte den i den kvantitative del af analysen i afsnit 7.2, snarere er en mindre del af en anden, hegemonisk diskurs. Nodalpunktet 'fællesskab' bliver blandt andet bygget op af momentet 'alle dele af samfundet', der indikerer, at resultaterne er gode som følge af, at der er blevet løftet i flok. Dette samtidig med at der endnu engang er et 'vi', der har vist stort ansvar og er lykkedes med at følge myndighedernes anbefalinger. Dermed er det vores opfattelse, at SST forstærker en diskurs, vi kalder 'kontroldiskursen' med en dertilhørende politisk agenda. Hvor vi altså med udgangspunkt i vores wordclouds så en form for fællesskabsdiskurs, mener vi snarere, at vi gennem den kvalitative analyse kan se, at 'fællesskab' er et nodalpunkt, der vender sig mod en mere overordnet diskurs, vi kalder for 'kontroldiskurs'. Den politiske agenda bliver synlig for os, når de iscenesætter dem selv som en del af borgerne i samfundet, i øjenhøjde med resten. Samtidig er de også med til at skabe et billede af, at de reguleringer, der er skabt politisk på baggrund af SST's anbefalinger, er skabt i konsensus med borgerne. Denne kontroldiskurs forstærkes yderligere af nedenstående citat fra den 10. juni:

Der er brug for, at vi som samfund fremadrettet holder fast i de gode vaner, fx at vi bliver hjemme, når vi har symptomer på sygdom, så vi undgår at smitte hinanden. De målrettede indsatser i forhold til god hygiejne skal vi også fortsætte med (Bilag 2, linje 1762-1765, fase 3)

Vi argumenterer for, at denne diskurs har en politisk resonans, da strukturen efterhånden begynder at minde mere og mere om den, vi ser i regeringens pressemøder, efterhånden som vi bevæger os fra fase 1 til fase 2. Nedenstående eksempel er fra pressemødet fra d. 29. maj (fase 3):

Virus er stadigvæk i blandt os. Det gælder i Danmark, det gælder i Europa, og det gælder i resten af verden. Og når vi ikke er igennem krisen endnu, så kan vi ikke endnu gøre alt dét, vi plejer at gøre (Bilag 3, linje 1536-1538).

Med dette eksempel ser vi gennem den diskursive praksis, at der opstår en form for intertekstualitet mellem regeringens og SST's udmeldinger i kraft af den måde, relationsfunktionen i teksterne er ens. Med dette mener vi, at det fællesskab, der impliceres i deres 'vi', er det samme. Borgerne og den dikterende myndighed i samfundet står hermed sammen.

7.3.1.1 DELKONKLUSION

Både regeringen og Sundhedsstyrelsen skaber en relationsfunktion ved brugen af personlige pronominer, der er med til at forstærke en diskurs, vi kalder kontroldiskursen. Det tydeliggøres i SST's skift fra fase 1 til fase 2, hvor deres retorik begynder at afspejle regeringens og får en klarere, mere strømlinet politisk resonans. Vi placerer dette inden for en kontroldiskurs, da vi vurderer, at der med denne diskurs er et ønske om en bestemt adfærd. I forlængelse heraf er det også vores opfattelse, at denne form for opfordring til en bestemt adfærd er med til at afsløre en hegemonisk kraft.

Foruden den hegemoniske kraft, den diskursive kamp for en etablering og vedligeholdelse af magt, ser vi også en ideologisk implikation i deres kommunikation. Den bagvedliggende, ideologiske implikation mener vi er, at de tiltag, der dikteres af myndighederne, er fornuftige, samt at befolkningen fortsat bør leve deres liv derefter, hvilket vi også vil argumentere for yderligere i afsnit 7.3.3.3 om risikovurderinger og den sunde fornuft. Den hegemoniske kraft i diskursen opfatter vi som en form for magtudøvelse fra regeringen og SST rettet mod at etablere to sandheder. For det første forsøges det etableret, at de tiltag og begrænsninger, regeringen med rådgivning fra SST har etableret i samfundet, bærer frugt. Derudover skabes der et billede af, at regeringens og SST's arbejde har været udført på baggrund af en konsensus i befolkningen, hvor alle borgere har deltaget sammen i fællesskab. Fælles for de diskursive artikulationer i den data, vi har præsenteret i dette afsnit er, at vi vurderer, at der bliver skabt og forstærket en kontroldiskurs. Denne diskurs bliver central i vores analyse, da vi mener, at det er i kraft af denne, at vi kan afsløre en overordnet, hegemonisk diskurs.

7.3.2 'VI' – MEDBORGER, MYNDIGHED ELLER?

Som vi allerede er kommet ind på et par gange i analysen, spiller det personlige stedord 'vi' en rolle på flere forskellige måder. I dette afsnit giver tekstdimensionen og vores undersøgelse af 'vi' os mulighed for at bevæge os ind i den diskursive praksis og gennem forståelsen af sammenhæng og

afsender forstå, hvorfor 'vi' spiller en vigtig rolle i identifikationen af den hegemoniske diskurs. Hvor vi tidligere primært så på 'vi' i forhold til Sundhedsstyrelsens positionering af sig selv, vil vi i dette afsnit bringe 'vi' mere i spil med regeringens anvendelse for øje, så vi forstår, hvorfor netop denne flydende betegner har så stor en indflydelse.

Brugen af 'vi' operationaliserer relationsfunktionen, idet 'vi' skaber en naturlig forbindelse mellem 'dig' og 'mig', der bringer 'os' sammen. I det følgende undersøger vi derfor de muligheder og implikationer, der ligger i brugen af ordet 'vi':

Men vi har behov for at blive endnu bedre. For hvis smitten, den blusser op igen, så skal vi opdage det i tide. Og derfor har vi behov for en effektiv smitteopsporing. Vi har behov for at sætte ind. Vi har behov for at isolere de syge, så vi kan bryde smittekæderne, uden at skulle lukke samfundet ned igen (Bilag 3, linje 1445-1448)

I ovenstående citat fungerer 'vi' på flere måder som en artikulation af et fællesskab, som alle er en del af på lige fod, hvilket netop er den pointe, vi gerne vil dykke ned i. Denne form for artikulation er nemlig i det hele taget gennemgående i regeringens kommunikation fra start til slut. Som vi også redegjorde for i sidste afsnit, aktiverer 'vi' en følelse af fællesskab, ligesom relationsfunktionen i den grad bliver bragt i spil, når Mette Frederiksen vælger netop dette personlige pronomen:

Og der er grund til at sætte en tyk streg under nu, at vi skal passe på de mest udsatte i vort samfund. Vi skal passe på hinanden, fordi det er forudsætningen for, at vi passer godt på hele samfundet i den her situation. Vi følger fra regeringens side udviklingen meget tæt (Bilag 3, linje 17-20)

I den valgte artikulation forstår vi gennem den diskursive praksis 'vi' på adskillige måder. For det første er det et 'vi', der samler de stærke ved at italesætte, at der er en gruppe, der er svage eller udsatte. For det andet er det et 'vi', der samler hele befolkningen ved at kombinere det med momentet 'hinanden', som er inkluderende. Men for det tredje er det også et 'vi', der definerer regeringen og positionerer den i en rolle, hvor hensigten er at skabe tryghed ved at understrege, at udviklingen følges tæt og dermed tages alvorligt.

Ser vi tekstuelte på elementerne i denne artikulation, bliver 'vi' samtidig en flydende betegner, der sammenkæder momenterne 'skal' og 'passe på'. Vi mener, at 'skal' er et vigtigt moment for det

nodalpunkt, vi kalder 'den gode opførsel', da det positionerer regeringen som en dikterende magtudøver. Denne magtudøvelse tager så i dette eksempel form med momentet 'passe på'. Skabelsen af dette nodalpunkt tager vi op igen i afsnit 7.3.3.3. Yderligere fornemmes også en implikation af en form for andet-hed, en form for afgrænsning af, hvem der er en del af 'vi', og hvem der ikke er. Det antydes derfor, at der er et andet, der står uden for diskursen. Det skal vise sig, at denne form for afgrænsethed er karakteristisk flere steder i analysen, hvilket vi ser som en ækvivalering af de momenter, kontroldiskursen bygges op af.

Det bliver hurtigt tydeligt, at valget af pronominer er helt bevidst. Det ses særligt, da Mette Frederiksen ændrer sin artikulation, mens hun er i gang med at udtale den: "Alle deres, alle jeres opråb, gør et meget, meget stort indtryk på mig. Jeg tror, det gør et stort indtryk på os alle sammen." (Bilag 3, linje 595-596). Her bliver artikulationen gjort mere personlig og taler ind i nodalpunktet 'fællesskab' ved at hun taler direkte til dem, hun gerne vil adressere, samtidig med at hun inddrager og taler på hele befolkningens vegne ved at benytte sig af stedordet 'os', forstærket gennem momentet 'alle sammen'.

I det hele taget fylder brugen af pronominer meget i forhold til positionering, og direkte henvendelse til en befolkningsgruppe viser sig også i form af en løftet pegefinger:

Når alt det her er sagt, så bliver jeg også nødt til at sige noget, især til de unge. Det kan godt være, at du er ung og rask, men du kan bære smitten videre til andre mennesker, og du kan smitte uden, at du ved det. Også én, som ikke kan klare at blive smittet. Og I skal alle sammen hjælpe os med at få brudt den smittekæde nu! (Bilag 3, linje 618-621)

Der sker meget i denne artikulation. Først og fremmest segmenterer hun den unge befolkningsgruppe, hvorefter hun taler direkte til hvert enkelt individ i den gruppe ved at bruge pronomenet 'du'. Her aktiveres identitetsfunktionen, da artikulationen er individbaseret (Fairclough, 2008, s. 18). Samtidig understreger hun, hvordan hvert enkelt individ er del af helheden, af fællesskabet, og dermed har et ansvar for at bryde eller forlænge smittekæderne. Slutteligt skaber hun en antagonisme ved at sætte de unge i opposition til resten af befolkningen med

anvendelsen af 'I' og 'os'. Derved understreger hun, at de unge ikke deltager i fællesskabet, men at de modarbejder det arbejde, resten af befolkningen er i gang med.

I samme artikulation kan vi også kigge på modalitet. På den ene side er der en afstandtagen fra det tidligere sagte gennem formuleringen 'når det her er sagt' fremfor 'når jeg har sagt det her', hvilket fremhæver, at det ikke er det vigtige i denne artikulation. Det er i stedet henvendelsen til de unge om at bidrage, hvilket understreges med momentet 'skal'. Det er ikke blot en opfordring, men en direkte ordre. Det kommer frem adskillige gange, når det handler om begrænsning af smitte: "Vi skal bryde smittekæderne. Og det er dét, vi gør, når vi holder afstand til hinanden." (Bilag 3, linje 625-626). I andre kontekster skrues der op for pathos: "Flere familier vil miste deres kære. Det er ulykkeligt." (Bilag 3, linje 707-708). Samtidig er der en modalitet idet afsenderen, nemlig Mette Frederiksen, tager afstand til hændelsen ved at vælge at sige '*det* er ulykkeligt'. Gennem disse retoriske greb understreges regeringens rolle som en magtudøver, man skal sætte sin lid til og følge for at Covid-19 ikke kommer ud af kontrol.

Ud fra ovenstående eksemplificering på regeringens anvendelse af pronominer mener vi, at det 'fællesskab' vi i afsnit 7.2 så som en diskurs, nærmere er et nodalpunkt, som fra forskellige vinkler taler ind i en diskurs om kontrol. Det ser vi, fordi der ikke findes et endegyldigt fællesskab, der er flere forskellige. På den ene side er der 'vi' som et samlet Danmark, en samlet befolkning, mens der på den anden side er mindre befolkningsgrupper, som hver især står for sig og skiller sig ud fra helheden, men samtidig også fungerer, eller skal fungere, som en del af helheden.

7.3.2.1 DELKONKLUSION

Ser vi på de to ovenstående afsnit, forstår vi dermed 'vi' som en flydende betegner, der taler ind i kontroldiskursen gennem etableringen af en række fællesskaber. Denne diskurs er vigtig for regeringens og SST's vedligeholdelse af magt, fordi måden at kontrollere spredningen af corona på er gennem en fælles indsats, hvor alle nødvendigvis må bidrage for at opnå succes. Netop derfor tilstræber først regeringen, og sidenhen også SST, at hegemonisere denne diskurs, således at de kan bibeholde kontrollen over befolkningen og dermed også coronavirus i Danmark. Dette er samtidig med til at skabe en samhørighed mellem de to aktører, idet de med tiden afspejler hinanden gennem deres kommunikationsform.

Samtidig bliver 'vi' en måde at sidestille magtudøverne med borgerne, da 'vi' indikerer en forestilling om, at alle er i samme båd og derfor skal hjælpes ad, uanset hvem man er, hvilket forpligter alle på lige fod til at underlægge sig den hegemoniske diskurs. Slutteligt ser vi, at selvom der er stort fokus på personlige pronominer og at være personlig og vedkommende, så spiller modaliteten stadig en rolle i en række formuleringer, som formaliserer regeringens kommunikation og positionerer dem som en højere instans i samfundet.

7.3.3 RISIKOVURDERINGER OG SELVOPFATTELSE

En stor del af vores argumentation og pointer hidtil implicerer, at der fra SST forekommer et skift i deres kommunikation i løbet af den tidsperiode, vi undersøger. Gennemgående for hele tidsperioden er dog en løbende risikovurdering og et behov for at fremhæve deres egen grundighed og professionalisme. Vigtigheden af behovet for denne fremhævelse vil vi undersøge i det følgende.

7.3.3.1 DE TIDLIGE VURDERINGER – SITUATIONEN ER UNDER KONTROL

Som beskrevet i afsnit 7.1 strækker vores dataindsamling sig fra februar til juli, og helt fra de første nyheder fra SST er der et fokus på at fremhæve dem selv som kompetente i deres arbejde:

Vores kriterier for risikovurdering og vores principper for overvågning af raske med risikokontakt har vi en mangeårig erfaring med, og de er på linje med vores nabolande. Vi tager ingen unødigt risiko i forhold til at forebygge smittespredning i befolkningen, samtidig med at vi også tager hensyn til de borgere, der er kommet sikkert hjem fra et risikoområde (Bilag 2, linje 31-35)

Fra ovenstående artikulation ser vi gennem Faircloughs tekstdimension, at momenterne 'mangeårig erfaring', 'unødige risici' og 'hensynsfuldt arbejde' er med til at danne et nodalpunkt, vi kalder 'SST som en professionel myndighed'. Herunder forstår vi gennem den diskursive praksis, at SST prøver at skabe et billede af dem som en aktør, der er sig opgaven voksen, når det drejer sig om kontrol af og information vedrørende Covid-19. Artikulationer, der er med til at skabe dette nodalpunkt, finder vi gennem de fleste af deres udmeldinger, samtidig med at der også forekommer en form for intertekstualitet i kraft af, at ovenstående citat genbruges på tværs af flere nyheder (Bilag 2, linje 148-152). Det er dog langt fra det eneste i deres udmeldinger, der bidrager til nodalpunktet, som er gennemgående i både de tidlige såvel som de senere udmeldinger:

Vi har i de seneste uger gennemført en massiv medie- og kommunikationsindsats for at sikre os, at alle borgere er informerede om, hvordan de kan beskytte sig selv og andre, og hvilke symptomer de skal reagere på og hvordan. Med dette initiativ sikrer vi os, at alle får informationen direkte til deres elektroniske postkasse (Bilag 2, linje 1010-1013)

Som led i nodalpunktet om 'SST som en professionel myndighed', mener vi, at SST implicerer denne professionalisme i måden, de omtaler deres informationsindsats som massiv. De fremstiller sig selv som grundige og omhyggelige i mængden af information, de deler med befolkningen. Vi synes dog det er værd at bemærke, at de skriver, at alle får informationen direkte til deres elektroniske postkasse. Vi opfatter denne kommunikationsform som en flydende betegnelse, da det på den ene side fra et myndighedskommunikativt perspektiv forstærker billedet af SST's grundighed, da alle danske borgere har adgang til den elektroniske postkasse. Omvendt kan man i praksis forholde sig kritisk til, hvorvidt det er den mest effektive måde at kommunikere bredt på, hvis man vil sikre sig, at alle modtagere rent faktisk ser informationen. SST skriver flere gange i løbet af data, at de gør en stor kommunikationsindsats, men hvis denne udelukkende foregår gennem den elektroniske postkasse, kan man sætte spørgsmålstegn ved, hvorvidt kommunikationsindsatsen egentlig er lige så grundig, som der gives udtryk for. Vi kommer dog ikke nærmere ind på deres kommunikationsstrategier, hvorfor denne pointe udelukkende har til formål at definere, hvordan nodalpunktet 'SST som professionel myndighed skabes', samt hvad der afgrænser det.

Fra februar til juli 2020 ændrer SST's risikovurderinger sig markant i takt med at smittetallet i Danmark vokser (SSI, 2020). Gennem hele februar måned og et stykke ind i marts, hvilket vil sige næsten hele fase 1, vurderes det først, at coronavirussen ikke vil komme til Danmark. Denne periode er før regeringens første pressemøde, og det er derfor kun SST's udmeldinger, der afslører en risikoopfattelse og risikovurdering af Covid-19:

Sundhedsstyrelsen vurderer fortsat, at sandsynligheden for, at vi i Danmark ser smittespredning fra person-til-person, er lille, da vi i Danmark har et velfungerende beredskab og sundhedsvæsen, der handler hurtigt ved mistanke om smittede med ny coronavirus, både i forhold til undersøgelse af den enkelte og i forhold til opsporing af mulige kontakter (Bilag 2, linje 296-299).

I ovenstående citat vurderer vi, at momenterne 'velfungerende beredskab' og sundhedsvæsen, der 'handler hurtigt' er en del af nodalpunktet 'SST som en professionel myndighed', idet de fremstår som i kontrol og med de rette procedurer på plads til at håndtere coronavirussens indtog i Danmark. Derudover er det interessant at bemærke, at de omtaler sig selv i 3. person med 'Sundhedsstyrelsen' som grundled, hvilket er med til at forstærke autoriteten i deres udmelding. Gennem denne artikulation forstår vi derfor nodalpunktet som hørende under kontroldiskursen, fordi den er med til at reproducere budskabet om, at SST har situationen under kontrol.

Et andet budskab, som bliver artikuleret i ovenstående citat, er at SST i fase 1 ikke anser Covid-19 som en risiko i Danmark. Denne risikoopfattelse forstærkes sprogligt gennem nedenstående citat fra d. 4. februar: "Den rejsende fra Hubei-provinsen havde snue ved ankomst til Belgien, hvor passagerne skulle skifte fly" (Bilag 2, linje 188-189). I denne artikulation bliver 'snue' et moment, der forstærker et andet nodalpunkt vi kalder 'lav risiko'. Gennem tekstdimensionen forstår vi, at snue i folkemunde er en harmløs måde at beskrive et sygdomssymptom, hvorfor vi mener, at det i denne sammenhæng har en diskursiv effekt, hvilket tydeliggøres gennem den diskursive praksis. Når Covid-19 præsenteres på denne ufarlige og harmløse måde som en almindelig snue, forstærkes fortællingen om, at SST har situationen under kontrol. Når denne form for bagatellisering præsenteres sammen med konstateringerne om deres egne kvalifikationer, skabes og forstærkes både nodalpunktet om en 'lav risiko' og nodalpunktet om 'SST som professionel myndighed'. Derigennem understreges også den kontrol, vi mener, at SST ønsker at vedligeholde. Endnu et eksempel på dette ser vi ved brugen og gentagelsen af adverbiet 'kun' i følgende citat fra samme dag:

Af de 427 registrerede dødsfald blandt smittede med ny coronavirus er der ind til videre kun et tilfælde udenfor Kina. Som udbruddet udvikler sig, får vi gradvis mere viden om sygdommen, og meget tyder på, at personer med coronasmitte – i modsætning til f.eks. SARS – ofte kun har milde symptomer, og at dødeligheden er lavere end SARS, formentlig kun få procent, særligt hos ældre og kronisk syge (Bilag 2, linje 269-273)

'Kun' bruges her tre gange til at fremme opfattelsen af, at der ikke er nogen grund til bekymring, hvilket taler ind nodalpunktet om en 'lav risiko'. Ydermere afslører det en lav risikovurdering af

Covid-19, hvilket netop karakteriserer fase 1 af Sundhedsstyrelsens kommunikation og understreger deres videnskabelige, vidende position i samfundet.

7.3.3.2 DELKONKLUSION

Fælles for citaterne og de pointer, vi knytter til dem i dette afsnit, er, at de momenter og tekstdimensionære virkemidler vi har fremhævet, fx 'velfungerende beredskab', 'mangeårig erfaring', 'snue', 'kun' med flere, danner en ækvivalenskæde. Denne kæde kredser om to nodalpunkter, vi har valgt at kalde 'SST som professionel myndighed' og 'lav risiko'. Vi mener, at momenterne bliver ækvivaleret, da man i SST's behov for at artikulere og understrege en risikovurdering som lav også kan argumentere for, at de forsøger at undergrave enhver form for antagoniserende standpunkt. Yderligere er dette med til at skabe og forstærke kontroldiskursen og en hertil underliggende præmis om, at Covid-19 ikke er en stor trussel, samt at Sundhedsstyrelsen har situationen under kontrol.

7.3.3.3 RISIKOVURDERINGER OG DEN SUNDE FORNUFT

Når vi ser på Sundhedsstyrelsens udmeldinger, er de overordnet med til at skabe en ideationel funktion. Det sker, når de artikulerer de risikovurderinger, sundhedsorienterede anbefalinger og videnssystemer, der ligger til grund for regeringens pressemøder og de dertilhørende restriktioner i samfundet. Vi mener, at den ideationelle funktion bliver tydeliggjort, når SST artikulerer konkrete risikovurderinger og anbefalinger til forebyggelse af smitte i samfundet (Bilag 2, linje 865-871). Risikovurderingerne og anbefalingerne artikuleres dog ikke altid eksplicit:

Den nuværende situation er ny for alle, og det kan være svært at gennemskue, hvad man må og ikke må, når man ikke længere må møde op på arbejde eller skole. Generelt gælder det, at man skal bruge sin fornuft og tænke over, hvordan man bedst beskytter sig selv, hinanden og vores sundhedsvæsen (Bilag 2, linje 874-877)

Ovenstående citat fra skiftet mellem fase 1 og 2 den 12. marts er del af en udmelding, hvor der også præsenteres en række konkrete råd til, hvordan hygiejneforbehold er med til at forebygge smitte i samfundet. Samtidig advokeres der her for, at 'man skal bruge sin fornuft og tænke over, hvordan man bedst beskytter sig selv, hinanden og vores sundhedsvæsen'. Når anbefalingerne og opfordringen til brug af fornuft kommer i samme nyhed fra samme aktør, skabes der en ideationel

funktion i kraft af, at der fremlægges et videnssystem. Der bliver dermed også skabt en form for monopolisering af fornuftig handlen, ved at SST italesætter, hvilken opførsel der er lig med sund fornuft. Ved at de gør det, siger de også indirekte hvilken form for opførsel, der ikke er sund fornuft. Det er fra dette punkt i vores data, at vi ser skabelsen af nodalpunktet 'den gode opførsel'. Dette artikuleres diskursivt af både SST og regeringen i deres udmeldinger, hvilket vi eksempelvis også ser ved brugen af momentet 'sund fornuft' i nedenstående citat fra regeringens pressemøde fra d. 14. april:

Og mon ikke noget af det, der står tilbage efter det her er, at en gang imellem er det meget godt, man ikke skal spørge 10 led, før man træffer beslutninger, fordi I [danskerne, red] kan faktisk ganske, ganske meget, når det er den sunde fornuft, der får lov til at, at råde (Bilag 3, linje 1268-1271, fase 2)

Set i lyset af den forrige pointe om SST's monopolisering af den sunde fornuft, anskuer vi ovenstående citat fra regeringens pressemøde som værende i en intertekstuel relation med SST's udmelding. Vi argumenterer for, at regeringen og Sundhedsstyrelsen i overført betydning repræsenterer 'den sunde fornuft' i kraft af, at det er dem, der råder. Dette vurderer vi har to effekter.

For det første taler det ind i en diskurs om, at regeringen og Sundhedsstyrelsen har kontrol over situationen, samt at de er de rette myndigheder til at varetage magten i Danmark. Derudover skabes der også et lighedstegn mellem dem, der ikke overholder myndighedernes råd og anbefalinger og en ufornuftig opførsel. At borgerne i ovenstående citat tiltales med pronomenet 'I' opfatter vi også som en magtdemonstration i kraft af, at præmissen for artikulationen, 'I kan faktisk ganske, ganske meget' er, at der bliver handlet i overensstemmelse med regeringens råd. Det er samtidig også en tydeliggørelse af at dem, der ikke handler fornuftigt, adskiller sig fra fællesskabet, som netop er der, man bør befinde sig.

7.3.3.4 DELKONKLUSION

Fælles for de fire ovenstående afsnit er, at de er med til at vise, hvordan det gennem risikoen om Covid-19 og SST's opfattelse af denne, at kontroldiskursen forstærkes. Ved at italesætte situationen som værende under kontrol og SST som en professionel myndighed i forhold til håndteringen af virussen forstærkes også den kontroldiskurs, der er gennemgående i data. Indlejret i denne diskurs

er også italesættelsen af fællesskab, der har til hensigt at samle borgerne og herigennem minimere risikoen for antagonismer.

Yderligere ser vi i denne del af analysen skabelsen af et nyt nodalpunkt, som vi kalder 'den gode opførsel'. Dette bygges blandt andet op af momenterne 'sund fornuft', 'skal' og 'passe på', som vi fik etableret tidligere i analysen. Disse momenter sammensætter vi i endnu en ækvivalenskæde. Grunden til dette er, at vi mener, at der antydes et modsætningsforhold til nodalpunktet i kraft af dem, der ikke bruger den sunde fornuft, ikke passer på og dermed ikke opfører sig godt. Kontrolkursen styrkes også herigennem, da der præventivt bliver slået ned på potentielle antagonismer til regeringens og SST's hegemoniske diskurs.

7.3.4 SUNDHEDSSTYRELSEN SOM NOGEN, DER SKAL OVERBEVISE NOGEN OM NOGET

Som vi også præsenterer i afsnit 7.3.1, 'Sundhedsstyrelsen - myndighed eller medborger?', ændrer diskursen sig i SST's udmeldinger i løbet af foråret fra primært at afspejle en videnskabelig, distanceret aktør til at afspejle regeringens mere politiske retoriske stil. Sundhedsstyrelsens nøgterne, sundhedsfaglige skrivestil skifter dermed hen imod en kommunikationsform, der i højere grad minder om den måde, hvorpå man bygger politiske taler op - ikke ulig de taler vi ser på fra regeringens pressemøder. Med flere retoriske virkemidler og et mere levende sprog afsløres derfor en større værdiladning rettet mod en ideologi om, hvad den gode opførsel og den virksomme bekæmpelse af coronavirussen indebærer. Dette vil vi eksemplificere i det følgende, startende med et citat fra Sundhedsstyrelsen:

Den ansvarlighed og tilslutning, der har været til myndighedernes anbefalinger har været unik og helt afgørende for, at epidemien er bøjet af. Vi skal fortsætte de gode vaner, som har virket rigtig godt. Når vi husker håndhygiejnen, når vi holder afstand, og når vi undlader at give kram og kindkys til venner, så kan vi se, at det virker (Bilag 2, 1028-1031, fase 3, egen understregning)

I denne artikulation ser vi tydeligt et ønske om at tale myndighedernes anbefalinger op, samt en opfordring til fortsat at efterleve dem. Den tretrinsrakat, vi ser i citatet (understreget for læserens forståelse), har en forstærkende effekt på det argument og dets bagvedliggende ideologi, der præsenteres for os. For at anskueliggøre det med vores teoretiske begrebsapparat argumenterer vi

for, at kontroldiskursen fremmes sammen med en dertilhørende ideologi om, hvad den gode opførsel og den virksomme bekæmpelse af coronavirussen indebærer. Dette gøres endnu tydeligere gennem bekræftelsen af, at den form for opførsel, SST advokerer for, allerede har vist sig at fungere. Med denne artikulation er det derfor ikke kun hensigten for SST som en myndighed at præsentere deres anbefalinger, men også at opretholde en fast definition af 'den gode opførsel'.

Et andet eksempel på den kontroldiskurs, SST taler ind i med deres udmeldinger ses i følgende citat fra d. 12. maj (fase 2):

Vores anbefalinger og budskaber har fået en enorm udbredelse på tværs af køn, alder og uddannelsesbaggrund. Vi har haft stort fokus på, at vores budskaber har været forståelige og er nået ud til borgere i alle aldre og befolkningsgrupper, og vi er glade for, men også stolte over, at danskerne har taget så godt imod vores råd og budskaber (Bilag 2, linje 1601-1605)

Den måde, SST ytrer sig på i ovenstående citat bryder igen med den videnskabelige, informative diskurs, der karakteriserede SST i den tidlige fase af vores dataindsamling. Der forekommer en mere politisk retorik, hvilket ses i den måde, der refereres til 'danskerne' og 'borgere i alle aldre og befolkningsgrupper'. Sammen med tretrinsraketten 'køn, alder og uddannelsesbaggrund', dannes der en værdiladet tekst. Vores argument er, at værdiladningen har til hensigt at forstærke kontroldiskursen ved at manifestere, at SST har gjort deres arbejde upåklageligt. Når vi andre steder i vores analyse slår ned på, hvilken selvopfattelse SST har i deres udmeldinger, forstærkes vores belæg yderligere, da vi ser, at SST adskillige gange forsøger at fremhæve dem selv som grundige og professionelle, se eksempelvis afsnit 7.3.1.

7.3.4.1 DELKONKLUSION

Ovenstående analysedel viser, hvordan SST's kommunikation ændrer karakter over tid, samt hvilken effekt det har. Vi mener i den henseende, at det er for at forstærke kontroldiskursen. Dette skift er en central del af vores analyse, da der gennem regeringens og SST's stort set identiske kommunikation etableres og forstærkes en hegemonisk diskurs, mens muligheden for antagonismer minimeres drastisk. Samtidig bekræfter det også relevansen af vores valg om at

inddele vores data i faser, således at dette skift blev tilkendegivet. Denne pointe vil vi vende tilbage til i diskussionsafsnit 9.1, 'Poststrukturalismens relevans for kontroldiskursen'.

7.3.5 REGERINGEN – OPDAGELSEGREJSENDE ELLER GENERAL?

En del af den diskursive praksis handler om at se på afsenderen og den kontekst, der kommunikeres i. I det følgende vil vi derfor undersøge, hvordan regeringen anvender bestemte metaforer til at understrege deres pointer og argumenter for den måde, de håndterer Covid-19. Samtidig vil vi også inddrage relevant litteratur fra litteraturreviewet til at perspektivere til andre former for myndighedskommunikation og effekten af denne.

Når vi ser på tekstdimensionen og billedsproget i regeringens kommunikation, er der særligt en metafor, der træder tydeligt frem. Fem gange optræder udtrykket 'ubetrådt land' nemlig i forbindelse med den måde, der skal træffes beslutninger på. Ubetrådt land forbindes typisk med opdagelsesrejsende, der bevæger sig ud på fremmede territorier, som kan bringe fare og usikkerhed. Derfor finder vi det interessant, at udtrykket primært bliver brugt som argument for, hvordan beslutningsprocesserne under Corona-pandemien foregår, idet man skulle mene, at regeringsbeslutninger helst skal være velinformerede og velfunderede, og ikke usikre og prøvende. Som Habersaat et al. (2020) argumenterer for, kan uvished og uklar kommunikation skabe utryghed og frustration hos befolkningen (s. 678). Derfor ser vi en modsætning i, at Mette Frederiksen beskriver situationen som 'ubetrådt land', da der implicit i det ordvalg ligger en uvished og potentiel fare, der derved bliver placeret i samme sætning som omhandler beslutningstagen. Vi forstår det ubetrådte land som en metafor, der er med til at forstærke opfattelsen af en uvished, hvilket understreger den manglende erfaring og viden om den udfordring, regeringen står overfor. Da vi nu har etableret, at denne metafor taler ind i usikkerhed og uvished, ser vi derfor en divergens mellem regeringens kommunikation og den viden, vi har fra vores litteraturreview. Dette fordi vi i litteraturreviewet afdækkede, at myndigheders kommunikation i krisesituationer skal medvirke til at skabe tryghed og tillid for at tilstræbe en medgørlighed hos befolkningen til at efterleve de retningslinjer, der måtte være nødvendige at følge i den givne situation (Habersaat et al., 2020, s. 679). Samtidig så vi dog også en alternativ tilgang til myndighedskommunikation i artiklen om Macrons måde at kommunikere som en anden militærkaptajn, der omtaler coronavirus som en fjende i krig (Opillard, Palle & Michelis, 2020, s. 242). Både krig og ukendt territorium taler ind i en

diskurs om fare, som, hvis ikke befolkningen har tillid til regeringen, kan føre til øget risikoforståelse og autonomi omkring måden at håndtere den pågældende fare (Opillard, Palle & Michelis, 2020, s. 244). Men hvor Frankrig oplevede en befolkning, der ikke efterlevede de foreskrevne retningslinjer, lå gaderne i Danmark stort set øde efter regeringen meldte ud om nedlukning af samfundet, og man kan derfor diskutere, hvorvidt den ene form for retorik er mere hensigtsmæssig end den anden.

En af grundene til, at vi ser forskel på den franske og den danske befolknings reaktion på regeringens kommunikation om Covid-19, henter vi fra Olagnier og Mortensen (2020), som lægger vægt på, at vi i Danmark har et velfungerende velfærdssystem og generelt nærer tillid til vores politikere. Tillid baseres i høj grad på gennemsigtighed og klar kommunikation, så der ikke opstår frustration hos borgerne (Newton, 2020, s. 3). Dette inkluderer blandt andet, at der er overensstemmelse med regeringens udmeldinger og de sundhedsfaglige råd, der foreskrives. Netop dette ser vi klare eksempler på i vores data, når vi operationaliserer den diskursive praksis: Den 10. marts 2020 beskriver Sundhedsstyrelsen en rapport, der anbefaler fortsat inddæmning af smitte, fokus på presset på sundhedsvæsenet og kapacitetsproblemer, samt at strategien kan ændres med kort varsel fra inddæmning til afbødning (Bilag 2, linje 781-785). Selvsamme dag lægger Mette Frederiksen stor vægt på potentielle udfordringer med kapacitet i sundhedsvæsenet, samtidig med at selvom der stadig er fokus på inddæmning, bevæger vi os også mod afbødning (Bilag 3, linje 139-149, 120-122). Når vi ser SST anbefale ikke at mødes i større grupper og generelt holde afstand (Bilag 2, linje 932-933), hører vi, hvordan Mette Frederiksen og regeringen efterlever disse anbefalinger (Bilag 3, linje 354-356). Denne intertekstualitet signalerer overensstemmelse mellem de to vigtigste aktører under coronapandemien, hvilket skaber troværdighed og derved tillid i befolkningen.

7.3.5.1 DELKONKLUSION

Som vi har vist med ovenstående analyseafsnit, bliver regeringen med sin anvendelse af metaforer en opdagelsesrejsende, der tager befolkningen med på turen og involverer os i de enkelte skridt undervejs, i stedet for en militærkaptajn, der sender tropperne i krig og selv står tilbage i sikkerhed, mens slaget udspiller sig på marken. Ærligheden omkring det ubetrådte land og de fejl, der nødvendigvis kommer til at blive begået undervejs, bliver derfor den måde, hvorpå tilliden etableres til magtudøverne, så de kan foretage de nødvendige valg, der skal til for at håndtere pandemien uden også at skulle kæmpe med at få befolkningen med om bord (Newton, 2020, s. 8). Etableringen

af tillid til regeringen og dennes beslutninger ser vi også som en nødvendighed for at bevare den kontrol, der søges kommunikeret gennem alle pressemøderne. Kontrollen er nemlig lettere at bevare, så længe der er tillid til regeringen og beslutningsprocesserne.

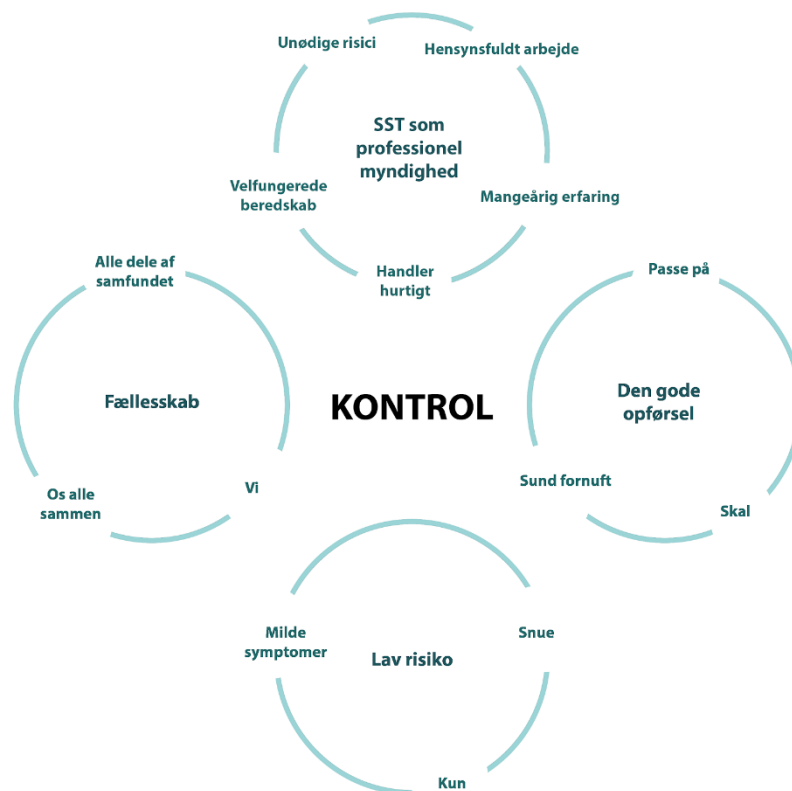
7.4 IDENTIFICEREDE DISKURSER

Set i lyset af ovenstående gennemgang og analyse af vores indsamlede data, har vi identificeret en række nodalpunkter, som vi vil samle op på her. Vores analyse viser fire nodalpunkter, som vi kalder 'Lav risiko', 'SST som professionel myndighed', 'Fællesskab' og 'Den gode opførsel'. Disse har alle til formål at bekræfte og styrke den hegemoniske diskurs, vi kalder 'kontroldiskursen'. På trods af at det indledningsvist så ud som om, at Sundhedsstyrelsen og regeringen skabte kontroldiskursen via forskellige kommunikationsformer, var der snarere tale om en strømlining og ensretning mellem deres kommunikation, som blev afsløret ved vores faseinddelingen af data. Gennem denne inddeling blev det nemlig tydeligt, at SST's videnskabelige retorik i deres tidlige udmeldinger blev skiftet ud med en mere politisk retorik i takt med, at regeringens pressemøder begyndte. Derfor vurderer vi også, at der ikke er nogen større antagonisme i data mellem de to aktører under denne første bølge af Covid-19. Dog er det muligt at anse den skiftende retorik i SST's kommunikation som en intern antagonisme, der bliver opløst af kontroldiskursen. Betydningen af denne pointe uddyber vi dog i diskussionen, og dette afsnit koncentrerer sig derfor i stedet om at kortlægge kontroldiskursen, som vi har afdækket den gennem vores analyse.

Når vi nedenfor illustrerer, hvordan kontroldiskursen er bygget op, gør vi det med brugen af ækvivalenskæder. Dette gør vi, da vi mener, at mange af de momenter, der skaber nodalpunkterne i vores data, stiller sig i opposition til potentielle antagonismer og derved afslører et ækvivalent forhold. Et tydeligt eksempel på dette ses ved momenterne 'os alle sammen' og 'vi', der begge implicerer en anden, en opposition, der repræsenterer disse momenters modsætninger. Et andet eksempel ses med nodalpunktet 'den gode opførsel', der som tidligere beskrevet blandt andet bygges op af momentet 'sund fornuft', hvilket af regeringen og Sundhedsstyrelsen rammesættes som værende det rigtige at gøre, da sund fornuft er lig med at efterleve retningslinjerne. Dette

skaber et modsætningsforhold mellem dem, der tilslutter sig regeringen og SST's beslutninger og dermed "bruger deres sunde fornuft", samt dem, der ikke gør.

For at tydeliggøre hvilke momenter og nodalpunkter, der har afsløret kontroldiskursen i data, vil vi organisere dem med ækvivalenskæder i figuren nedenfor. Hensigten med dette er at tydeliggøre, hvordan vi har fundet frem til kontroldiskursen, samt hvilke dele af data vi har fundet den gennem:

Figur 6: Ækvivalenskæder

Med figuren ovenfor viser vi, hvordan kontroldiskursen skabes af de forskellige ækvivalenskæder med deres tilhørende momenter. Dette har til hensigt at illustrere, hvordan vi mener, at den tekstlige og diskursive praksis kommer til udtryk i data. I næste afsnit vil vi fokusere på den sociale praksis gennem Becks teori for at fuldende diskursanalysen, som den præsenteres med Faircloughs model.

7.5 KONTROLDISKURSEN OG RISIKOSAMFUNDET

Som et perspektiverende led i vores analyse præsenterer vi i følgende afsnit den sociale arena, vores analyse og case udspiller sig i. For at forstå den sociale praksis, tager vi udgangspunkt i Becks teori med henblik på at vise, hvordan hans teori om risikosamfundet kan forklare nogle af kontroldiskursens effekter.

7.5.1 BOOMERANGEFFEKTEN

I vores analyse har vi blandt andet etableret, at kontroldiskursen skabes ved brugen af de personlige pronominer 'vi' og 'vores'. Med Becks' teori om boomerangeffekten (der som bekendt forklarer, at formidleren af risici også selv udsættes for dem) kan vi også rationalisere os frem til, at det ikke kun er en retorisk finte at anvende pronominer, der både inkluderer afsender og modtager, men også en reel praktisk virkelighed. Mette Frederiksen, såvel som resten af regeringen, samt Sundhedsstyrelsens medarbejdere er også selv underlagt de risici, de definerer overfor borgerne i deres udmeldinger. Dette bliver her artikulert som led i kontroldiskursen:

Til sidst vil jeg også nævne, at jeg har gået min egen kalender igennem. Jeg vil ikke selv deltage i udadvendte aktiviteter i de næste 14 dage. Og det samme kommer til at gælde for regeringens ministre (Bilag 3, linje 354-356, fase 2)

I ovenstående citat ser vi et fint eksempel på boomerangeffekten, som den udstilles i regeringens udmeldinger, idet Mette Frederiksen opfordrer til, at man ikke deltager i udadvendte aktiviteter i 14 dage. Da dette gøres på baggrund af en risikovurdering, bliver hun både udsat for samme risiko og konsekvenserne deraf, som hun pålægger borgerne. Det kan være med til at forstærke hendes subjektposition i kraft af, at hun positionerer sig på linje med borgerne i forhold til at være blottet for Covid-19. Dermed bliver boomerang-effekten, når vi anskuer Becks teori i vores case, ikke kun en betragtning af risikosamfundet, men også en effekt, der kan politiseres, eller snarere afpolitiseres. I næste afsnit vil vi uddybe, hvordan afpolitiseringen finder sted i det hele taget, samt hvilken rolle risici spiller i denne proces.

7.5.2 AFPOLITISERINGEN AF RISICI

Når vi i ovenstående analyse har fremfundet regeringens og SST's kontroldiskurs i data, har vi gjort det med udgangspunkt i Becks reflektive modernitet. Denne forståelse ræsonnerer med vores analyse af kontroldiskursen, hvilket vi vil uddybe i dette afsnit. Ligeledes vil vi med teorien om den reflektive modernitet forklare, hvorfor kontroldiskursen er et nødvendigt middel for regeringen og SST til at vedligeholde et monopol på opfattelsen af den sunde fornuft og derigennem den politiske magt til at kunne lede Danmark gennem coronakrisen.

Kontroldiskursen kan anskues som nødvendig ud fra Becks teori om den reflektive modernitet, da vi derigennem opfatter en individualisme i samfundet, der i sin essens sår tvivl ved samfundets øverste vidensproducenter og myndigheder - i vores case regeringen og Sundhedsstyrelsen (Beck, 1997, s. 28). Derudover skaber individualismen i samfundet også mange forskellige holdninger og strømninger, der potentielt vil kunne blive en antagonisme til regeringens og Sundhedsstyrelsens kontrol. Som følge af denne individualisering kan der derfor være et behov for en kontroldiskurs fra myndighedernes side, der monopoliserer de afgørende betegnelser for bekæmpelsen af Covid-19, hvilket vi eksempelvis så med 'sund fornuft'. For at opsummere kan man sige, at kontroldiskursen er med til at skabe faste betydninger, hvilket minimerer mængden af flydende betegnelser og muligheden for antagonismer i relation til den gængse opfattelse af coronakrisen, samt de midler der bliver taget i brug i kampen mod den.

Med kontroldiskursen ser vi altså et forsøg på at minimere potentielle antagonismer. Samtidig ser vi også regeringen og SST opretholde en magt og derigennem kontrol ved at etablere dem selv som professionelle myndigheder, der skabte kontrol over Covid-19 i Danmark i perioden februar til juli 2020.

Indlejret i kontroldiskursen er yderligere et forsøg på at skabe en bestemt opfattelse af den risiko, Covid-19 udgør i det danske samfund. Dermed viser Covid-19 sig gennem vores data såvel som gennem Becks teori ikke som en fast størrelse, men som en risiko, der formes og politiseres, når den formidles af regeringen og SST, hvorved der forekommer en reproduktion af kontroldiskursen. Dette i form af, at risikobeskrivelserne præsenteres sammen med sociale reguleringer i og af samfundet:

Det går allerede hurtigt herhjemme. Det går for hurtigt nu. Og derfor intensiverer myndighederne indsatsen for at afbøde og forsinke smitten i Danmark. (...) Myndighederne har på et tidligere tidspunkt opfordret til, at man ikke samles mere end 1.000 mennesker. Nu lyder opfordringen herfra til, at man ikke samler flere end 100 mennesker indendørs. Og til at natklubber, diskoteker, værtshuse med videre holder lukket i en periode (Bilag 3, linje 239-240, 318-320, fase 2)

Når risikoen i ovenstående citat rammesættes med artikulationen om, at spredningen af smitten går for stærkt, bruges dette også som hjemmel for de reguleringer, regeringen foretager. Med Becks teori forstår vi dette som en italesættelse af risici, der dramatiseres, hvilket er med til at forstærke kontroldiskursen. Det ses eksempelvis i det ovenstående citat ved den måde, Mette Frederiksen bruger gentagelsen i starten af artikulationen. Med denne gentagelse af 'hurtigt' mener vi, at der er tale om et retorisk greb, der øger dramatiseringen i den måde, coronasmitten præsenteres på.

Som vi også har redegjort for i vores teori-afsnit om risikosamfundet, er det ifølge Beck videnskabens formidlere, der synliggør risici for borgerne i samfundet (Beck, 1997, s. 97-98). Det er i forlængelse af denne præmis, at vi i analysen også har undersøgt, hvordan regeringen og Sundhedsstyrelsen formidler risici forbundet med Covid-19, samt hvordan disse udlægninger taler ind i kontroldiskursen. Foruden den måde Sundhedsstyrelsen kommunikerer på i fase 1, er der flere indikationer på, at både regeringen og SST videregiver videnskabelige belæg i forhold til Covid-19 med en bestemt interesse, der falder inden for kontroldiskursen. Et eksempel ses i følgende citat: "Med anbefalingen om mindst 1 meters afstand kommer Danmark på linje med anbefalinger fra WHO og flere af vores nabolande" (Bilag 2, linje 1570-1571). I dette eksempel er det gennem intertekstualiteten til WHO's anbefalinger, at SST videreformidler en videnskabeligt funderet anbefaling, samtidig med at de forstærker kontroldiskursen.

Samme form for intertekstualitet mellem afsender og sundhedsmyndighed gør sig gældende i vores data fra regeringen: "Men, som Rigspolitiet sagde det her i weekenden, alle sundhedsmyndighedernes anbefalinger gælder også udenfor, og det gør reglerne også – så hold afstand, også når solen, den skinner." (Bilag 3, linje 800-802). Når vi ser Mette Frederiksens citat ovenfor, skabes der på det tekstlige niveau en forstærkelse af kontroldiskursen. Det sker gennem brugen af momenterne 'sundhedsmyndighedernes anbefalinger', 'Rigspolitiet' og 'reglerne'. Når vi anskuer

skabelsen af denne diskurs ud fra Becks femte tese, står det os ligeledes klart, at der her er tale om en afpolitisering af risici. Som vi også nævner i vores præsentation af Becks teori, er social adfærd typisk ikke et politisk domæne, men det ændrer sig dog under krisesituationer, hvilket ovenstående citat også eksemplificerer. Når det anbefales at holde fysisk afstand til hinanden i samme sætning som både rigspolitiet og sundhedsmyndighederne nævnes i, forekommer der en afpolitisering af risici i form af regeringens kontroldiskurs. Med denne elimineres nemlig flydende betegnelser og muligheder for, at der kan opstå antagonismer til regeringens og Sundhedsstyrelsens diskurs i samfundet. Ovenstående eksempel er ikke det eneste sted vi ser, at den sociale adfærd bliver en central del af den politiske arena i data. Det ses også tydeligt i den rådgivning, Sundhedsstyrelsen udgiver flere gange i løbet af data: "Derudover er det vigtigt, at man sørger for at få sovet og holder en normal døgnrytme, spiser sundt og varieret samt husker sig selv på, at man gør en forskel og udviser samfundssind ved at blive hjemme" (Bilag 2, linje 1182-1184, fase 2). På trods af at SST er en sundhedsmyndighed og i den sammenhæng bør artikulere sundhedsanbefalinger, er der dog mere på spil, når anbefalingerne henvender sig mod social adfærd. Denne indgriben forstår vi som værende i tråd med regeringens politiske agenda. Det stemmer også overens med, at citatet stammer fra fase 2, hvor SST i højere grad udviser en afpolitiserende kommunikation, der er strømlinet med regeringens. Dertil ser vi, hvordan anbefalingen om at blive hjemme bliver artikulert gennem 'samfundssind', hvilket vi mener er stærkt værdiladet, for ikke at tale om den patosappel, der også ligger i brugen af ordet. Dette i kraft af, at der opstilles et modsætningsforhold mellem, hvad der er samfundssind, og hvad der ikke er. I kraft af dette knytter artikulationen sig også til kontroldiskursen, da man ved denne brug af patos i forbindelse med artikulationerne om social adfærd er med til at opretholde en hegemonisk diskurs af, hvad der er rigtig og forkert handlen.

7.6 OPSAMLING

Når vi ser på kontroldiskursen med Becks teori om risikosamfundet, står det os klart, at den kontrol, der forsøges skabt i regeringen og Sundhedsstyrelsens diskurs skabes gennem afpolitiseringen af risici. Afpolitiseringen kan anskues som et nødvendigt middel mod den moderne refleksivitet, der potentielt ville skabe mange flydende betegnelser og potentialer for antagonismer i samfundet til regeringens og SST's hegemoni.

De risici, Covid-19 medfører, bliver derudover synliggjort gennem italesættelsen af dem, hvilket i vores case er i den kommunikative begivenhed, vores data tager udgangspunkt i. Her agerer både regeringen og Sundhedsstyrelsen formidlere af videnskaben, men med en afpolitiserende effekt, der er med til at styrke kontroldiskursen. I lyset af dette ser vi også, hvordan social adfærd bliver et politisk domæne, da anbefalinger og påbud om afstand i offentligheden samt lukning af skoler og andre institutioner, offentlige såvel som private, bliver en del af den kontrol, regeringen og Sundhedsstyrelsen skaber.

Med den viden vi har skabt om kontroldiskursen fra vores data, samt det blik vi har på analysen gennem vores læsning af Becks teori, står det os klart, at vedligeholdelsen af magt og kontrollen over samfundet har været regeringens og Sundhedsstyrelsens kerneopgave i foråret. Inden vi præsenterer en endelig konklusion på vores undersøgelse, er der dog forskellige aspekter af vores arbejde, vi vil diskutere i de følgende afsnit. Disse diskussioner retter sig både mod vores teori, videnskabsteori metode og analyse.

8.0 DISKUSSION

Analysen af data fra regeringen og Sundhedsstyrelsen viser os, at der er blevet skabt en hegemonisk diskurs. I denne bliver de risici, Covid-19 medfører, afpolitiseret og dramatiseret i en grad, der er med til at skabe og forstærke en kontrollerende effekt. I de følgende afsnit vil vi diskutere nogle af de teoretiske, videnskabsteoretiske, metodiske og analytiske aspekter, der har udformet vores undersøgelse, samt hvordan disse har påvirket vores resultater. Derudover vil vi reflektere over hvilke spørgsmål og muligheder for videre arbejde, vores undersøgelse og dens resultater lægger op til.

8.1 POSTSTRUKTURALISMENS RELEVANS FOR KONTROLDISKURSEN

Det første, vi vil tage fat på i diskussionen, er, hvordan vores videnskabsteoretiske greb har influeret diskursanalysen og påvirket de resultater, vi er kommet frem til. For at bane vejen for denne del af diskussionens indhold opsummerer vi kort et par relevante pointer fra vores teori: Både før og under udarbejdelsen af vores analyse havde vi en grundantagelse om, at det var vigtigt for os at være bevidste om, hvordan diskursanalysen i vores undersøgelse er udarbejdet ud fra en poststrukturalistisk videnskabsteori. Denne erkendelse gjorde vi os i starten af vores undersøgelse, da Laclau & Mouffes teori, som tidligere beskrevet, også indeholder flere poststrukturalistiske antydninger. Derudover så vi i vores kobling mellem Laclau & Mouffe og Beck, hvordan flere aspekter af deres teori var sammenlignelige ud fra et poststrukturalistisk grundsyn, dette særligt i kraft af at Beck i hans senere arbejde også beskriver samfundets tidslige kontingens (jf. afsnit 6.3).

I analysen fremgår grundpræmissen om kontingens tydeligt i kraft af den måde, vi har inddelt vores data i tidsfaser. Faserne viser i vores undersøgelse, at den poststrukturalistiske grundidé om strukturerne som betinget af en kontingens også gør sig gældende i diskursanalysen, når den analyserede tekst strækker sig ud og udvikler sig over tid.

I tråd med den poststrukturalistiske ramme, vores undersøgelse er skrevet ind i, ser vi heller ikke kontroldiskursen som en fast struktur, men derimod en diskurs der skabes, reproduceres og udvikles hen over de tre faser i vores data. Italesættelsen og reproduktionen af kontroldiskursen som den hegemoniske diskurs i vores data er altså betinget af den kontingens, vi har etableret som en

grundpræmis for vores undersøgelse. Det vil sige, at vores tolkning af data er defineret af, at vi har set på den kronologisk. Hertil er det værd at overveje, om vi havde opnået andre resultater eller forståelser af vores analyse, hvis vi ikke havde forholdt os til den valgte datas kronologi og tidsramme. Et manglende forbehold for kronologien i data kunne eksempelvis fremstille regeringen og Sundhedsstyrelsens udmeldinger som stærkt divergerende og med langt flere antagonismer indlejret i Sundhedsstyrelsens udmeldinger, da kommunikationen jo udvikledes i takt med og blev påvirket af, hvor stort smittetryk var i Danmark. Det så vi eksempelvis gennem analysen af Sundhedsstyrelsens retorik, da der sker et markant skift (jf. 7.3.2). Hvis vi ikke havde forholdt os til data som repræsentativ for forskellige tidsperioder, ville vi muligvis konkludere en intern antagonisme i spændingsfeltet mellem Sundhedsstyrelsen som en neutral formidler af sundhedsvidenskab og Sundhedsstyrelsen som en politisk interesseorganisation, hvis agenda er lig med regeringens. Denne antagonisme muliggøres af, at den tidlige kommunikation fra Sundhedsstyrelsen, på trods af at have elementer der bidrager til kontroldiskursen, ikke afslører en politisk agenda (jf. afsnit 7.3.4). Derudover er regeringen ikke begyndt på deres pressemeddelelser den første måned i den tidsperiode, vi undersøger, hvilket også er med til at ændre opfattelsen af Sundhedsstyrelsens kommunikation. Når regeringen kommer på banen, bliver intertekstualiteten og den strømlinede kommunikation fra de to aktører et vigtigt element i etableringen af kontroldiskursen.

Poststrukturalismen som grundsyn påvirker også vores læsning af Beck. Ved at forholde os til en sprogligt konstrueret virkelighed gennem diskursanalysen, fjerner vi fokus fra en form for realisme, man ville kunne læse ham igennem. Med dette mener vi, at vores analyse af den måde, risici præsenteres i data, ikke tager hensyn til deres faktiske eksistens. Med poststrukturalismen som udgangspunkt forholder vi os til risici som reelle i den udstrækning, at de afsløres diskursivt. Ved denne brug af Becks teori undgår vi dog også et potentielt problem i at skulle besvare, om risici kan forstås som noget objektivt, eller om de kun findes i kraft af menneskers opfattelse af dem. I vores undersøgelse er præmissen jo netop, at de findes diskursivt og får sin relevans for besvarelsen af vores problemstilling i takt med, at vi afslører regeringens og SST's måde at fremstille dem på i data. Med denne præmis for vores undersøgelse mener vi, at der kan sættes en form for lighedstegn mellem italesættelsen af risici og etableringen af magtforhold. Det mener vi i kraft af, at risici bruges

diskursivt, når risikovurderingerne i regeringen og SST's udmeldinger bliver et middel, der er med til at etablere kontroldiskursen. Herigennem forstærkes den magtposition, kontroldiskursen medfører.

8.2 OVERVEJELSER OM VORES ANVENDELSE AF BECKS TEORI

Med Laclau & Mouffe etablerede vi en grundidé om, at en hegemonisk diskurs har til formål at bevare en magtrelation i samfundet. Med dette in mente blev vores tolkning af Becks reflektive modernitet påvirket, måske endda forstået lidt omvendt, i forhold til hvordan man typisk forholder sig til den. Beck beskriver med den reflektive modernitet, hvordan risici politiseres og fortolkes af mange forskellige strømninger i samfundet grundet en stigende individualisme (Beck, 1997, s. 28). Vi så dog i vores data, at regeringen og Sundhedsstyrelsen ikke afslørede mange forskellige, individuelle strømninger og flydende betegnelser om risici forbundet med Covid-19, men snarere havde en strømlinet, konsensusbaseret kommunikation. Derfor tolker vi deres kommunikation som en afpolitisering, der i højere grad skaber faste betegnelser, da vi forestiller os, at der uden kontroldiskursen ville opstå flere strømninger og meninger i samfundet om, hvilke tiltag og restriktioner regeringen skulle tage i brug. Denne form for forskellighed i meninger oplever vi i højere grad den dag i dag, hvilket vi også kommer ind på senere i diskussionen. Dermed ville vi muligvis opleve en større grad af individualisering og politisering i relation til risici, hvis vi arbejdede med coronarelaterede problemstillinger i dag. I lyset af dette er det dog interessant at se, hvordan kontroldiskursen kan have været med til at sikre og forlænge den periode, hvor regeringens autoritet og magt har været mere eller mindre konsensusbaseret. Det er vores antagelse, at vi ville kunne se voksende antagonismer til kontroldiskursen, hvis vi inddrog nyere, coronarelaterede problemstillinger og andre aktører, der har stået i en klar opposition til regeringen.

Udover den reflektive modernitet har vi også forholdt os til Becks begreb 'boomerangeffekten' fra en lidt anden vinkel, end sådan som den er præsenteret i hans teori om risikosamfundet. Vi analyserede os nemlig frem til, at boomerangeffekten blev eksemplificeret, da Mette Frederiksen præsenterede restriktioner, som hun også selv underlægges (jf. 8.5.1). I Becks oprindelige udlægning af begrebet indebærer det også, at den rammer socialt skævt. Den sociale uretfærdighed i måden, risici influerer samfundet på, har dog ikke vist sig som en væsentlighed i vores analyse.

Med en anden data fra sommeren og efteråret som udgangspunkt, ville det sandsynligvis være tydeligere, hvordan risici rammer socialt skævt. Det kunne eksempelvis tydeliggøres med minksagen, eller med hjælpepakkerne i kraft de kritikpunkter, der har været af dem. I det hele taget er den kontroldiskurs, vi har udredt i vores undersøgelse, blevet udfordret og antagoniseret på mange måder i løbet af sommeren og efteråret. Nogle af disse udfordringer og antagonismer vil vi give vores perspektiv på i diskussionsafsnit 8.5.

8.3 KRITISKE REFLEKSIONER OVER FAIRCLOUGHS DISKURSMODEL

I vores diskursanalyse har det været vores hensigt at bruge Laclau & Mouffes begrebsapparat indsat i Faircloughs tredimensionelle analysestruktur. Det viste sig dog, da vi udfoldede vores analyse, ikke at være lige så åbenlys en struktur, som vi først havde antaget. Det grunder i, at vi med det begrebsapparat, vi har anvendt, ikke har kunnet adskille de forskellige dimensioner, som vi oprindeligt forventede. Selvom det gennem vores læsning og forståelse af teorien stod os klart, hvad der tilhørte den tekstlige, den diskursive og den sociale praksis, blev det tydeligt for os i vores analyse, at de tre dimensioner på nogle punkter ikke kan adskilles. Denne erkendelse har ført os til et mere overordnet spørgsmål, som dette diskussionspunkt tager udgangspunkt i, nemlig hvad den sociale praksis dækker over - i praksis? Dette spørgsmål vil vi diskutere i det følgende.

I teorien er det blandt andet gennem begreberne ideologi og hegemoni, at man kan undersøge den sociale praksis. Vi har dog i vores undersøgelse oplevet, at de tre dimensioner er så sammenhængende, at den opdeling, Fairclough advokerer for, kan føles upraktisk og måske endda uopnåelig. Et centralt spørgsmål vi kan stille som udgangspunkt for en kritik af den tredimensionelle model er, hvordan kan man adskille en tekst fra dens diskursive praksis? Når vores erkendelsesinteresse ligger inden for sproget og dets diskursive begivenheder, hvordan kan man så i praksis forholde sig til tekst uafhængigt af den diskursive praksis? Udfordringen ved denne sontring kommer også til udtryk i vores analyse, da vi ikke har kunnet adskille dimensionerne fuldstændigt, og vi har derfor opbygget analysen således, at tekstdimensionen og den diskursive praksis er blevet analyseret og udredt samtidig. I denne operationalisering af Faircloughs teori støder vi tilmed på et problem i form af opdelingen af de forskellige dimensioner. Da vi arbejdede med tekstdimensionen, fremfandt vi samtidig momenter og nodalpunkter, der som bekendt er med

til at forme diskursen. Det var også årsagen til, at vi sammenflettede tekst og diskursiv praksis i udarbejdelsen af vores analyse. Det stod os nemlig klart, at Laclau & Mouffes begrebsapparat tvang os til at væve frem og tilbage mellem den tekstlige og den diskursive praksis, da vi gennem tekstbehandlingen identificerede momenter og nodalpunkter, som har medført at vi også har kigget på den diskursive praksis. Pointen med dette er, at vi oplever forestillingen om adskillelsen af tekst og diskurs som upraktisk i kraft af, at det er gennem tekstens diskursive begivenheder, at ord og sætninger får deres betydning.

Yderligere har vi også oplevet en udfordring med, hvordan social praksis skal forstås som noget, der strækker sig udover diskurserne. Essensen af denne udfordring består i at skulle forholde sig til, hvordan vi kan opfatte de strukturer, diskurserne produceres i, uafhængigt af selve diskurserne. Det har ikke vist sig tydeligt for os i vores analyse. Når vi har fremfundet og analyseret kontroldiskursen, har det været med udgangspunkt i de diskursive begivenheder, vi har fokuseret på i data. Selvom vi på forhånd har haft antagelser og viden om regeringen og Sundhedsstyrelsens virke, har det altså ikke været gennem vores forudindtagelser om de strukturer, myndighederne opererer under, at vi har produceret viden. Det har været gennem undersøgelsen af sproget i form af den kommunikation, regeringen og Sundhedsstyrelsen praktiserer, samt hvilken diskurs der herigennem udformes. Det er med den logik, at vi har fremfundet kontroldiskursen og alle de elementer, der bygger den op. I forlængelse af dette kan vi også konkludere, at det overordnet set er en udfordring for os at se tydeligt, hvad der ikke er diskursivt. Hertil bekræfter Fairclough, at man ikke kan adskille diskurserne fra de strukturer, de er indlejret i, og det er derfor, man bliver nødt til at forholde sig til den sociale praksis også (jf. afsnit 3.3.4).

Hertil går vores undren dog yderligere på, hvorvidt den sociale praksis og de strukturer, den sociale praksis måtte afspejle, ikke også blot er forestillinger skabt af en hegemonisk diskurs. Dette har i hvert fald vist sig tilfældet i vores analyse, da vi her også finder ud af, at en del af kontroldiskursen består i regeringens og Sundhedsstyrelsens selvfremstilling, dette eksempelvis når Sundhedsstyrelsen fremstiller sig selv som grundige og professionelle (jf. afsnit 7.3.3.1). Vi mener altså, at det er svært at opfatte adskillelsen mellem diskurs og ikke-diskurs, når man arbejder med diskursanalysen i praksis. Denne pointe bringer Faircloughs og Laclau & Mouffes diskursteori

nærmere hinanden i den analyse, vi har brugt dem i, da idéen om den sociale praksis, og de tre dimensioner i det hele taget, ikke er så tydelige at optegne, som Fairclough lægger op til.

En anden erkendelse vi har gjort os i vores arbejde, der bringer Fairclough og Laclau & Mouffe nærmere hinanden i deres diskursteori, er hvilken rolle dikotomien mellem det konstituerede og det konstituerende spiller i praksis. Her havde vi et teoretisk udgangspunkt om, at ideologier skabes og forandres diskursivt, men at de også i forvejen er indlejret i nogle strukturer, der ikke nødvendigvis udelukkende er bygget op diskursivt (jf. afsnit 3.3.2.3.2). I vores analyse har vores primære fokus ikke været på, hvad kontroldiskursen antagoniserer, og vi kan derfor heller ikke tilbyde en bredere kontekst i forhold til, hvad der har været konstitueret forinden, eller hvad der konstitueres senere af antagonismer og diskurser. Dette prøver vi dog at reflektere over i vores diskussionsafsnit 8.5. Vi har til gengæld med vores analyse fået en opfattelse af, at det, Fairclough i citatet fra vores teoriafsnit om ideologi kalder strukturer, ikke strækker sig ud over det diskursive felt (jf. afsnit 3.3.2.3.2):

Jeg foretrækker at se ideologi som placeret både i strukturerne (for eksempel diskursordenerne), som er resultaterne af fortidige begivenheder og betingelserne for nuværende begivenheder, og i selve begivenhederne, som de reproducerer, samtidig med at de transformerer deres betingelses-strukturer (Fairclough, 2008, s. 49)

Med dette mener vi, at det konstituerede er den hegemoniske diskurs, der dominerer, indtil en ny tager over. Fælles for begge diskurser, altså både den konstituerede og en ny diskurs, der antagoniserer denne konstitution, er, at de begge indeholder ideologier. Og hermed er vi tilbage til citatet fra vores udlægning af Faircloughs redegørelse af ideologibegrebet. Pointen med denne afklaring er, at det er vores opfattelse, at Laclau & Mouffes teori om den hegemoniske diskurs er forenelig med det dikotomiske syn, Fairclough præsenterer, når teorierne anvendes sammen, som vi har gjort det i vores diskursanalyse.

De strukturer, Fairclough omtaler i citatet, kan dog også forstås som den konkrete, samfundsmæssige virkelighed, vores indsamlede data indgår i. Dette strækker sig dog ud over det

skue, vi har haft i vores arbejde, hvorfor der måske er en del af dimensionen social praksis, der ikke kommer til sin ret i analysen. Omvendt kan det være svært at tilbyde en holistisk forståelse af den kontekst, en diskursanalyse udføres i, hvilket derfor blot kan siges at være et ideal, der er urealistisk at efterleve.

En anden begrænsning af Faircloughs teori i vores undersøgelse kan muligvis hænge sammen med, at vi i vores analyse har anvendt Faircloughs teori i en poststrukturalistisk ramme, hvor han jo som tidligere nævnt definerer sig selv som kritisk realist, hvilket også falder under det, vi talte om ovenfor, der er uden for diskurserne. Dermed kan vores sammenfletning af Laclau & Mouffe og Fairclough alligevel vise sig at have haft en begrænsning, da vi på denne måde har sat ham ind i Laclau & Mouffes videnskabsteoretiske ramme. Dette indebærer, at materialitet og realisme ligger uden for erkendelsesinteressen, der udelukkende forholder sig til virkeligheden set gennem diskursive begivenheder (Laclau & Mouffe, 2001, s. 108).

For at efterleve Faircloughs teori om, at diskursanalysen skal inddrage anden relevant teori for at forstå den sociale praksis, har vi brugt Becks teori om risikosamfundet. Her har det dog også været vores erfaring, at det, der skulle være en præsentation af den sociale praksis, også bliver en udredning af nogle diskursive forhold. Dette har været endnu en indikation for os på, at det er utydeligt, hvad der ligger ud over den diskursive praksis. Dette fordi vi med Laclau & Mouffes diskursteori snarere oplever strukturer som en del af en hegemonisk diskurs og derigennem værende i det diskursive felt. Vi har dog også oplevet i vores analyse, hvordan et begrebsapparat som Becks, der ikke er funderet i diskursteori, kan nuancere vores forståelse af diskursanalyse. Med risikoteorien som genstand for diskursanalysen, har vi været i stand til at se, hvilke mekanismer omhandlende risici, der er med til at hegemonisere kontroldiskursen. Særligt når vores case omhandler Covid-19, har det vist sig brugbart at inddrage Becks teori, da vi derigennem har fået en retning og et udgangspunkt for, hvorfor diskursanalysen skal laves, samt hvad den skal holdes op imod. I lyset af dette er der alligevel en form for mening i dimensionen social praksis. Den er dog svær at definere i det tekstnære, da diskursanalysen, sådan som vi har operationaliseret den, altid forbliver diskursiv.

På trods af, at ovenstående kritiske refleksioner om vores brug af Faircloughs teori er udarbejdet med et kritisk blik, er det vigtigt for os at understrege, at anvendelsen af hans teori også har været praktisk og oplagt for os. På trods af at hans tredimensionelle inddeling ikke har vist sig stående skarpt i vores analyse, har denne tredeling stadig vist sig som et godt udgangspunkt for, hvordan man konkret kan gå til værks, når man skal udforme en diskursanalyse. Yderligere ser vi også nogle grundlæggende træk i vores analyse, hvor vi kan sige at vi bevæger os inden for de tre dimensioner, hvilket også kommer til udtryk de steder i analysen, hvor det forekommer. Slutteligt er det også vigtigt at understrege, at det ikke er Faircloughs tanke selv, at de tre dimensioner står skarpt som tre forskellige delelementer, men at modellen stadig kan bruges som et udgangspunkt, og han mener endda også at diskursiv praksis ikke som sådan er noget andet end social praksis, men snarere indlejret i denne (Fairclough, 2008, s. 27-29).

8.4 POLITIK ELLER VIDENSKAB?

Som vi udfoldede i afsnit 7.3.1, bevæger Sundhedsstyrelsen sig ind på regeringens territorium gennem den stil, de ændrer deres kommunikation til mellem fase 1 og 2, mens regeringen på samme vis bevæger sig ind på Sundhedsstyrelsens territorium ved at tale om sundhedsfaglige retningslinjer og hensigtsmæssig adfærd. Som vi også redegjorde for i afsnit 5.1, mener Beck, at videnskaben er den øverste magt i det moderne samfund, og anvendelsen af viden som fundament for politisk ageren i håndteringen af Covid-19 bliver derfor yderst vigtig for etableringen af magt. Vi vil derfor diskutere, hvilken betydning det har, at de to aktører bevæger sig ind på hinandens territorier.

Vores systemer og strukturer er bygget op omkring videnskaben som det endegyldige svar på de udfordringer, vi skal overkomme, og det er derfor videnskaben, vi vender os mod, når vi står over for prøvelser, vi ikke ved, hvordan vi skal løse (Beck, 1997, s. 97-98). Derfor søger vi også løsninger gennem videnskaben og dens evne til at udvikle vacciner, når vi bliver ramt af så alvorlig en trussel som coronavirus. Og det giver jo god mening at søge svar gennem videnskaben, når vi har med sygdomme og medicin at gøre - for hvordan skulle vi ellers kunne bekæmpe virussen? Alligevel er det ikke videnskaben, der er beslutningstageren i samfundet. Den giver svar og udvikler løsninger på komplicerede problemer, men det er op til politikken at navigere i, hvilke svar og løsninger, der

er de rigtige. Vi har nemlig opbygget et samfund, hvor videnskaben er den tungest vejende instans, men det er politikere, der er vogtere af den instans.

Derfor finder vi det interessant, hvordan regeringen taler ind i Sundhedsstyrelsens territorium. SST sørger for at formidle en viden, der skal bruges, for at vi kan kontrollere og bekæmpe Covid-19 i samfundet, men det er regeringen, der sikrer, at det bliver håndhævet og udført i praksis. Derfor er regeringen afhængig af, at deres kommunikation stemmer overens med Sundhedsstyrelsens vejledninger. Alligevel så vi i afsnit 7.3.1, at det er Sundhedsstyrelsens retorik, der begynder at afspejle regeringens i overgangen til fase 2 og ikke omvendt. Vores argument er, at regeringen er bevidst om, at der bliver nødt til at være en klar samhørighed mellem det, SST melder ud, og det, regeringen indfører af retningslinjer og restriktioner, da vi som moderne individer stoler på videnskaben som den endelige sandhed (jf. afsnit 5.1). Derfor er det afgørende for regeringens fastholdelse af magt og kontrol, at de sidestiller sig med videnskaben, da de ellers vil risikere at miste opbakning og i værste tilfælde skabe modstand og mistillid i samfundet (jf. afsnit 7.3.5). Alligevel fremgår det af vores data, at det er Sundhedsstyrelsen, der skifter kommunikationsform og afspejler regeringens retorik, mens regeringen bibeholder deres vanlige kommunikationsform. Vi forstår dette som SST's måde at positionere sig selv som en vigtig aktør, men samtidig også en nødvendig spiller i at regeringen kan etablere tillid og troværdighed omkring deres håndtering af Covid-19. Ved at fremstå som enige med hinanden, forstærker de belægget for, at man skal følge de foreskrevne retningslinjer, og de forstærker samtidig hinandens position som magthavere. Samtidig bliver symbiosen mellem de to aktører også den primære grund til, at vi ikke oplever flere antagonismer i data, end vi gør, samt at kontroldiskursen overskygger alle andre antydninger af diskurser gennem vores analyse. Vi mener nemlig, at hvis vi ikke havde oplevet denne enighed mellem de to aktører, havde der ikke været samme grad af konsensus under første bølge, og vi ville have opdaget flere antagonismer i data undervejs i analysen. Dette ser vi dog eksempler på i det følgende afsnit, hvor vi diskuterer og perspektiverer til den nuværende situation, hvor vi også har oplevet anden bølge af coronavirussens indtog i Danmark.

8.5 PERSPEKTIVERING

Det følgende afsnit omhandler de perspektiver, vi har fået på coronapandemien undervejs i specialeprocessen, men som vi ikke har inkluderet, da de ikke har været reflekteret i vores data. Afsnittet har derfor til formål at forholde sig til nutiden og sætte specialet i relief hertil.

Da vi i august måned påbegyndte vores speciale og hele tankeprocessen omkring dataindsamling, afgrænsning og problemfelt, var der relativt ro på pandemiens forløb i Danmark. Første bølge lod til at være overstået, der var en følelse af succes, og vores statsminister blev betragtet som en af de landsledere, der havde håndteret pandemiens indtog i samfundet på bedst mulig vis, hvilket også lader sig tilkendegive af meningsmålinger gennem årets gang (Holst, 2020). Derfor har vores speciale også båret præg af, at kommunikationen fra henholdsvis regeringen og Sundhedsstyrelsen har været overvejende konsistent i dens udformning og overensstemmelse med hinanden (afsnit 8.3.1), og vi har ikke oplevet voldsomme antagonismer til kontroldiskursen. På baggrund af dette, efterlader det os også med nogle tanker om, hvordan vores speciale havde udformet sig, havde vi påbegyndt det nu. Vi sidder med en helt anden viden og et andet perspektiv på, hvordan der er kommunikeret om Covid-19, samt hvordan pandemiens anden bølge er blevet håndteret, som unægteligt sætter sine spor på vores forståelse af regeringen og Sundhedsstyrelsen som de øverste magthavere. Denne nye viden giver anledning til en række spørgsmål, som vi i det følgende vil diskutere.

Det første spørgsmål handler om, hvilken eller hvilke diskurser vi kunne have fundet frem til, hvis vi havde lavet en analyse, der også inddrog anden bølge af pandemien. Det er selvfølgelig spekulativt, da vi ikke har inddraget data fra anden bølge af pandemien, men på baggrund af de erfaringer vi har gjort os gennem arbejdet med diskursteorien og -analysen, antager vi, at vi i endnu højere grad havde kunnet identificere og fremhæve kontroldiskursen. Denne antagelse er baseret på, hvordan kommunikationen fra de to aktører har udviklet sig i tiden efter afslutningen af vores dataindsamling, samt hvilken opfattelse der har været i samfundet af det videre forløb. Som vores data også viste, forstummede kommunikationen fra regeringens side, da pandemien begyndte at drosle ned, mens Sundhedsstyrelsen fortsatte med jævnlige nyheder. Regeringen kom dog på banen igen den 15. august, hvor coronavirussen begyndte at brede sig i Danmark for anden gang, og der

igen var øget behov for information og oplysning. Dette var samtidig en mulighed for at reproducere den allerede etablerede kontroldiskurs og søge at sikre dennes hegemoni. Men fordi sommeren bragte mere normale tilstande med sig, blev kontroldiskursen stille og roligt udfordret, da den ikke længere kunne reproducere gennem regeringens og SST's kommunikation om risici.

Hvis vi derfor bevægede os ud over den tidsramme og kronologi, vi nævnte i første diskussionsafsnit 8.1, og knyttede vores data op mod nogle af de problemstillinger, vi har oplevet i løbet af sommeren og efteråret, ville vi sandsynligvis kunne finde og udrede større antagonismer til kontroldiskursen. Dette kunne eksempelvis være fra oppositionen i Folketinget. I takt med at regeringen har brugt autoriteten fra epidemiloven til at indføre yderligere tiltag og restriktioner i samfundet, har vi ligeledes set, hvordan mistilliden til regeringen og Sundhedsstyrelsen er vokset. Håndteringen af og debatten om restaurationsbranchen, kulturlivet og ikke mindst minkavlsindustrien har alle skabt røre i befolkningen, hvilket vi tydeligt ser som en stor udfordring for den kontroldiskurs, der blev etableret af regeringen og SST i foråret. Alle disse områder, og de sager de hver især måtte indeholde, ville være oplagte områder for videre undersøgelser af vores problemstilling.

Det andet spørgsmål er af en mere reflektiv karakter, da det er en undren over, hvorvidt vi har evnet at adskille vores aktuelle viden fra den, vi forholder os til i analysen. Med andre ord, er det lykkedes os at analysere vores data uden at tage vores samtidige viden og meninger om den videre håndtering af og kommunikation om Covid-19 med? Det vil vi diskutere her.

Som forsker må man sørge for kun at forholde sig til den data, man har valgt at arbejde med, og vi har derfor i så høj grad som muligt forsøgt at lade vores supplerende viden om udviklingen af Covid-19 blive uden for specialekontoret. Vi er dog også bevidste om, at det ikke er muligt fuldstændig at lukke ned for den virkelighed, man lever i, og vi har derfor ikke helt kunnet undgå at lade os påvirke af den opfattelse, vi i dag har af regeringen og Sundhedsstyrelsen.

Vi vil dog argumentere for, at netop denne viden faktisk har gjort os i stand til, at vi kunne forholde os mere kritisk til data og måske endda i højere grad fået os til at kigge de to aktørers kommunikationsformer efter i sømmene. Hvis Covid-19 var gået i sig selv igen, da vores dataindsamling sluttede, havde vi muligvis ikke været nær så kritiske, når vi forholdt os til de to aktører. Det er vores overbevisning, at situationer såsom aflivning af mink eller kontinuerlige begrænsninger af kulturlivet har gjort både os og samfundet mere kritiske over for, hvordan især

regeringen har håndteret coronapandemien. Netop disse erfaringer har givet os en mere kritisk, reflektiv tilgang til bearbejdningen af data, som måske ellers ville være have været mere unuanceret, havde vi ikke oplevet anden pandemibølge og den tilhørende håndtering og kommunikation herom.

Her er det også interessant at reflektere over, hvordan særligt regeringen ville komme i søgelyset under anden bølge, skulle vi foretage vores analyse nu, da det er dem, der sidder på beslutningsprocesserne. Selvom SST stadig ville være en interessant aktør, har vi en formodning om, at oppositionens stemme ville stjæle en del af opmærksomheden. Samtidig bliver deres symbiose med regeringen i højere grad udvisket, og de læner sig igen op ad en mere videnskabelig, sundhedsfaglig informerende aktørrolle. Netop på grund af denne udvikling, ser vi også, at vi ville have et behov for at udvide vores datafelt, skulle vi have fortsat undersøgelsen. Valg af data har vi dog som bekendt gennemgået i afsnit 6.3.1.

Tredje og sidste spørgsmål om hvor vi befinder os nu i forhold til den periode, vores data omfatter, handler om, hvad vi har lært af litteraturen. I begyndelsen af specialeprocessen arbejdede vi primært med indsamling af litteratur, og særligt nogle af teksterne om risici, myndighedskommunikation og krisekommunikation beskrev opfattelsen af myndigheder i forhold til den grad af tillid, befolkningen havde. Selvom vi i afsnit 8.3.5 forsøgte at undersøge, hvordan regeringens retorik om usikkerhed og risici kunne skabe utryghed i samfundet, kom vi alligevel frem til, at tilliden til regeringen var stor. Netop denne tillid har vi set forandre sig over tid, og den positive, rosende retorik, der omkransede især Mette Frederiksen i den periode, vores data fokuserer på, er svær at finde i dag.

Denne udvikling fik vi ikke mulighed for at analysere med vores valgte data, men havde vi forlænget samplingperioden, havde vi kunnet give Newton (2020) ret i, at der over længere kriseperioder opstår mistillid til magthaverne. Vi så det først i form af modstanderne af mundbind og vacciner, mens utilfredsheden med begrænsninger og restriktioner er vokset støt, efterhånden som tiden er gået. Håndteringen af minksituationen har indtil videre været kulminationen på denne optrapning, og fokus har flyttet sig fra, hvilken risiko pandemien til stadighed udgør, hvis der ikke handles, til hvordan der handles. Samtidig er der kommet større fokus på selve aktørerne, og den

tilnærmelsesvist symbiotiske fremstilling der opstod mellem/af regeringen og Sundhedsstyrelsen under første bølge er brudt.

Vi mener derfor, at den udvikling vi har oplevet i samfundet i tiden efter første bølge, har givet os en øget evne til at forholde os kritisk til den data, vi har arbejdet med. Dette i kraft af at vi nu har oplevet mere ekstreme situationer, eksempelvis håndteringen af minksituationen, i forbindelse med Covid-19, som har affødt en række reaktioner i samfundet. Som nævnt tidligere i dette afsnit, bragte sommeren med sin lave smittespredning og relativt normale forhold en anden samfundsstemning med sig, og der er derfor givet plads til en ny diskurs, hvor de 'normale' regler og tilstande gør sig gældende. Netop derfor tror vi også, at regeringens tilbagevenden til den kontroldiskurs, vi analyserede os frem til at der blev etableret under første bølge, virker forældet og ude af trit med tiden, hvorfor regeringen i højere grad kæmper med at bibeholde eller genetablere dens hegemoni. Netop fordi vi har oplevet disse situationer og denne stræben efter at reproducere kontroldiskursen, har det givet os anledning til at se på vores data med mere kritiske øjne, end havde vi blot oplevet første bølge og forholdt os til den.

I det afsluttende afsnit vil vi samle op på de fund, vi har gjort os gennem både analyse og diskussion. Vi vil samtidig redegøre for, hvilken betydning vi har fundet, at kontroldiskursen har haft for den måde, første bølge af coronavirussen fik tag i Danmark.

9.0 KONKLUSION

Som vi indledningsvist i dette speciale forklarede, har vi arbejdet ud fra en hypotese om, at regeringen og Sundhedsstyrelsen har artikulere en hegemonisk diskurs, der afspejlede deres respektive opfattelser af de risici, Covid-19 medfører. Derudover antog vi også, at der opstår antagonismer i deres kommunikation, hvilket skaber et hegemonisk spændingsfelt. Vores bekræftelse af disse antagelser har vist sig at være delvise.

Gennem vores analyse af den indsamlede data fandt vi, at Sundhedsstyrelsen og regeringen anvendte bestemte retoriske virkemidler til at kommunikere om Covid-19 under første bølge i Danmark. På trods af, at det indledningsvist så ud som om, at Sundhedsstyrelsen og regeringen skabte kontroldiskursen via forskellige kommunikationsformer, var der snarere tale om en strømlining og ensretning mellem deres kommunikation, som blev afsløret ved vores faseinddeling af data. Gennem denne inddeling blev det nemlig tydeligt, at SST's videnskabelige retorik i deres tidlige udmeldinger blev skiftet ud med en mere politisk retorik i takt med, at regeringens pressemøder begyndte. Derfor vurderer vi også, at der ikke er nogen større antagonisme i data mellem de to aktører under denne første bølge af Covid-19. Dog er det muligt at anse den skiftende retorik i SST's kommunikation som en intern antagonisme, der bliver opløst af kontroldiskursen.

Ensretningen i de to aktørers kommunikation blev tydeliggjort gennem vores valg af teoretikere og deres tilhørende værktøjer til at udforme diskursanalysen. Ernesto Laclau og Chantal Mouffe gjorde det muligt for os at identificere, hvilke ord, der bidrog til etableringen af den hegemoniske diskurs, mens Norman Fairclough sikrede, at vi betragtede data gennem flere forskellige dimensioner og funktioner. Vi mener derfor, at vores valg af teoretikere har været hensigtsmæssig for at foretage vores analyse og dermed besvare vores indledende hypotese og problemformulering.

Vores valg af metode og teori har muliggjort det for at afdække, hvordan regeringen og Sundhedsstyrelsen under coronavirussens første bølge, der gjorde sit indtog i Danmark i foråret 2020, skabte og opretholdt en hegemonisk diskurs. Denne diskurs har vi, gennem vores analyse af

den indsamlede data, kunnet definere som en diskurs, vi kalder kontrol. Denne diskurs blev opbygget af en konsensusbaseret kommunikation fra regeringen og Sundhedsstyrelsen, og fordi deres kommunikation i høj grad afspejlede hinanden, så vi heller ikke bemærkelsesværdige antagonismer udspille sig. Selvom vi ganske vist så en anden, mere videnskabelig retorik i de tidlige nyheder fra Sundhedsstyrelsen end den, der bliver karakteristisk for kontroldiskursen, blev den dog hurtigt skiftet ud med en politisk retorik, der var i tråd med regeringens. Dette var også med til at gøre kontroldiskursen hegemonisk.

Yderligere så vi med inddragelsen af Becks teori om risikosamfundet, hvordan kontroldiskursen medvirkede til en afpolitisering af potentielle antagonismer, der kunne opstå som følge af refleksive strømninger i samfundet. Derudover forstod vi hegemoniseringen og kontroldiskursen som en etablering af faste betegnere og en bestemt risikoopfattelse, der skulle medvirke befolkningens efterlevelse af de restriktioner og retningslinjer, regeringen dikterede.

Vi forstår dermed gennem vores undersøgelse, hvordan kontroldiskursen bliver afgørende for regeringen og Sundhedsstyrelsens vedligeholdelse af magt. Denne magt er essentiel, fordi måden at kontrollere spredningen af corona netop er gennem en fælles indsats, hvor hvert eneste individ i samfundet må bidrage, for at der opnås succes. Derfor mener vi, at regeringen og sidenhen og Sundhedsstyrelsen tilstræber at hegemonisere denne diskurs, således at de kan bibeholde kontrollen over befolkningen og derigennem også Covid-19 i Danmark.

10.0 LITTERATURLISTE

Andersen, Niels Åkerstrøm (1999). *Diskursive analysestrategier*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne. Pp. 7-64, 87-107, 150-200.

Beck, U. (1997). *Risikosamfundet: på vej mod en ny modernitet*. Hans Reitzels forlag. pp. 1-113.

Beck, U. (1999). *World Risk Society*. Polity Press. pp. 19-153.

Bryman, A. (2016), *Social research methods*. (5. udgave). Oxford: Oxford University Press. 16-72, 90-120, 283-308, 531-544.

Cronin, P., Ryan, F. & Coughlan, M. (2008). Undertaking a literature review: a step-by-step approach. *British journal of nursing*, 17(1), 38-43.

Fairclough, N. (2010). *Critical Discourse Analysis - The Critical study of Language*. Pearson Education Limited, pp. 23-146; 202-223.

Fairclough, N. (2008). *Kritisk Diskursanalyse*. Hans Reitzels forlag. pp. 7-119

Faye, J., Pedersen, David B. *Hvordan styres videnssamfundet? Demokrati, ledelse og organisering*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne. pp. 9-97

Frølund Thomsen, J.P. (2007). Diskursanalyse. In H. Andersen & L.B. Kaspersen (eds.), *Klassisk og moderne samfundsteori* (4. udg.). Hans Reitzels Forlag. Pp. 178-193

Habersaat, K., B., Betsch, C., Danchin, M., Sunstein, C., R., Böhm, R., Falk, A., Brewer, N., T., Omer, S., B., Scherzer, M., Sah, S., Fischer, E., F., Scheel, A., E., Fancourt, D., Kitayama, S., Dubé, E., Leask, J., Dutta, M., MacDonald, N., E., Temkina, A., . . . Butler, R. (2020). *Ten considerations for effectively managing the COVID-19 transition*. *nature human behaviour*, (Vol 4), 677-687.

Hjarvard, S. (2009). Samfundets medialisering. En teori om mediernes forandring af samfund og kultur. *nordicom-Information*, 31(1-2), 5-35

Hu, G. & Qiu, W. (2020). From guidance to practice: Promoting risk communication and community engagement for prevention and control of coronavirus disease (COVID-19) outbreak in China. *Wiley Public Health Emergency Collection*, 13(2), 168-172.

Jørgensen, M & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde Universitetsforlag. pp. 7-105; 143-212

Kim, D., K., D. & Kreps, G., L. (2020, august). An Analysis of Government Communication in the United States During the COVID-19 Pandemic: Recommendations for Effective Government Health Risk Communication. *World Medical and Health Policy*, s. 1-15.

Laclau, E. & Mouffe, C. (2001). *Hegemony and Socialist Strategy*. London: Verso, pp. 8-198

Laclau, E. & Mouffe, C. (2010). *Det radikale demokrati*. Roskilde Universitetsforlag. pp. 9-147

Laclau, E & Mouffe, C. (1997). *Demokrati og hegemoni*. Akademisk Forlag A/S. pp. 7-135

Leppin, A. & Aro, A. (2009). Risk Perceptions Related to SARS and Avian Influenza: Theoretical Foundations of Current Empirical Research. *International Journal of Behavioral Medicine*, (16), s. 7-29.

Mohamad, S. M. (2020). Creative Production of 'Covid-19 Social Distancing' Narratives on Social Media. *Journal of Economic and Social Geography*, 111(3), 347-359.

Newton, K. (2020). Government Communications, Political Trust and Compliant Social Behaviour: The Politics of Covid-19 in Britain. *The Political Quarterly*, Vol. 91(3), 1-12.

Olagnier, D. & Mogensen, T. H. (2020). The Covid-19 pandemic in Denmark: Big lessons from a small country. *Science Direct*, (53), s. 10-12.

Opillard, F., Palle, A. & Michelis, L. (2020). Discourse and strategic use of the military in France and Europe in the Covid-19 crisis. *Journal of Economic and Social Geography*, 111(3), 239-259.

Rasborg, K. (2019). Ulrich Beck - En kritisk indføring i teorien om verdensrisikosamfundet. Hans Reitzels Forlag. pp. 9-141

Roslyng, M. (2011). *Science as Culture 20(2): Challenging the Hegemonic Food Discourse: The British Media Debate on Risk and Salmonella in Eggs*. Department of Geography, King's College London, London, UK. pp. 157-162

Stormhøj, C. (2011). *Poststrukturalismer - videnskabsteori, analysestrategi, kritik*. Forlaget Samfundslitteratur. pp. 9-73, 149-183

Torring, J. (1999). *New Theories of Discourse. Laclau, Mouffe, Zizek*. Blackwell, pp. 1-245

Zwart, O., Veldhuijzen, I. K., Elam, G., Aro, A. R., Abraham, T., Bishop, G. D., Voeten, H. A. C. M., Richardus, J. H. & Brug, J. (2009). Perceived Threat, Risk Perception, and Efficacy Beliefs Related to SARS and Other (Emerging) Infectious Diseases: Results of an International Survey. *Int. J. Behav. Med.*, (16), s. 30-40.

Yin, R., K. (2014). *Case Study Research - Design and Methods*. SAGE publications, Inc. pp. 3-208.

10.1 HJEMMESIDER

Holst, 2020. Altinget. Hentet d. 3. december, 2020.

<https://www.altinget.dk/artikel/ny-maaling-taarnhoej-opbakning-til-mette-frederiksen>

Statens Serum Institut. Hentet d. 11. december, 2020.

<https://covid19.ssi.dk/overvagningsdata>